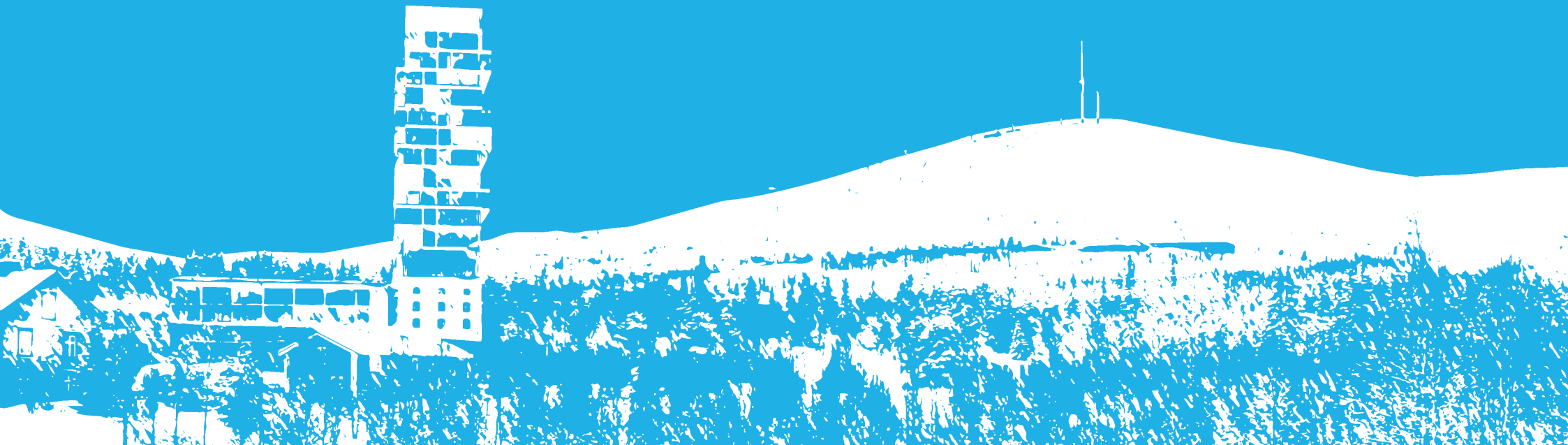

GÄLLIVARE LOGIERI

TRANSFORMATIONEN AV ETT FÖRFALL

Examensarbete vid Chalmers Arkitektur VT-15

Johan Nordvall

GÄLLIVARE LOGIERI

Transformationen av ett förfall.

English title:

Gällivare Logieri: The transformation of a decay

Examensarbete vid Chalmers Arkitektur VT-15

Architecture and Urban Design, MPARC

Handledare: Kia Bengtsson. Examinator: Sten Gromark

© Johan Nordvall 2015

CHALMERS

2015-05-22

PREFACE

It is almost a year ago since the stress began to crawl on me, what would I do as my master thesis? What would be the great ending to my 5 years of architectural studies?

In the thesis preparatory course I came to the conclusion that I wanted to do something that shows that there exist potential in urban areas that are not used. Potential and qualities that should be taken advantage of and could enable a new value for the city and its people.

After some research about old buildings that were abandoned around the country, I heard about this object via a friend of mine who did his thesis last year. The reason why I really fell for this brewery in Gällivare is quite simple. My mother, and half of my family lives in Gällivare and I haven't spent much time there since I was little. Although it is a project that is far from Gothenburg, I had a personal connection. I thought right away that my project could be a fine addition to Gällivare and its beautiful nature.

I chose to write this essay in Swedish, for easier sharing, and maybe an exhibition in Gällivare.

I want to give special thanks to:

My examiner *Sten* for feedback and comments that has led me forward, and of course my mentor *Kia* for meetings and feedback that has been incredibly fruitful and has given me energy, I hope you had as much fun as I have had.

I also want to thank the brewery's owner *Håkan Åström*, who let me enter the brewery and shared photos and drawings.

Finally, near and dear ones deserves a special mention that have stood out with me during these weeks and especially my grandmother *Dagny* for lodging and food during my study trips.

Johan Nordvall, Gothenburg 2015

ABSTRACT

Gällivare Logieri

The transformation of a decay

There is a lot of unused potential in form of abandoned and derelict buildings in our urban areas. These have, in many cases, architectural qualities that are worth to preserve. People tend to like old buildings with a history and it is a sustainable approach to reuse them in an urban development.

This thesis concerns a derelict brewery in the town Gällivare. Gällivare is currently under an urban transformation where the neighboring city, Malmberget, will be moved to Gällivare because of the development of the mine. Gällivare has a future vision to strengthen their identity and to be the most expansive city in the north of Sweden. The brewery is situated in the middle of the areas planned for development. The municipality and the residents demands a change because of its bad condition.

The thesis is an idea proposal of how to transform the old brewery. Reusing the building and making it accessible for everybody will enable people to explore the qualities of this building and highlight its historical value.

The point of departure was to first find a new program suitable for the building and the context of this urban transformation, continued by exploring the old brewery. Which qualities does the brewery possess and what should be respected, transformed or demolished?

The aim is to be a source of inspiration for the owner, the municipality and the residents of Gällivare and to lift a discussion of how this brewery could be reused.

The result is a new landmark with new clothes that will reinforce the identity of the future Gällivare. The program responds to the desperate need of small apartments and temporary accommodation in Gällivare. Different typologies creates a mixture of people that contributes to the social sustainability goals of the new Gällivare. The transformed brewery will function as a social arena where different types of people can meet and interact.

Keywords: *Transformation, identity, unused potential, urban transformation, mixed program, social sustainability, decaying architecture, brewery*

ENGLISH SUMMARY OF CONTENT

Pre-studies & Analysis (p. 16-56)

It is a sustainable strategy to take care of the potential that exist in our urban areas. Architectural diversity is an important component in a dense, sustainable city. Although older buildings are often bad from an energy perspective, it's a sustainable mindset to use it. Environmental impact of the building process is already done and it is unnecessary to burden the environment again with demolition, recycling, producing new materials and constructing a new building. From an economic point of view it may be more profitable to demolish the building and replace it with a new one, instead of adapting the old property to today's standards (like energy efficiency, accessibility and fire demands). Many qualities that are too expensive to re-create has a risk of disappearing because of this, therefore, an accurate mapping of what is worth preserving must be done. Architecture from different eras can reinforce each other and by the contrast between objects constructed at different time creating unique atmospheres and meetings, but it is a challenge as an architect to design with something that already exists.

The town Gällivare is located above the arctic circle in north of Sweden. Two of Swedens, and even Europes, largest mines are located close to the city.

The development of the mine and the urban transformation in Gällivare makes the city unique, it is a small town that is growing. Gällivare has a geographic strong position in Norrbotten and is a destination for many who come to Gällivare temporarily. Because of this there is a great demand of mainly small apartments and different kinds of temporary accommodation. There is also a demand of a larger selection of restaurants, space for art and culture, new workplaces and a need for social arenas now that Gällivare will expand. The vision of the new Gällivare is to be an arctic small town of world class. Smaller cities can benefit to promote themselves with a strong identity. To Gällivare, the history, the mines, the nature, the arctic climate and the local ski mountain Dundret are core values that contribute to Gällivares identity. Perhaps a greater diversity of architecture will do as well.

The brewery is located right outside the city center, in between Dundret and the river, with walking distance to basically everything. The property is currently in very poor condition and is in great need of renovation. The oldest part is over 100 years old and is originally constructed in brick. Additions to the brewery has been build over the years. Today, there is no conservation requirement on the property.

Design proposal: Gällivare Logieri (p. 57-104)

Gällivare Logieri, is a name in Swedish that is a mix between accommodation and brewery. It is the place to live, hang out and socialize. And it is a building that offers a mix of programs and a mix of people.

A program with a social mix is a concept that will contribute to the goals of social sustainability in Gällivare Municipality. The idea is to create an arena for social interaction and combine it with various forms of housing and temporary accommodation that will meet the demands in the municipality.

The new program will benefit by containing a diversity of housing consumers, everything from tourists, workers, young and old. It brings people with different backgrounds and ages together under one roof. Public rooms in the building allows the whole Gällivare to benefit by the reuse and transformation of the brewery.

Most of the building's qualities are located on the inside of the brewery, in the form of exciting rooms, fine materials, and objects from the brewing era. The reuse of the brewery enables everyone to take part of these beautiful qualities. Because of the brewery's poor condition large parts of the brewery, which is not worth preserving, are proposed to be demolished.

The intention is to create an icon that serves as a symbol of the new Gällivare, and reinforces Gällivare's identity and the city brand: "an arctic town in the world".

The place is visually noticeable and a tall building is suited for the location. A tall building has the support of the big mountain in the background and the scale will not feel unfamiliar.

The existing brewhouse will be a base that the new structure rises from and creates a new visible tower. To meet the demands of a larger program of different accommodation types, a lower volume is added adjacent to the old brewery. The space between the old and new architecture is connected by a glass structure, where the visitor can explore the tension between the architecture of different times.

The main entrance is facing to the west, where the visitor enters the glazed room between the old and new architecture. The old preserved brewhouse acts as a social arena and a common living room for visitors, residents, and the people in Gällivare, while the new addition consists of different types of accommodation. In the lower building structure, hostel, studio apartments and small apartments are situated, and in the tower, the hotel rooms are located and they offer a magnificent view over the beautiful arctic landscape.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	11	DEL II	57
Bakgrund	12	Sammanfattning Del I	58
Syfte	13	Programkoncept	61
Frågeställningar	13	Designförslag	67
Metod	14	Planer	76
Avgränsningar	14	Sektioner	92
Läsanvisningar	15	Fasader	95
Teori	16	Detaljering	99
DEL I	21	DEL III	105
Förstudier	22	Diskussion	106
Gällivare	22	Process	108
Bryggeriet	37	Referenser	112
Analys	47	Referensprojekt	112
Regional analys	49	Referenser	114
Platsanalys	50		
Byggnadsanalys	54		

INLEDNING

BAKGRUND

Gällivare kommun står inför en stor samhällsomvandling orsakad på grund av gruvdriften i grannstaden Malmberget. Gruvan är en viktig faktor för näringslivet och för att kunna fortsätta gruvverksamheten måste delar, och tids nog hela Malmberget, flyttas då gruvan kommer underminera samhället. Malmberget skall flyttas till Gällivare och det innebär att två städer kommer att bli en i framtiden.

Gällivare kommun har som vision att vara den mest expansiva kommunen i Norrbotten och en "arktisk småstad i världsklass". Gällivare kommun räknar med en befolkningsökning på ca. 5000 personer utöver de som flyttar till Gällivare ifrån Malmberget. I och med samhällsomvandlingen kommer det krävas nya mötesplatser, bostäder, verksamheter och arenor för social interaktion.

Mitt i utvecklingsområdena ligger ett gammalt förfallet bryggeri. Bryggeriet har anor från slutet av 1800-talet och är en synlig ikon i Gällivare sedan dess. Fastigheten är i stort behov av renovering och är enligt vissa en skamfläck för området. Den nuvarande ägaren har framtidsplaner på att återanvända bryggeriet till något nytt. I och med framtida exploateringen av närliggande områden är frågan ytters aktuellt vad som skall hända med denna förfallna fastigheten. Kommunen och grannar kräver åtgärder nu!

SYFTE

Jag vill visa att det finns outnyttjad potential i form av övergivna och förfallna byggnader i våra urbana områden. Dessa har i många fall flertalet kvalitéer som är värda att bevara och för dyra att återskapa idag. Denna potential är viktig att ta tillvara på vid en hållbar, urban utvecklingsprocess.

Syftet är också att visa att projekt där ny arkitektur möter gammal kan element från olika tid förstärka varandra och skapa en intressant arkitektur med många spännande möten och rum.

Det är viktigt att i det nya Gällivare skall finnas byggnader som påminner om det förflutna. Jag vill med ett idéförslag åskådliggöra hur potentialen i en gammal byggnad kan tas till vara på och genom en transformering återanvändas med ett nytt program som möter framtida Gällivares behov.

FRÅGESTÄLLNINGAR

- ➔ Vad är Gällivare och platsens identitet och karaktär?
- ➔ Vad finns det för behov i Gällivare och vilket program lämpar sig vid en transformering av bryggeriet?
- ➔ Till vilken grad bör den befintliga byggnaden respekteras, vilka kvalitéer finns och vad bör bevaras?
- ➔ Hur kan en transformation av bryggeriet i Gällivare se ut?

METOD

Research for design

Del 1. Research

För att göra ett projekt i en främmande stad så krävs det en stor del förstudier och analyser för att kunna skapa sig en bild av staden och situationen i fråga. Argument och beslut kommer därmed bli mer förankrade och trovärdiga.

Vad är viktigt för Gällivare och vad finns det för behov till exempel. Utöver det så har också en del studier gjorts om transformeringsprojekt generellt. Vad som gjorts tidigare har studerats i form av litteratur och referensprojekt. Samt vad det finns för för- och nackdelar vid återanvändning av en befintlig struktur.

Del 2. Design

Design delen har främst studerats via modellstudier med olika ingångsvinklar för att studera hur ny arkitektur kan förhålla sig till den befintliga. Med frågor som till exempel skala och formspråk.

AVGRÄNSNINGAR

- ➔ Det kommer vara ett idéförslag på hur en återanvändning av bryggeriet kan utformas
- ➔ Förutsätta att de delar jag väljer att behålla renoveras och repareras till brukbart skick.
- ➔ Begränsa och inte fördjupa mig i olika tekniska lösningar och problem som tex. kan uppstå med en gammal tegelfasad.
- ➔ Inte behöva låsa mig till ägarens idéer, krav och ekonomi.
- ➔ Ej göra en exakt uppmätning utan utgå ifrån mått ifrån det underlag finns.

LÄSANVISNINGAR

Examensarbetets innehåll består av tre huvuddelar, utöver inledningen. En del med förstudier och analys, själva designförslaget och en avslutning.

Del 1. Förstudier, Analys	s. 21
Del 2. Sammanfattning Del1 & Designförslag	s. 57
Del 3. Diskussion, Process, Referenser.	s. 105

För den som vill få en snabbare inblick i vad jag gjort kan börja på Del 2, få en kort sammanfattning av förstudier och analyser och ta del av själva förslaget. Medan den som vill studera mitt arbete närmare och ta del av den mer omfattande researchen kan börja läsa examensarbetet på Del 1.

TEORI

Projekt som sammanför ny och gammal arkitektur kan vara en utmaning. Speciellt om den befintliga byggnaden har ett historiskt och kulturellt värde i sin kontext. Gammal och ny arkitektur kan interagera och förstärka varandra och för att en sådan design skall bli lyckad så krävs en igenkännbar grad av kontrast mellan gammalt och nytt, det behöver inte vara extremt utan det är kontrasten som är det viktiga.

Äldre byggnader ger nostalgiska känslor, ornamentik och material som ofta är frånvarande i dagens arkitektur gör att gamla byggnader inte utgör något hot, människor tenderar att gillar dem och deras karaktär. Andra anledningar till att människor gillar dem är att de är bekanta, många är välkända landmärken, monument och historiska milstolpar. De flesta gamla byggnader är oersättliga vilket ger dem en speciell status för många individer. Strävan efter att bevara dessa byggnader kan baseras på ett rationellt tänkande och känslomässig koppling.

Drivkraften att bevara äldre strukturer kan även vara ett intresse för att behålla meningsfulla arkitektoniska kvalitéer som idag kan vara för dyrt för att skapa. Gedigna material, handtillverkade element, stora fönster och höga takhöjder är saker som karaktäriserar många äldre byggnader. Bibehållande av dessa detaljer är i de flesta fall allmänt önskvärt.¹

Existerande byggnader är fascinerande och är ett vittne av ett historiskt arv. När de konverteras för en annan användning så uttrycker de samtidigt en fortsättning och framtid. Byggnader som är övergivna och förfallna är utrymmen som har potential och kan fungera som katalysator i urbana utvecklingsprocesser. Ombyggnadsprojekt förändrar också den estetiska representationen och att omvandla befintliga byggnader ses inte längre som något tillbakablickande, utan tvärtom som något innovativt. Socialt, ekonomiskt och estetiskt framgångsrika projekt har under tiden kommit att representera bevis av framåtblickande sätt att tänka och arbeta som ändå inte glömt historien.²

En gammal byggnad är inget hinder, utan snarare en grund för fortsatt brukande och utveckling. Att designa med äldre byggnader är en oerhört stimulerande ingång. Addera, subtrahera, eller kombinera nya delar i den befintliga byggnadsstrukturen är oändligt stimulerande. Arkitekten är helt fri, för problemet är alltid nytt, komplext och utmanande och det finns inget förutbestämt resultat.³

Hållbarhet

Bevarandet av äldre byggnader, inte bara historiskt värdefulla, är en viktig faktor för hållbar stadsutveckling. Många levande och väl fungerande städer idag är också täta städer och en tät stad är också en hållbar stad på många sätt. Genom användandet av befintliga strukturer undviks en ytterligare utbredning av staden. På senare tid har återvinning och transformering av hela byggnader blivit en erkänd metod för en hållbar strategi för urban utveckling. Städer världen över har antagit strategier och regler som uppmuntrar återanvändning av befintlig byggnader. Arkitektonisk mångfald, är en viktig komponent i en hållbar stad och det berikas av den resulterade blandningen av gammalt och nytt.⁴

Även om många äldre byggnader är stora energibovar och det behövs tillägg för att minimera energikonsumtionen, kan bevarandet av en gammal byggnad vara ett mycket mer hållbart synsätt än att riva och återvinna alla material. För miljöpåverkan och energikonsumtionen som gått åt att tillverka dessa material och uppförandet av byggnaden ifrån första början har redan förbrukats och kommer på så vis inte kastas bort för ytterligare miljöpåverkan av både rivning, produktion av nya material och byggprocessen för en helt ny byggnad.⁵

Ekonomi

Många äldre byggnader är över 100 år gamla och med en brist på tekniska installationer så kan det ifrån en investeringssynpunkt vara mycket mer lönsamt att riva och investera i en ny byggnad än att anpassa en byggnaden efter dagens standarder med till exempel krav på utrymningsvägar och tillgänglighet. Speciellt när den uppdaterade designen skall respektera originalbyggnadens skal.⁶

Ett annat tydligt problem med äldre byggnader är att de oftast är dåliga ur energisynpunkt. Dålig isolering, dåliga fönster och ett klimatskal som läcker gör att de blir kostsamma mot dagens energilösningar. Dock så innehåller dessa byggnader ofta flera kvalitéer som är svåra och kostsamma att återskapa idag och är värda att ta till vara på även om många äldre byggnader i urbana områden är föråldrade, slitna och förfallna.

Ett synsätt till en ekonomisk vinst genom förbättringar, uppgraderingar och tillägg kan vara att många ägare till äldre byggnader inte spenderat så mycket pengar på själva inköpet av fastigheten, alternativt att de ägt dem för en lång tid. Vilket i slutändan kan leda till ekonomisk vinst genom uppgraderingar och en återanvändning.⁷

4. Bloszies, 2012

5. Baum, Christiaanse, 2012

6. Baum, Christiaanse, 2012

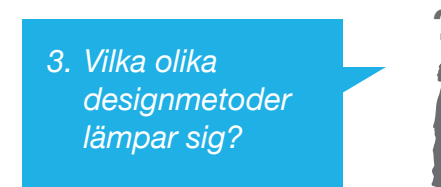
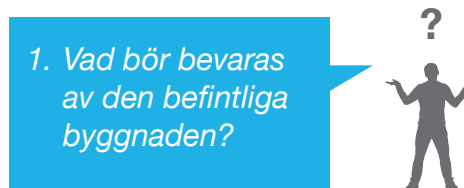
7. Bloszies, 2012

Strategi för design

Till skillnad från att börja på ett tomt ark måste arkitekten utvärdera byggnadens skick, både tekniskt och estetiskt, innan det konceptuella arbetet påbörjats. En bedömning bör göras om vilka kvalitéer som är värda att bevara i den gamla byggnaden.

Vid transformering så är en viss grad av kontrasterande design en förutsättning för att skilja mellan arkitektur som utförda vid olika tidpunkter. Extrem kontrast kan bidra till en ökad förståelse och förstärka både den nya arkitekturen och den gamla. Arkitektur som förenar nytt och gammalt syftar i vilket fall ofta med att uppnå en kontrast med olika strategier vilket skapar en spännande gestaltning. Den kreativa kontrasten mellan den befintliga rumsliga strukturen och en ny funktion används ofta på ett målinriktat sätt i ombyggnadsprojekt för att skapa speciella lokala atmosfärer.⁸

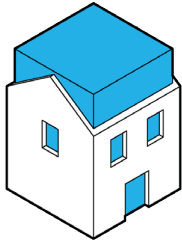
Det arkitektoniska problemet kan definieras som problemet med förhållandet mellan det gamla till det nya och sättet att hantera denna relation, genom att arbeta fram idéer för separation, integration och idén att designa med historia.⁹

8. Bloszies, 2012

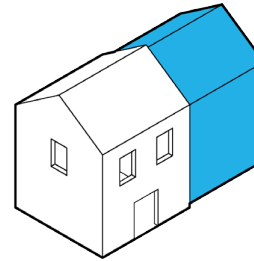
9. Bollack, 2013

Designmetoder

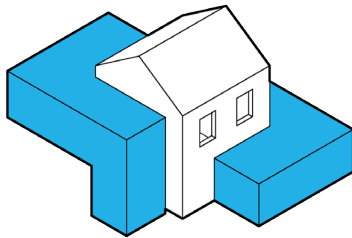
INFÖRA

Nya rum eller volymer placeras inuti den äldre byggnaden och använder den befintliga strukturen som skydd. Exteriört är uttrycket i stort sätt samma som innan.

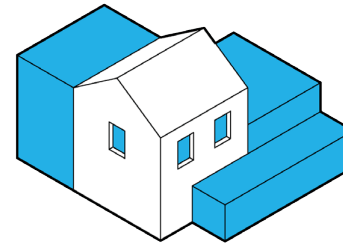
ADDERING

Den adderade volymen vid sidan av originalet och skapar ingen konflikt med originalet som är intakt. De skiljs åt med tex. färger, material. Med fördel bör skalan påminna om varandra.

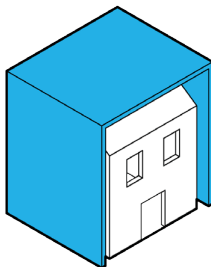
PARASIT

Volymer fäster sig på den befintliga byggnaden som om de är beroende av den. Parasiten är alltid lätt att läsa som en eget objekt, med ett tydligt uttryck och kontrast.

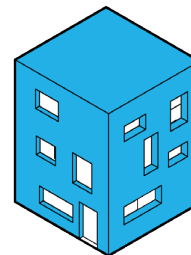
SAMMANFLÄTAD

Den nya arkitekturen är påtaglig både exteriört och interiört. Som en väv rör den sig in och ut. Bef. byggnad behåller sin karaktär på sina stället och fortfarande visuellt påtaglig.

OMSLUTA

Täcker över eller omsluter den gamla strukturen, i främsta fall för förfallna byggnader då den nya arkitekturen fungerar som skydd.

NYA KLÄDER

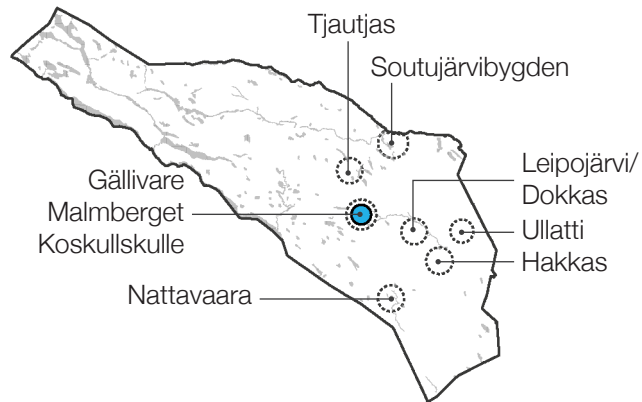
Den nya arkitekturen tar i stort sätt ingen hänsyn till den gamla byggnaden. Exteriören ändras helt och så även interiören.

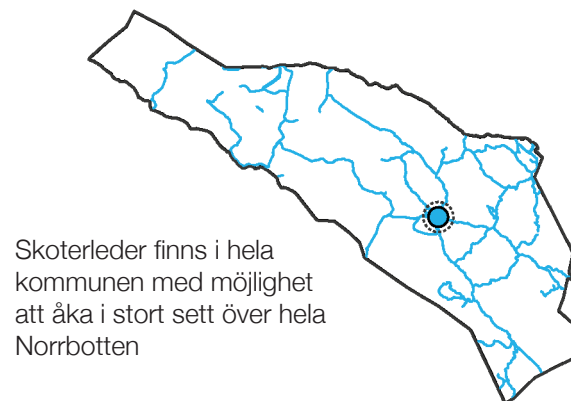
DEL I

FÖRSTUDIER OCH ANALYS

KÄRNBYAR

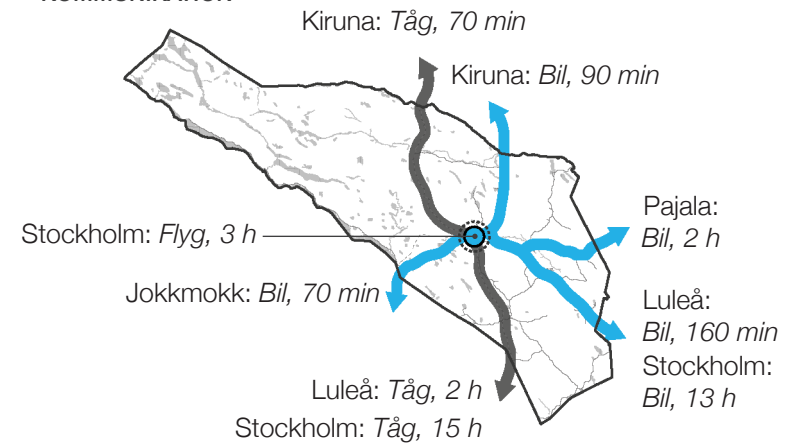

SKOTERLEDER

Skoterleder finns i hela kommunen med möjlighet att åka i stort sett över hela Norrbotten

KOMMUNIKATION

LAPONIA

Laponia är ett världsarv och Europas största sammanhängande naturlandskap med orörd natur. Stora delar ligger i Gällivare kommun

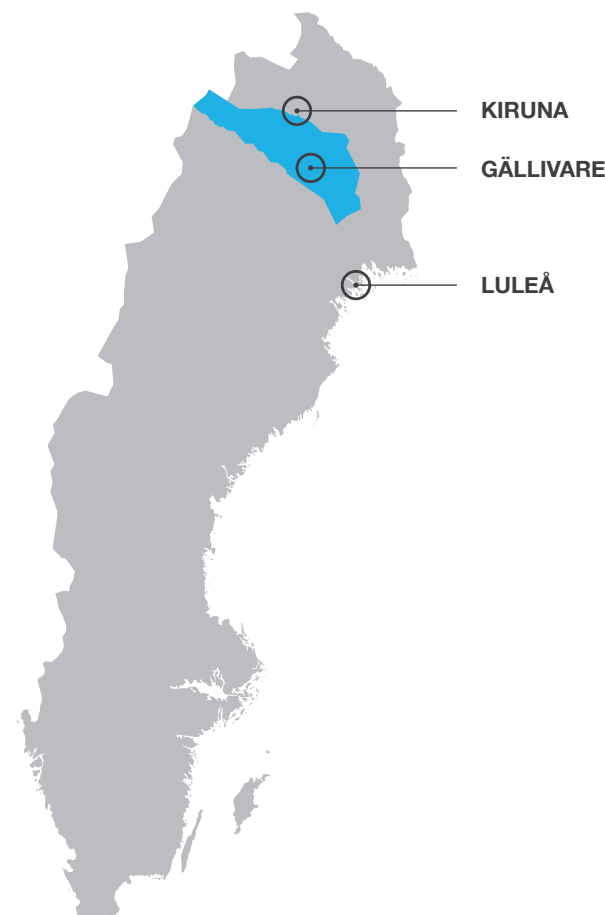
GÄLLIVARE

Gällivare kommun är Sveriges tredje största kommun till ytan och i kommunen bor det lite över 18 000 invånare, fördelat på mindre byar och på tre tätorter: Gällivare, Malmberget och Koskullskulle. De tre tätorterna kan ses som en då de ligger tätt tillsammans och är sammanlänkade med bebyggelse.

Gällivare kommun inrymmer ett mäktigt landskap och en stor del av världsarvet Laponia ligger inom kommunens gränser. Laponia sträcker sig över flera nationalparker som Sarek, Stora Sjöfallet och Muddus, vilka är väl besökta turistdestinationer både sommar och vinter. Några kilometer söder om Gällivare centrum finns även det lokala fjället, Dundret, som erbjuder skidåkning i alla dess former och besöks årligen av olika vintersportande turister.

Gällivares geografiska läge i Norrbottens mitt är en av de viktigaste kvaliteterna. Närheten till fjällvärlden ger goda möjligheter till fritid och upplevelser av världsklass året runt. Det subarktiska klimatet med snö, kyla och norrsken vintertid och midnattssolen sommartid är unika förutsättningar.

Mineralutvinning är sedan decennier huvudsaklig basnäring i kommunen och i direkt närhet till Gällivare finns två av landets största gruvor.¹⁰

10. Gällivare Kommun, 2014

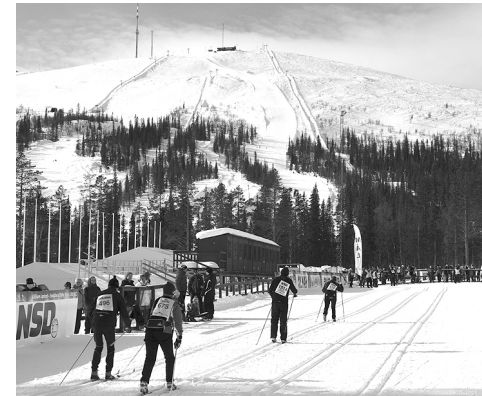
STORA SJÖFALLET NATIONALPARK

MUDDUS NATIONALPARK

DUNDRET

VASSARTRÄSKET

GROPEN I MALMBERGET

AITIK KOPPARGRUVA

GRUVAN I MALMBERGET

KOSKULLSKULLE

GROPEN

MALMBERGET

MELLANOMRÅDET

VASSARATRÄSKET

JOKKMOKK

DUNDRET

PROJEKTPLATS

GÄLLIVARE

FLYGPLATS

KIRUNA

LULEA

AITIK KOPPARGRUVA

HISTORIA

På 1500-talet var markerna i norr samernas land. På för- och eftervintern uppehöll sig många samer kring Vassaraälven i dagens Gällivare. Namnet Gällivare anses just komma ifrån det samiska namnet Jiellovárre (Sprickberget) och sades av de gamla samerna ha ypperliga lavmarker för renarna. Gällivare stad har vuxit upp kring denna älv där samerna ursprungligen höll till och längs med denna finns många av de äldre historiska byggnaderna. En förutsättning för att kunna hävda den svenska statens intressen i norr gjorde att en fastare civil och kyrklig organisation infördes. Det gällde att sprida kristendomen bland samerna och samla handeln till de nya kyrkplatserna där den lättare kunde övervakas. Gällivare socken bildades 1742 genom en utbrytning från Jokkmokks socken.¹¹

Det moderna Gällivare har vuxit fram som järnvägsknut utmed Malmбанan och har fungerat som handels- och serviceort för områdets gruvindustri. Fyndigheter i gruvan blev kända redan på 1600-talet, men i och med det industritekniska språnget i slutet på 1800-talet och då järnvägen nådde Gällivare och gruvan i Malmberget, några kilometer norrut, utvecklades samhället. Nu avslutades en epok av säsongsstyrd malmbrytning och en ny industriell era med åretruntverksamhet tog vid.¹²

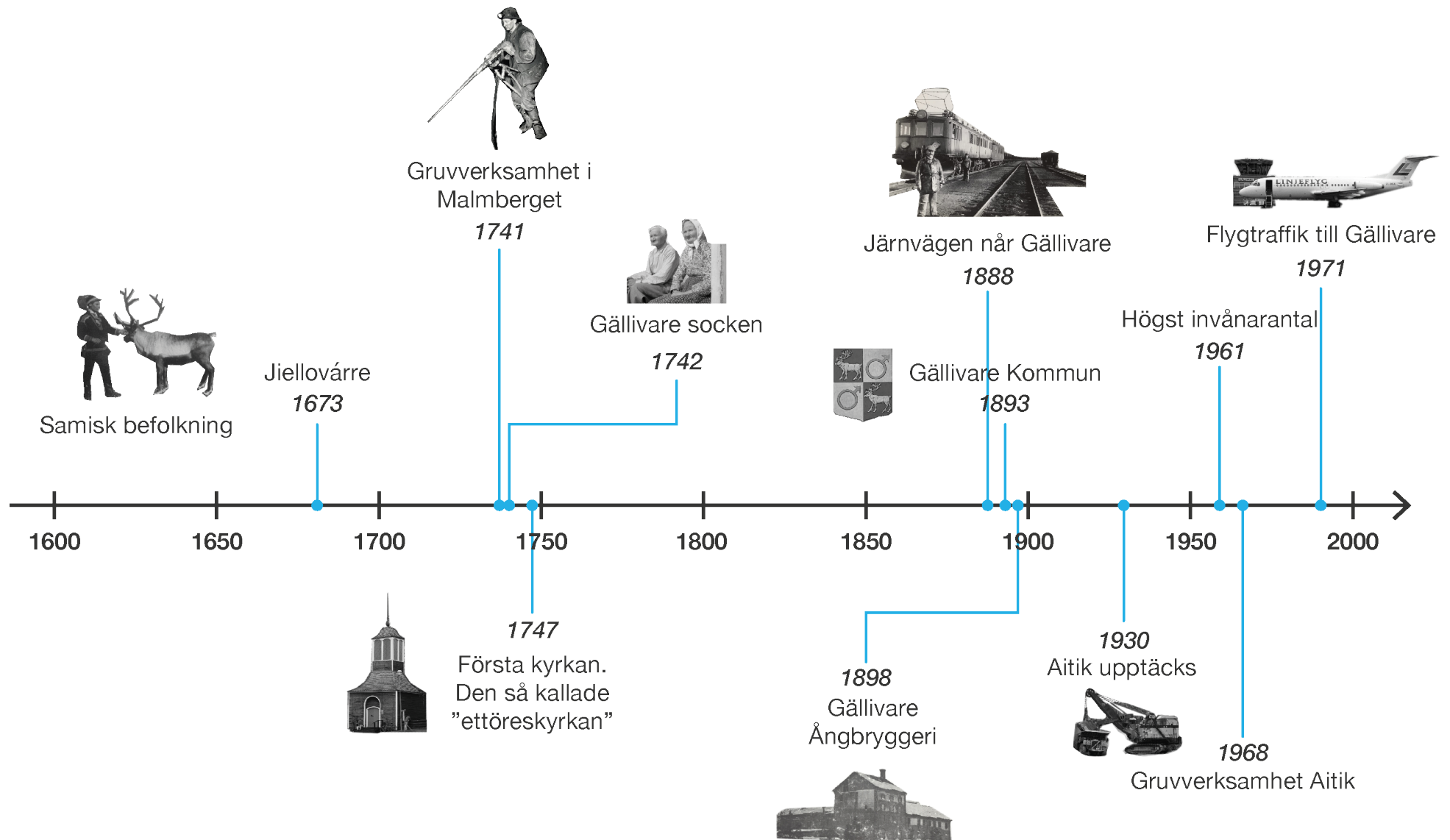
Det uppstod ett behov av en bofast arbetsstyrka till gruvnäringen och befolkningen ökade lavinartat. I samband med detta etablerades även i Malmberget ett gruvsamhälle.

Tätorten Gällivare förväntades först bli bostadsort för Malmbergets gruvarbetare, men istället kom bosättningarna och service att etableras nära gruvområdet. Detta resulterade i att Malmberget under en tid utvecklades mycket snabbare än Gällivare. Gruvans betydelse för näringslivet innebär att idag måste stora delar av Malmberget flyttas till Gällivare för att kunna fortsätta utvinna järnmalm, då stora delar av fyndigheterna ligger under Malmberget.

Gällivare bildade 1893 municipalsamhälle med ca 800 invånare och tätorten Gällivare har på senare tid periodvis utvecklats starkt, huvudsakligen i takt med gruvnäringens konjunkturer. Dock på 90-talet gick ekonomin och gruvan dåligt och många bostäder stod tomma, vilket resulterade i att flera bostadsområden revs. Idag har det fått stora följder det nu råder akut bostadsbrist i kommunen.¹²

11. Forsström & Strand, 1977

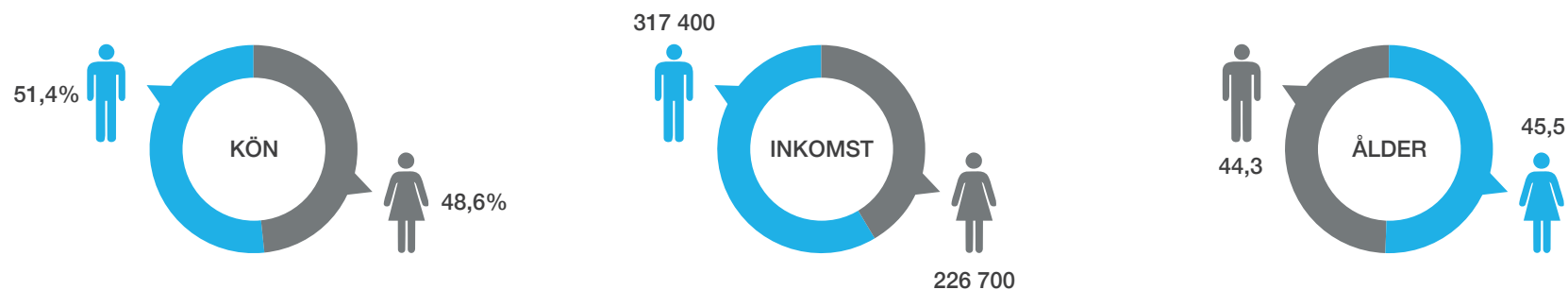
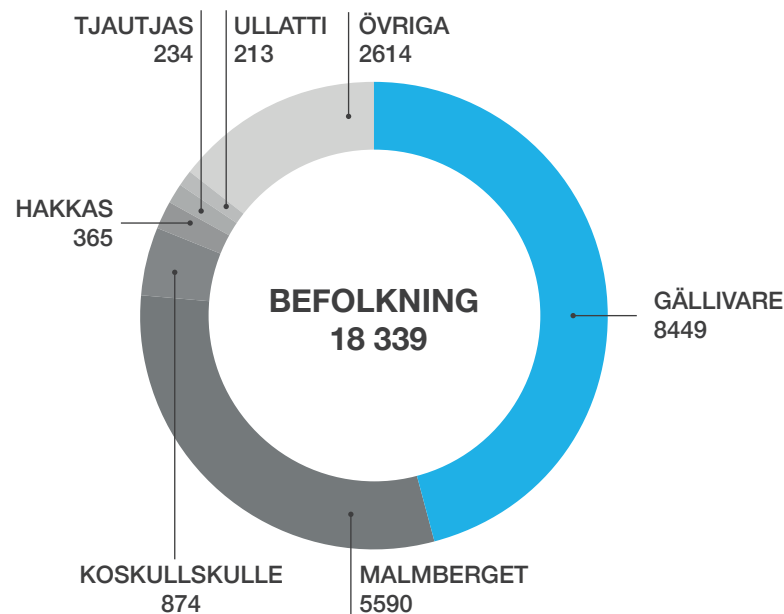
12. Gällivare Kommun, 2014

DEMOGRAFI

Befolkningen i Gällivare kommun har minskat under många år, dock har ett trendbrott skett det senaste året och befolkningen har istället ökat. Gällivare kommun räknar med ett befolkningsökning på mellan 4000-7000 personer under 10 år. Gällivare kommun har ett underskott på ungdomar och kvinnor, en förklaring till detta är att arbetsplatser av intresse för dessa målgrupper inte är tillräckligt, brist på utbildningsmöjligheter samt en rådande bostadsbrist. Av de personer som tillfälligt kommer årligen för att arbeta i Gällivare är majoriteten män.¹³

Generellt sett är utbildningsnivån i Gällivare lägre än genomsnittet i riket. Dock så tjänar den generella Gällivarebon högre än genomsnittet i landet.¹⁴

(Källa: SCB 2014)

BOSTADSITUATION

Gruvorna expanderar och är i behov av arbetskraft och det finns flera företag som skulle anställa folk redan idag om det inte var brist på bostäder, det finns inga lediga lägenheter. Det allmännyttiga bostadsbolaget, *Topbostäder*, har bara byggt 69 lägenheter på 24 år och bostadskön är 9 år! En av anledningar till bostadsbristen är att det revs nästan 700 lägenheter på 90-talet då gruvan gick dåligt. Flera arbetare bor i husvagn under veckorna eller pendlar från en annan stad.¹⁵

Många unga vuxna som är intresserade av skidåkning och friluftsliv, ser en framtid i Gällivare och gruvan. Det är inte bara hemvändare, utan människor ifrån hela Sverige, men även Europa som kan tänka sig flytta hit. Varje år kommer ca 800 gästarbetare för att arbeta inom gruvindustrin, vilket sätter ett stort behov på tillfälligt boende.¹⁶

SMÅHUS/VILLOR

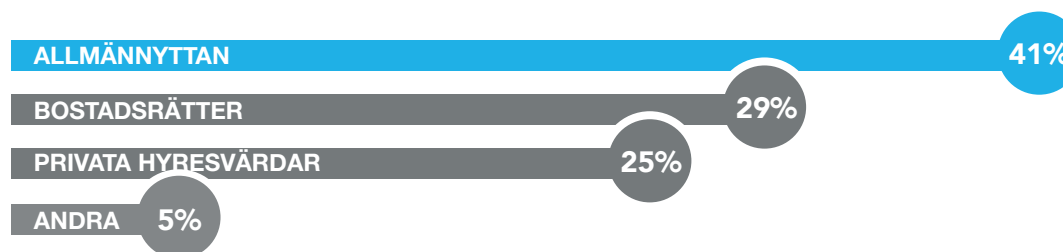
ca. 4700

LÄGENHETER

ca. 4200

(I Gällivare kommun, Källa: SCB 2013)

15. SVT: Nordnytt, 2014

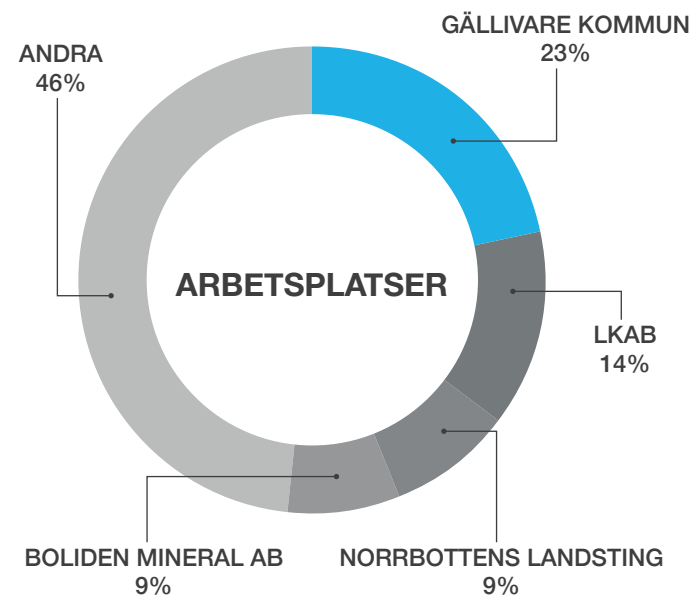
16. Sveriges Radio, 2013

NÄRINGS LIV

Gällivares ekonomi bygger till stor del på gruvindustrin och är mycket viktig för kommunens sysselsättning. Gruvföretagen *LKAB* och *Boliden Mineral AB* svarar tillsammans för en stor del av industrisysselsättningen i kommunen. De areella näringarna (skogsbruk, jordbruk, rennärning, jakt- och fiskerinäring) är de till ytan dominerande och ger många arbetstillfällen i Gällivare. Regionsjukhuset i Gällivare är också en stor arbetsplats, framförallt för kvinnor.

Turismen är en annan viktig faktor för näringslivet i Gällivare kommun, förutom sommarturismen med stora nationalparker och flera naturreservat är även vinterturismen mycket stor i form av skid- och skoteråkning. Turismen är en starkt växande gren för Gällivare kommun. Turistbranschens mål är att fördubbla turistnäringens omsättning fram till år 2020 vilket innebär en möjlighet för nya arbetsplatser och ett behov av fler hotellrum. Antalet besöksnätter är över 400 000 per år med hotell som den vanligaste övernattningsformen. I Gällivare finns 7 mindre hotell och 5 st campingar.

Arbetslösheten i Gällivare kommun är 3,7%, vilket är lägre än genomsnittet i landet.¹⁷

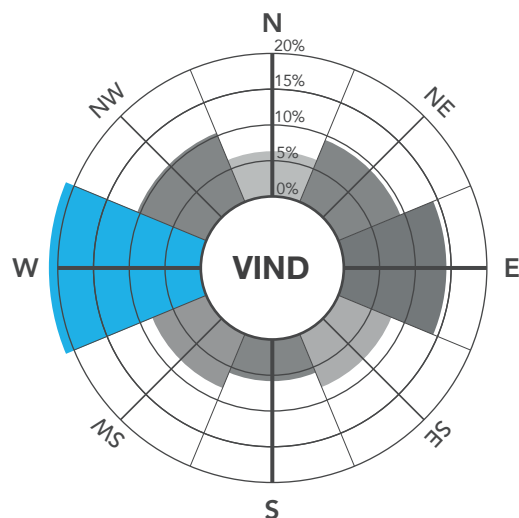
HOTELL/VANDRARHEM: 7
ANTAL RUM: 218

CAMPINGAR: 5
ANTAL PLATSER: 500

KLIMAT

Gällivare är en kommun med stora avstånd och topografiska variationer vilket medför att skillnader i klimatet beror på det geografiska läget. Årsmedeltemperaturen i Gällivares kommuns lägre områden varierar mellan ca -1° och +1°. I fjälltrakterna ligger medeltemperaturen ett par grader lägre än de geografiskt lägre områdena i kommunen. Årsnederbörden för kommunen består av ca 40-50% av snö och snön täcker markerna i området i upp till 200 dygn per år. Största snödjupet under vintern är i fjälltrakterna kan vara upp till 130 cm i medeltal.¹⁸

Medeltemperatur: -1° till +1°

Sommar: 13°

Vinter: -12°

Vår: -1°

Höst: 0°

Nederbörd

Sommar: 186mm

Vinter: 144mm

Vår: 120mm

Höst: 215mm

50% av nederbörden är snö

Medelsnödjup i natur: 130 cm

Snötäckta dagar: upp till 200 dygn

Midnattssol

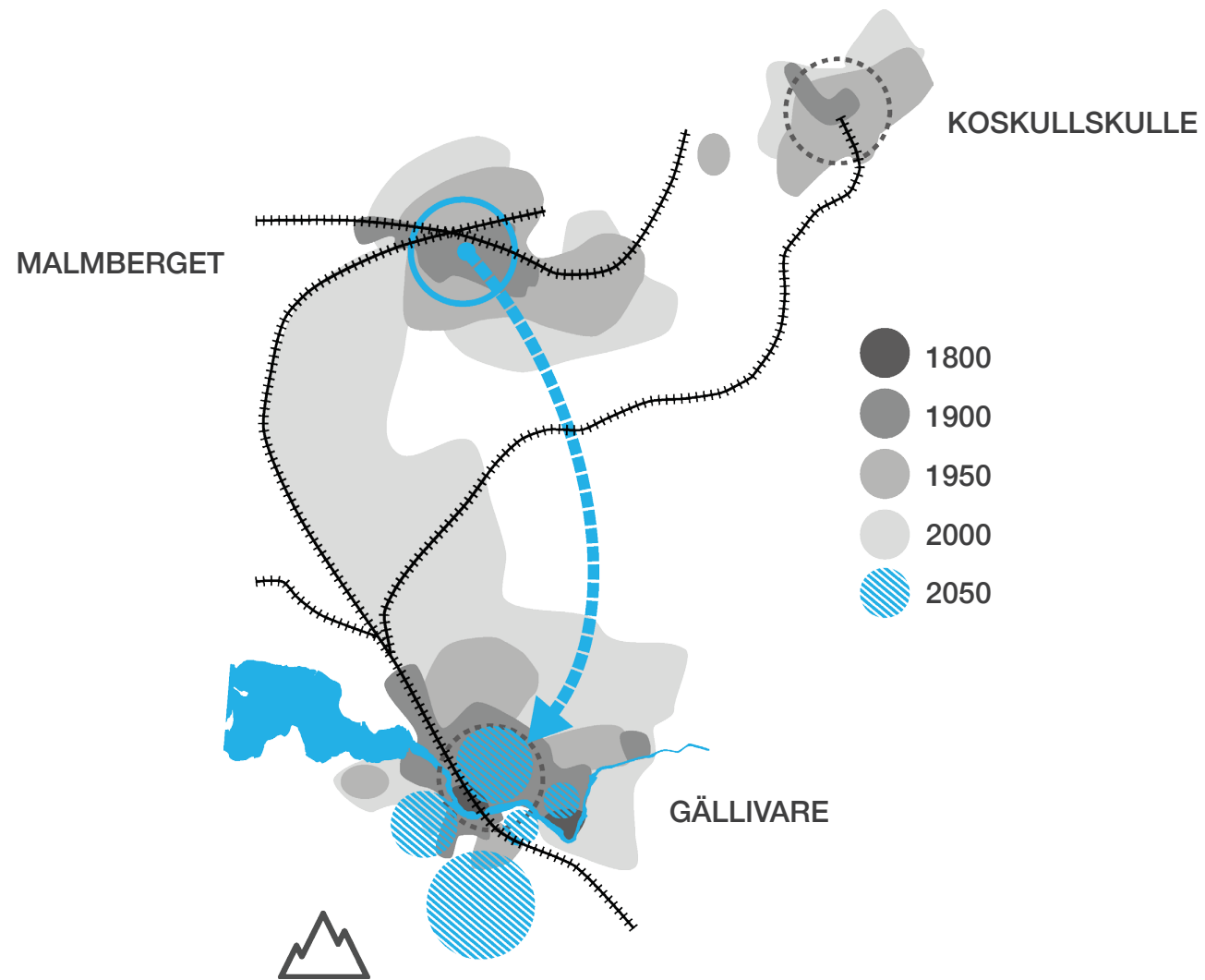
Från slutet av maj till början av Juli

Vind

Blåsigaste månad: Mars (2,5 m/s)

Vanligaste vindriktning: Väst

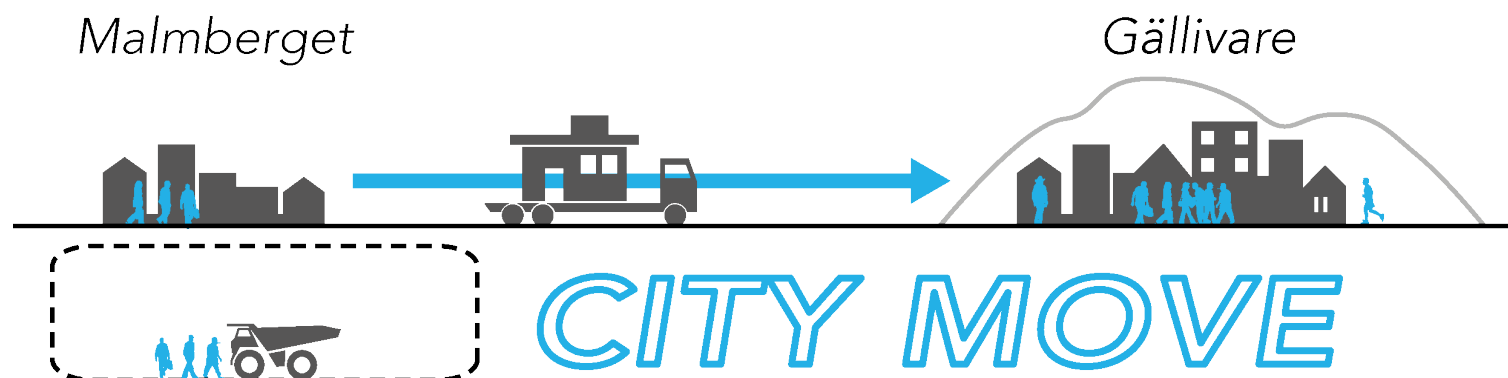
FRAMTID

Gällivare kommun står inför stora förändringar orsakade på grund av gruvdriften i Malmberget. På sikt kommer detta innebära att två centrum blir till ett. Då har man möjlighet att skapa en varierad, attraktiv stad med boende för alla åldrar med större attraktion, utbud och möjligheter som gör att människor både vill stanna kvar och flytta in till kommunen. Målet är en stad som människor känner sig stolta över att leva och verka i. Den övergripande visionen för Gällivare är att vara den mest expansiva kommunen i Norrland. Kommunen skall locka fler människor att stanna och bosätta sig i kommunen genom att erbjuda ökad livskvalitet med fritid, sysselsättning och utbildning av högre klass.

Projektet "nya Gällivare" skapades år 2009 och med omfattande medborgardialoger så resulterade det i en vision framtagen av kommunen och Gällivares invånare:

"En arktisk småstad i världsklass"

För att nå social hållbarhet i Gällivare så krävs nya mötesplatser för boende, verksamheter, rekreation, och kultur. Arenor för social interaktion och social hållbarhet är viktigt i nya Gällivare. Den nya utvecklingen sker i centrum och en utbyggnad och förtätning i riktning mot Dundret. Målet är att stärka kopplingen mellan Gällivare centrum och Dundret.¹⁹

UTDRAG FRÅN MEDBORGAREDIALOGEN

Ta vara på det vita guldet! Satsa på att bli snöhuvudstad i världen

Turismen! Få turisterna att stanna längre i staden

Många äldre bor kvar i sina villor, men de vill egentligen ha en mindre lägenhet i stan

Efterfrågan på små lägenheter är enorm

Kulturverksamheten saknar bra lokaler

Behov av bra utställningslokaler

Restaurangutbudet måste stärkas!

En modern restaurang med en fräsch miljö och varierat utbud. Inte alla som önskar kioskmat, pizza eller thai, vilket är nästan det enda som finns i staden

Stärk Gällivare som varumärke

Turismen som ny basnäring?

Skapa en arktisk stad som människor känner sig stolta över att leva och verka i.

Det är också viktigt att förstärka Gällivares identitet

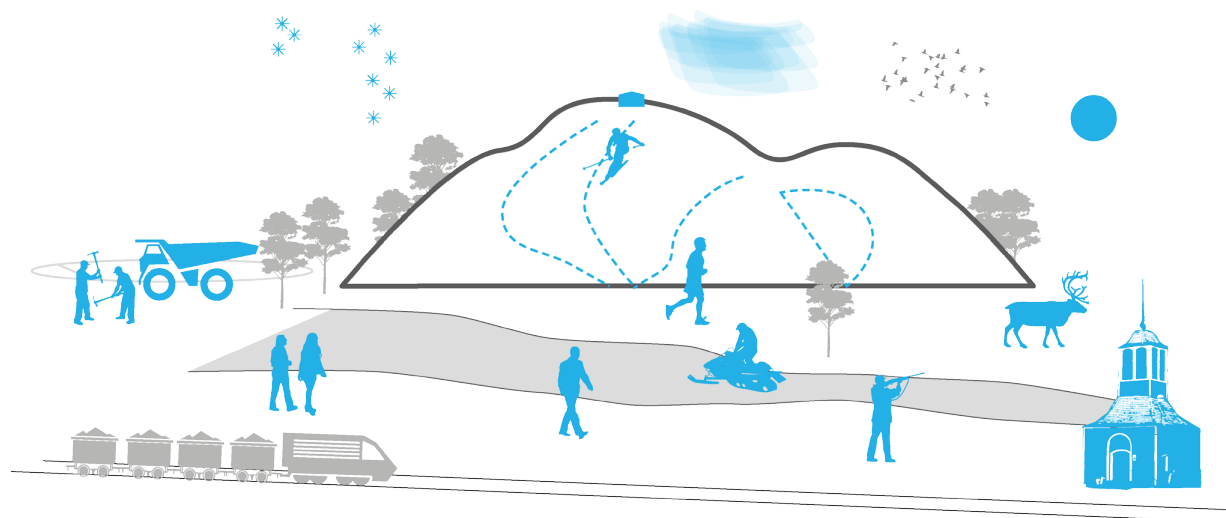

IDENTITET

Förutom gruvindustrin som är otroligt viktigt för Gällivares identitet är det subarktiska klimatet med snö, kyla och norrsken vintertid och midnattssol sommartid unika element. Skogen, vattnet och fjället finns nära och är ständigt närvarande i staden. Närheten till naturen och Dundret ger unika möjligheter för ett liv nära till friluftsliv och vintersport. Dundret har stor betydelse för Gällivare och är visuellt påtaglig ifrån hela staden. Stora vintersporevent tar plats här årligen.

Närheten till historiskt värdefulla byggnader inom Gällivare är identitetsskapande och därmed viktigt att dessa bibehålls i viss grad. I Gällivare finns flera byggnader som är närvarande och speglar Gällivares äldsta historia.

Mindre städer kan vinna mycket på att profilera sig och på så sätt få en attraktionskraft. Profilering ger staden en tydligare identitet som invånarna kan känna sig stolta över, vilket också är ett mål från Gällivares kommun.²⁰

Keywords:

*Historia
Natur
Skidor
Skoter
Dundret
Fiske
Midnattssol
Jakt
Gruva
Norrsken*

BRYGGERIET

BRYGGERIET

Bryggeriet ligger i området Andra sidan mellan Dundret och Vassara älv. Fastigheten var en del av bevarandeplanen från 1985 med ambition att bevara fastigheten och då en del av kommunens ägor. I och med att bryggeriet var i behov av renovering så togs ett beslut att antingen riva det eller sälja det till någon privat aktör som kunde rusta upp det. Flera renoverings och rivningsanbud redovisades och alla ansågs för dyra för kommunen att betala. I och med att det var för dyrt att göra något så beslutades det att sälja fastigheten till en privatperson. I och med detta hävdades också kravet på bevarande. Dagens ägare köpte bryggeriet för en symbolisk summa.²¹

Det är fortfarande en visuellt synlig karaktärsfull byggnad med en tydlig identitet i Gällivare. Andra sidan består av gles bebyggelse längs älven. Hela området är attraktivt med Dundret i bakgrunden och vackra miljöer, sjöutsikt, och närhet till centrum. Nya gång och cykelstråk från centrum över Vassara älv till Andra sidan planeras för att förstärka kopplingen på båda sidor av älven och minska dess barriärverkan. Andra sidan utgör ett kulturhistoriskt viktigt område, med byggnader och historisk jordbruksmark.²²

21. Åström, 2014

22. Gällivare Kommun, 2014

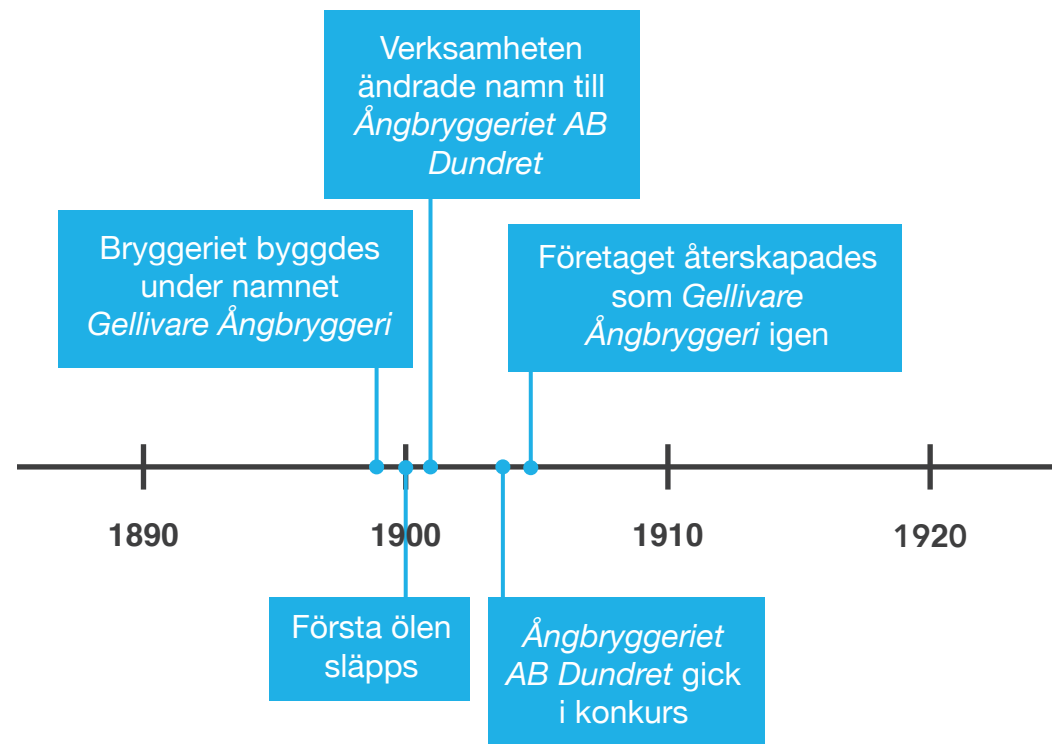

HISTORIK

Samhället Gällivare hade vid slutet av 1800-talet en blomstrande period. Järnvägen var precis klar och gruvbrytningen expanderade och folkmängden ökade drastiskt i samband med detta. Öltörsten och efterfrågan på alkoholhaltiga drycker var stor i staden, framförallt hos Rallarna, som fortsatte med järnvägen norrut, men som uppehöll sig i Gällivare när de inte arbetade. Tre stycken Luleåbor satsade i slutet på 1800-talet pengar för att kunna uppföra ett bryggeri i Gällivare. *Gellivare Ångbryggeri* byggdes 1898 och var då Sveriges nordligaste bryggeri. Nyåret 1900 så släpptes den första ölen på marknaden. På grund av mycket fint vatten från en kallkälla vid Dundret, som var en av anledningarna till bryggeriets placering, ansågs ölen vara mycket god.²³

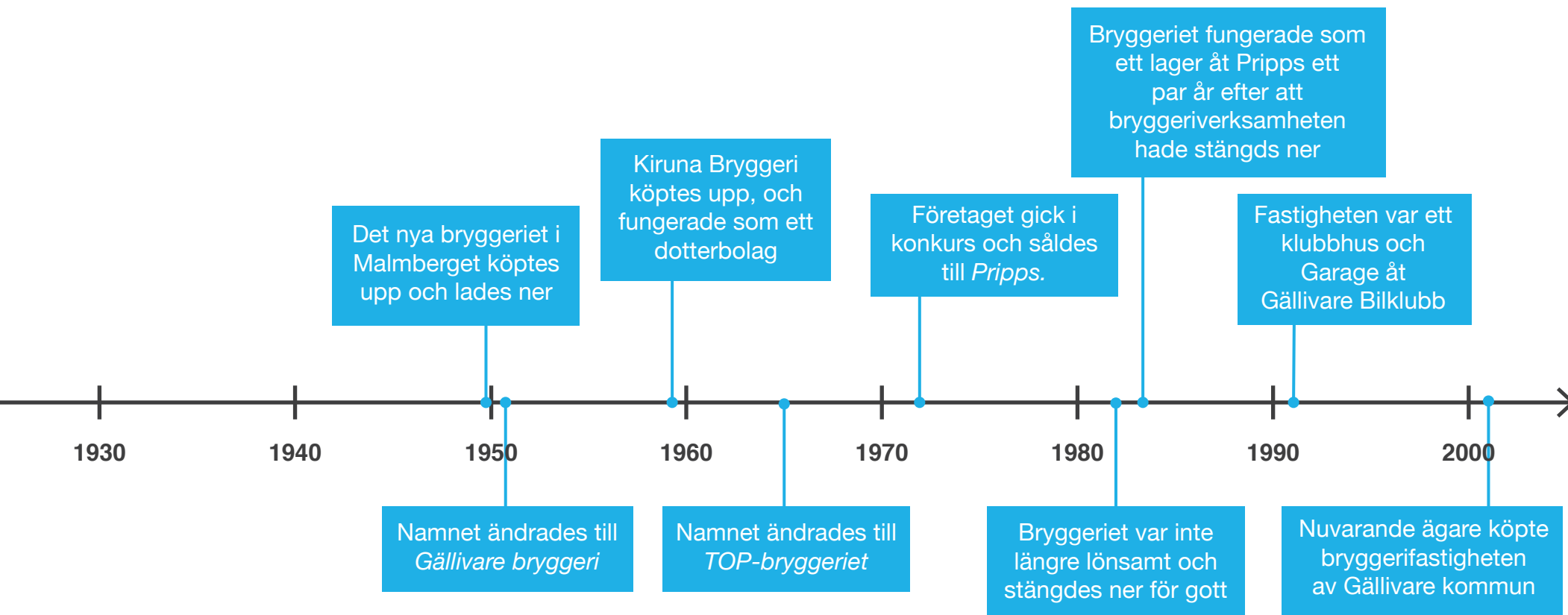
Verksamheten har gått i konkurs, startat upp igen och bytt namn ett flertal gånger genom historien (se tidslinje) för att på 70-talet köpas upp av Pripps. Pripps som hade sina verksamheter där i ca. 10 år då affärens inte längre var lönsamma och bryggeriverksamheten i det gamla bryggeriet lades ner för gott. Dock användes det som lager för Pripps under ytterligare några år.²⁴

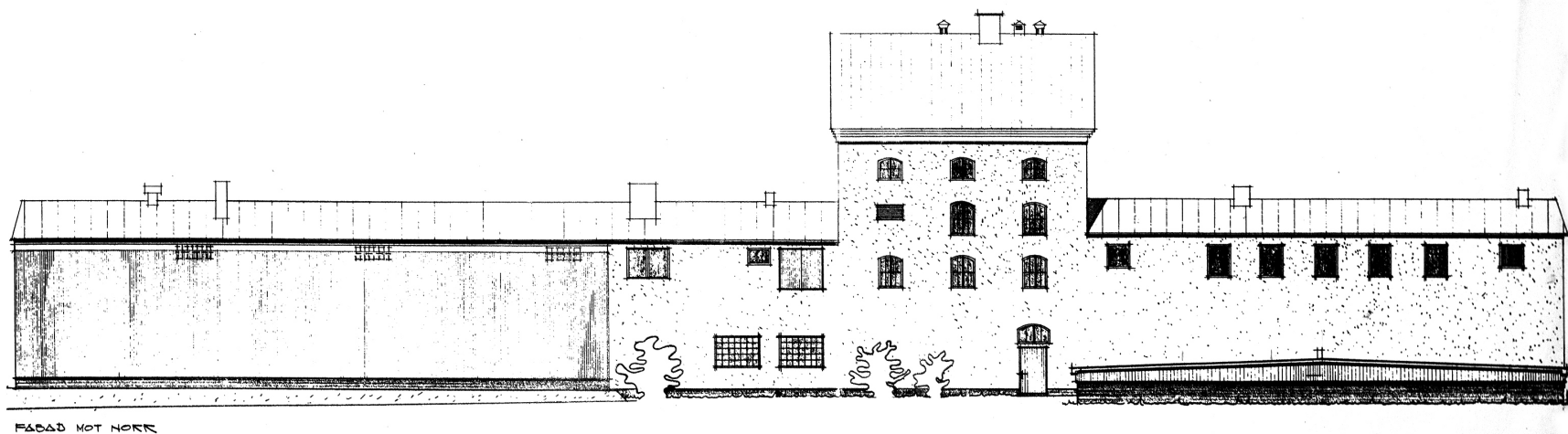
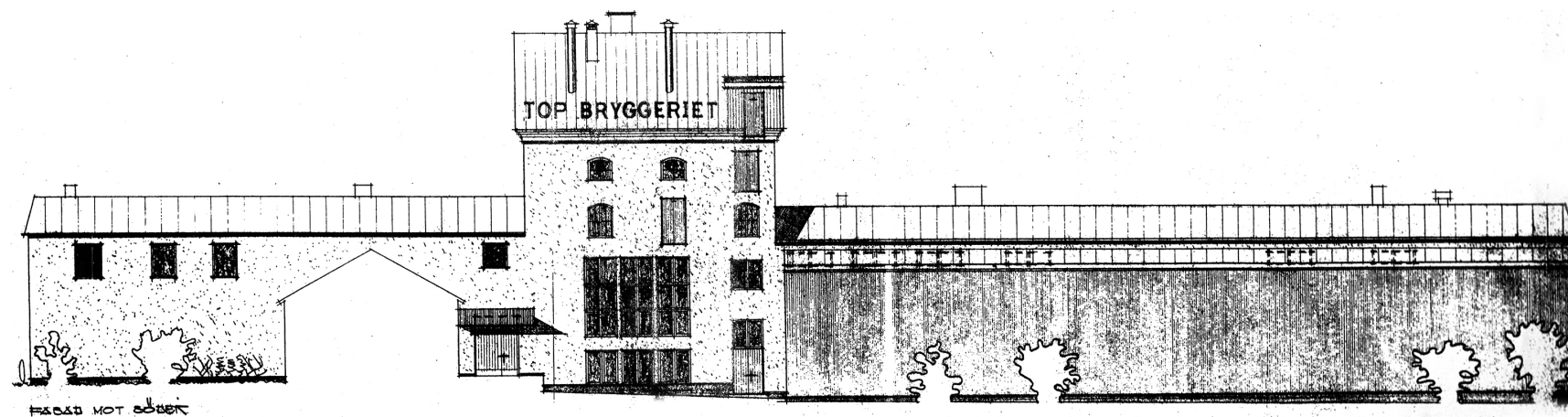
Efter Pripps verksamhet har det bland annat fungerat som ett garage och tillhåll för Gällivare bilklubb.

23. Ahlbom, 1959

24. Petré, 1985

BEF. FASADER
INGEN SKALA

BRYGGERIET IDAG

Bryggerifastigheten är idag förfallen och känslan av att det har blivit övergiven är påtaglig, mycket är förstört eller är borttaget. Dock använder nuvarande ägaren det främst för förvaring, men har eventuella planer på att rusta upp det.

Bryggerifastighetens skötsel har tagits upp i miljö- och byggnämnden under många år. Mark- och miljödomstolen har dömt ägaren att betala vite till staten. Fortfarande finns anmärkningar på fastigheten vilka kan få följder på stabiliteten och som ger ett ovärdat intryck. Taket har rasat in på delar av bryggeriet på grund av tunga snölaster. Utöver det så är bland annat garage och förråd är helt förstörda av mögel.²⁵

Det råder delade meningar om bryggerifastigheten, många är kritiska och några ser potential. Flertalet artiklar i lokaltidningar har uppmärksammat förfallet och närboende är framförallt kritiska och anser att fastigheten är en skamfläck för omgivningen och det verkar vara en allmän uppfattning i Gällivare. Det kanske inte i första hand är en negativ inställning till den gamla tegelbyggnaden i sig, utan förfallet och hur det ser ut på tomten idag. I och med utvecklingsplanerna på närliggande tomter måste det hända någonting.

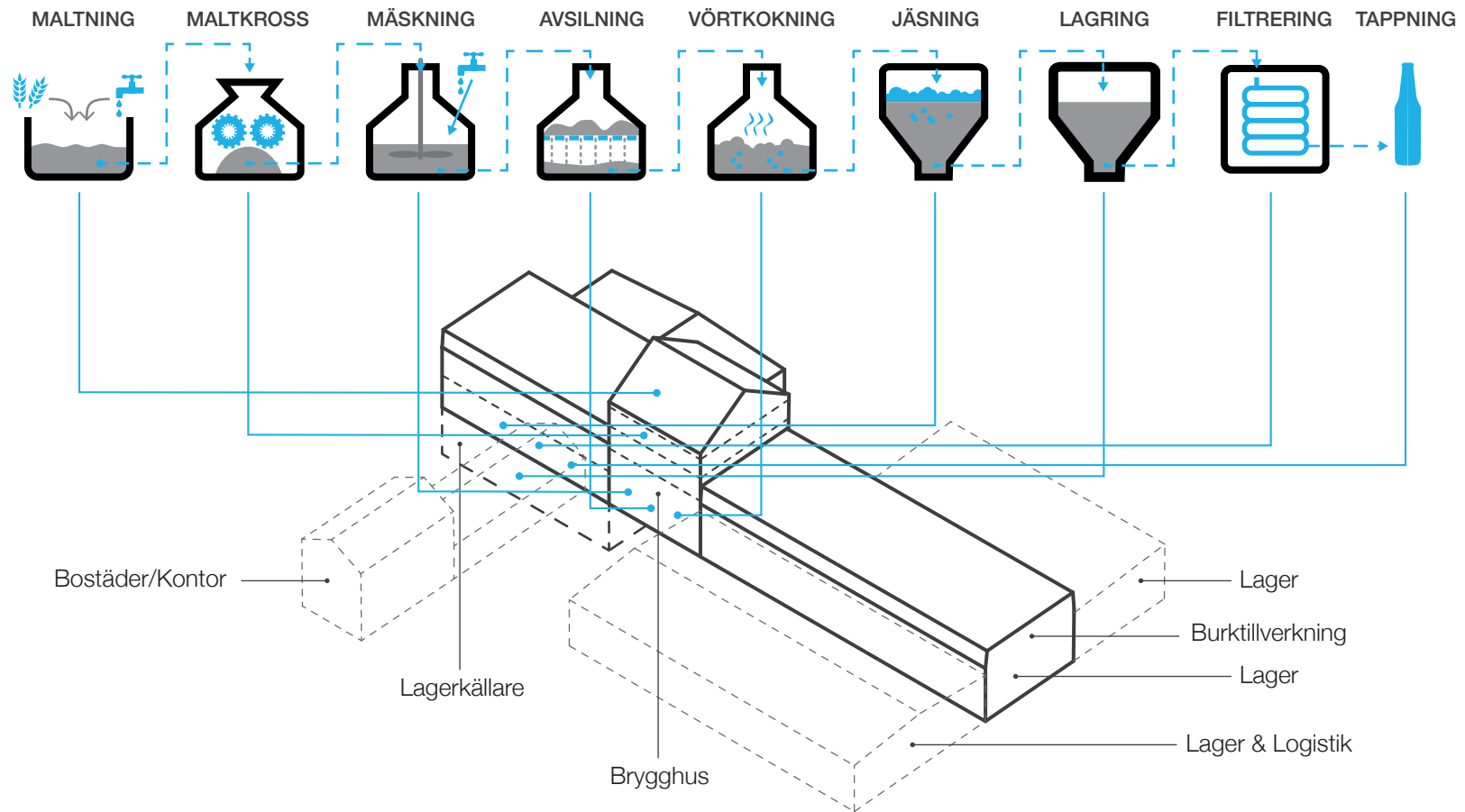
"Miljömässigt är som sagt byggnaden rent historiskt kulturellt, och givetvis en klenod"

"Riv skiten och sälj tomten så LKAB bostäder kan bygga fina bostäder på kullen istället"

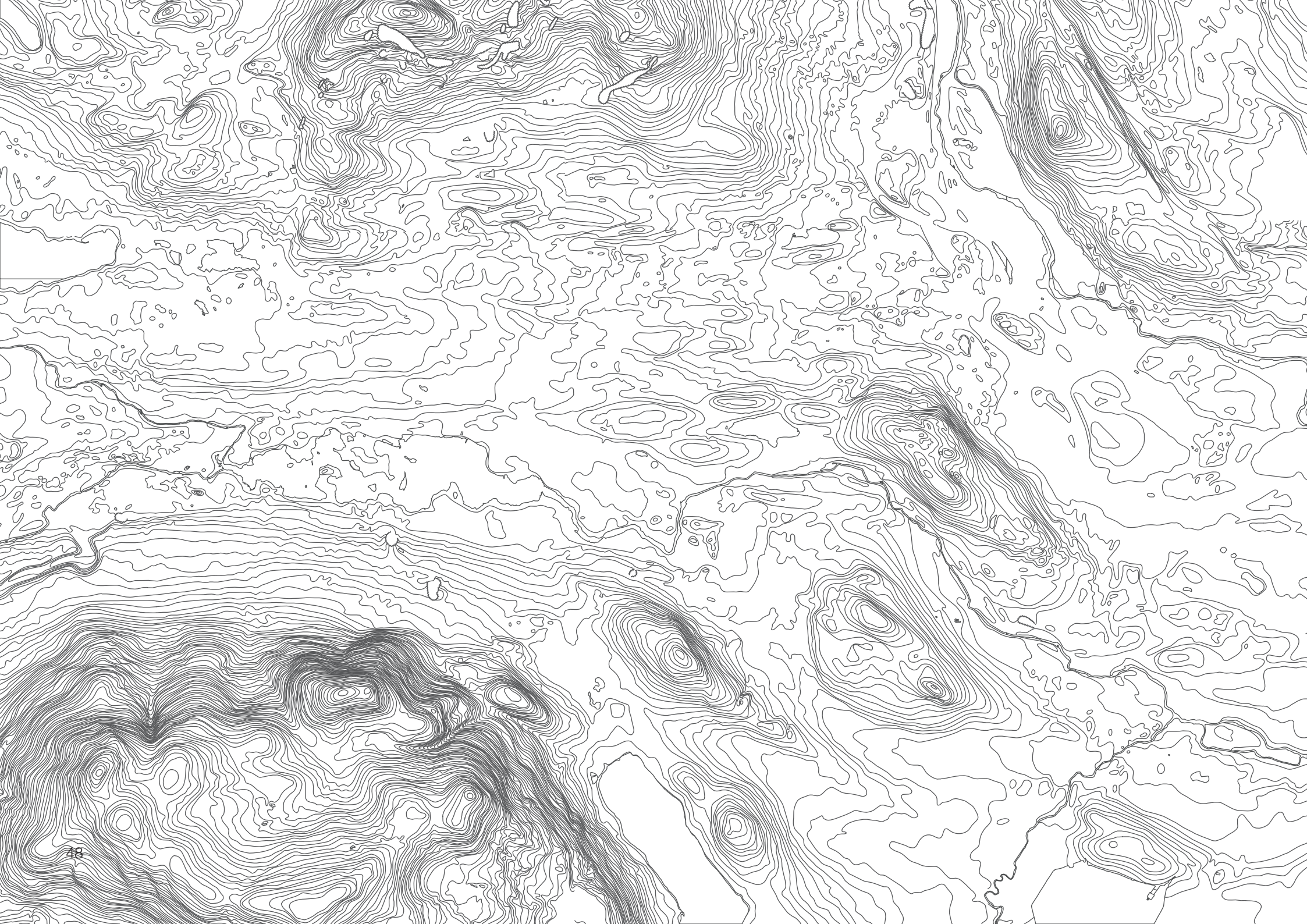
"Det finns helt klart potential i denna vackra tegelbyggnad."

"Riv byggnaden, den är en skam för hela området"

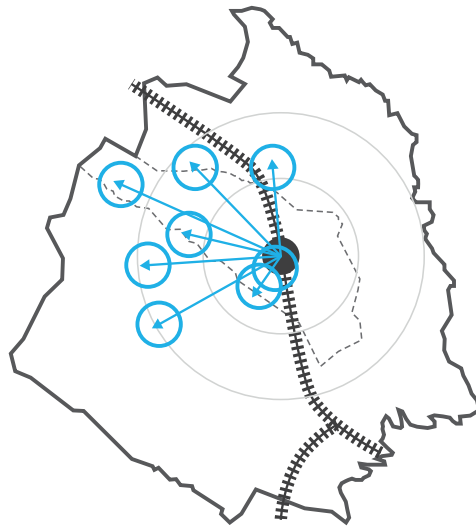
BRYGGERIPROCESSEN

ANALYS

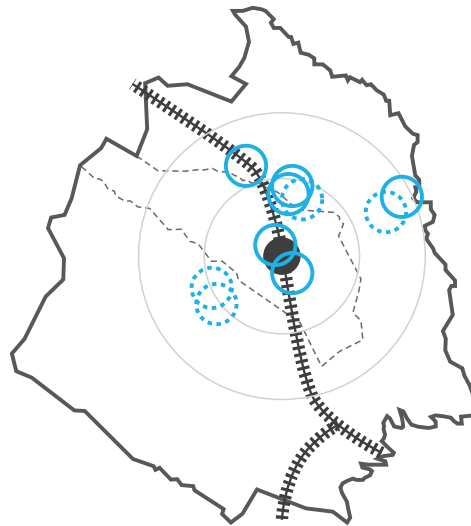

REGIONAL ANALYS

TURISTNOD

Gällivare är en nod och viktigt stopp på järnvägen för turister. Förutom Gällivare och Dundret i sig finns många turistmål i närheten. I Gällivare sker oftast ett byte för vidare transport till fjällvärldens turistdestinationer.

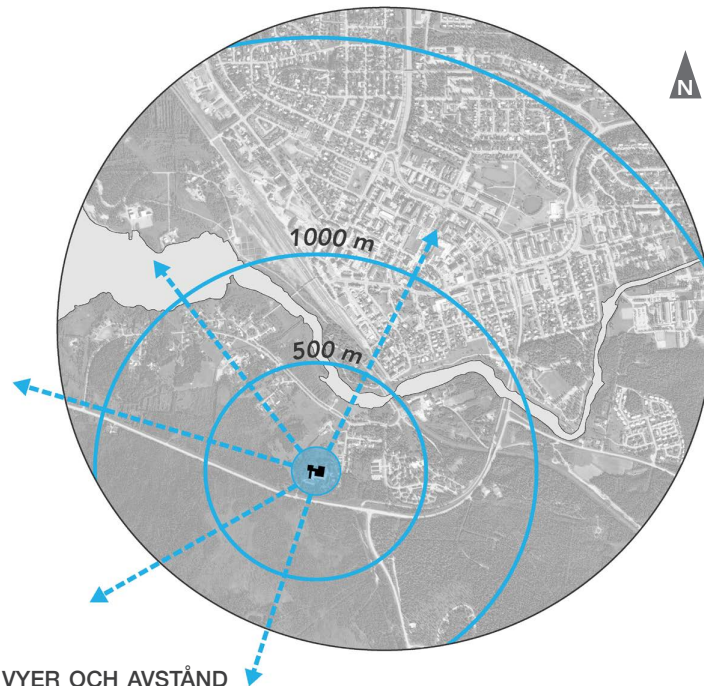
GRUVNOD

Förutom Gällivares egna gruvor finns det i en radie runt om Gällivare idag flertalet andra gruvor, samt planerade gruvor. Gällivare kan vara en strategisk plats för företag inom gruvindustrin att etablera sig, men även en stad att bo i för arbetare.

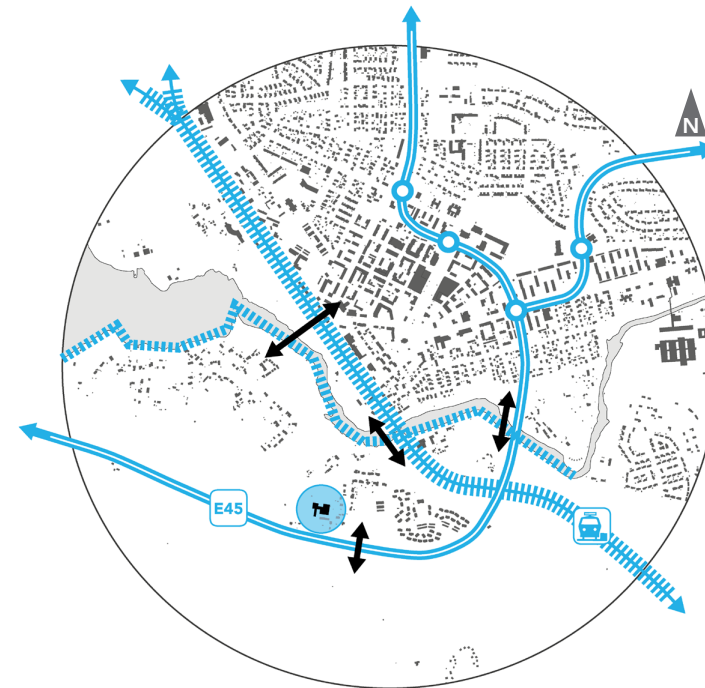

SJUKHUSNOD

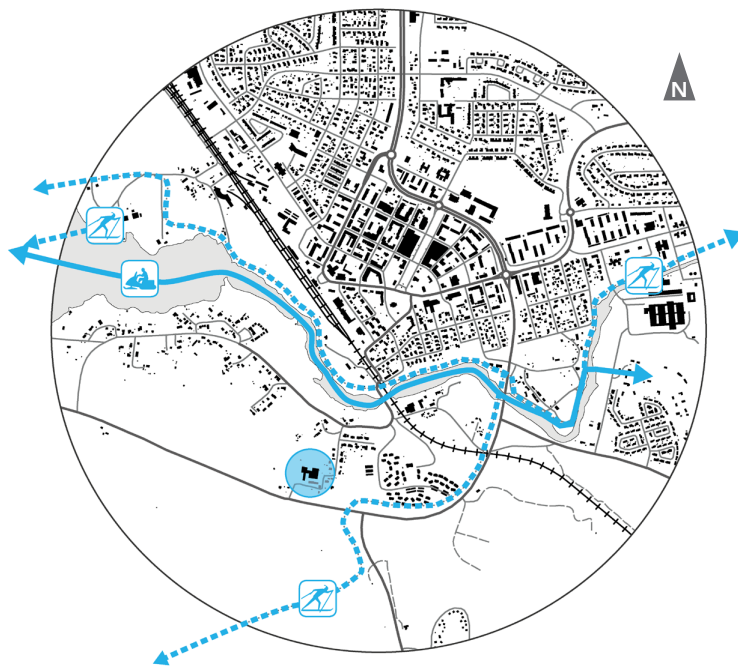
I Gällivare ligger ett regionsjukhus med stora resurser. Hit kommer folk ifrån hela Norrbotten för att få vård, vilket också innebär att många anhöriga till patienter kommer till Gällivare tillfälligt. Närmaste sjukhus av modell större finns i Luleå.

PLATSANALYS**VYER OCH AVSTÅND**

Platsen ligger i gränslandet mellan urbanitet och turism. En central placering med ett gångavstånd på ca. 1000 meter till centrum. Platsen är eleverad och det är fina vyer över staden och Vassare älv. I söder syns berget Dundret och kommer man upp några våningar så kan, vid klar väderlek, bergstoppar från fjällvärlden skymtas i väst.

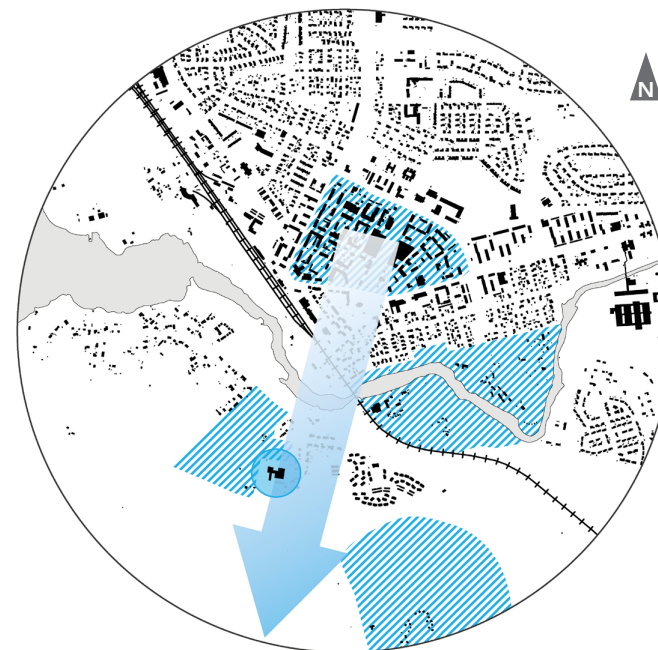
BARRIÄRER OCH PASSAGER

Järnvägen och E45:an löper igenom centrala Gällivare och är viktiga ankomstleder. Tillsammans med strandkanten (sommartid, då den går att gå över vintertid) är tydliga barriärer som definierar området andra sidan. Negativt är att det endast går passera på fåtal ställen för fotgängare.

KOMMUNIKATION VINTER

Vintertid kan även transport ske med snöskoter på Vassara träså och mellan kommunens städer och byar. Skidspåren vintertid är också ett sätt att transportera sig eller bara motionera. Det finns 12 olika skidspår kring tätorterna med en total sträcka på 6 mil, merparten är belyst.

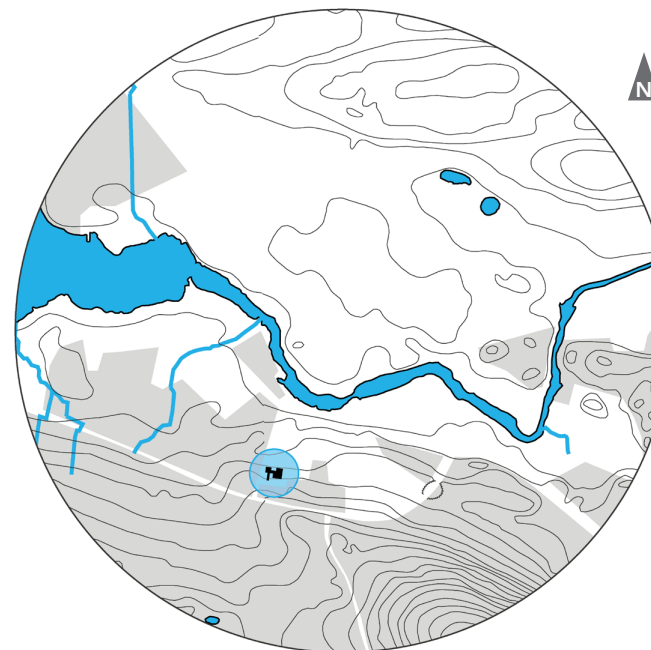
FRAMTIDA UTVECKLING

Framtida exploatering innebär förtätning i centrala Gällivare, längs älven, andra sidan och i Skogsområden mot Dundret. Visionen är att Gällivare skall växa mot Dundret för att förstärka kopplingen med staden. Platsen ligger mitt emellan områden planerade för utveckling.

BYGGNADSSTRUKTUR

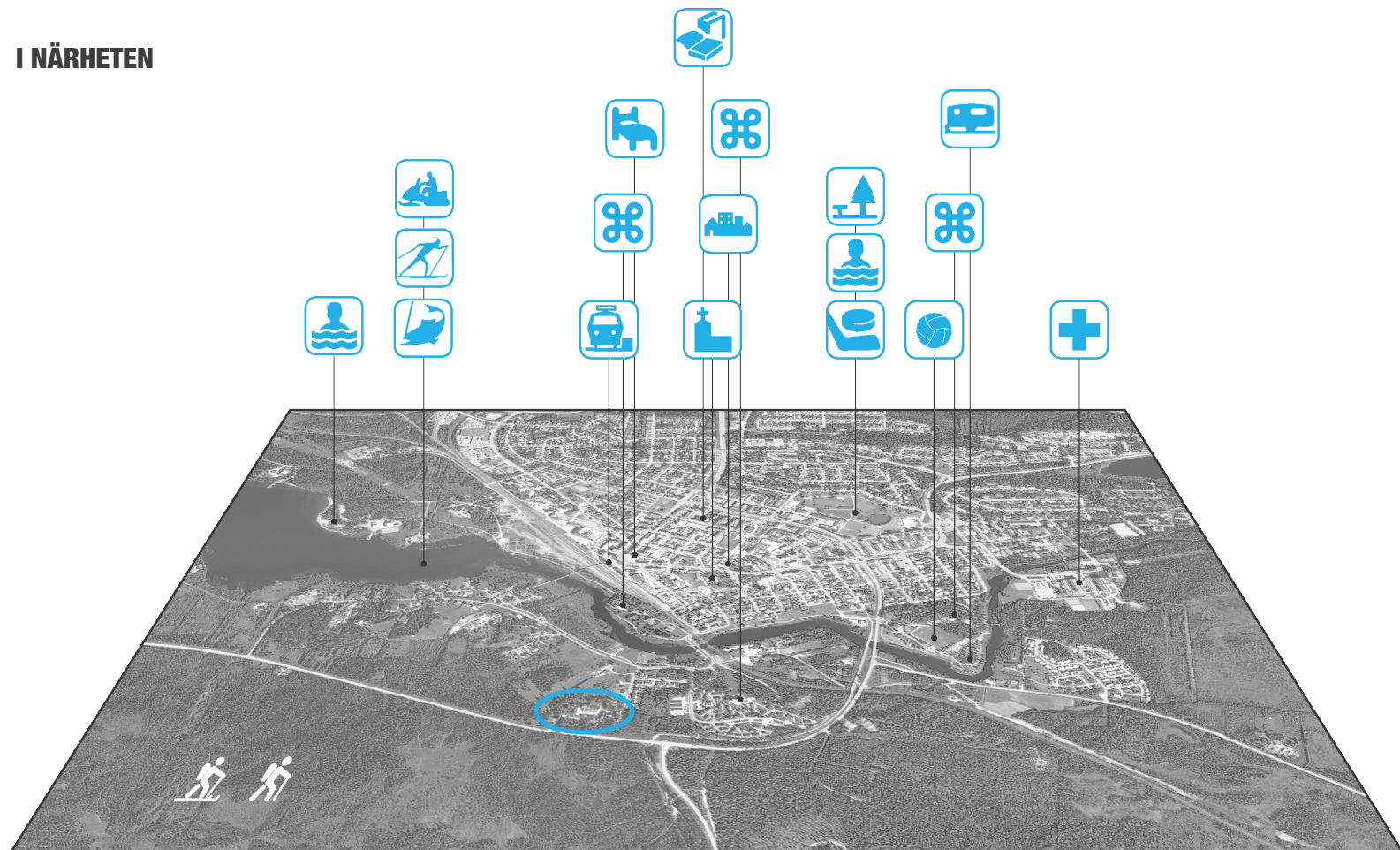
Många av de moderna byggnaderna i Gällivare byggdes mellan 50- och 80-talet. Den högre bebyggelsen (3 våningar och mer) är koncentrerad i stadskärnan. De flesta med ett publikt bottenplan. Den lägre bebyggelsen är mestadels villor. Längs järnvägen finns en zon av industrier.

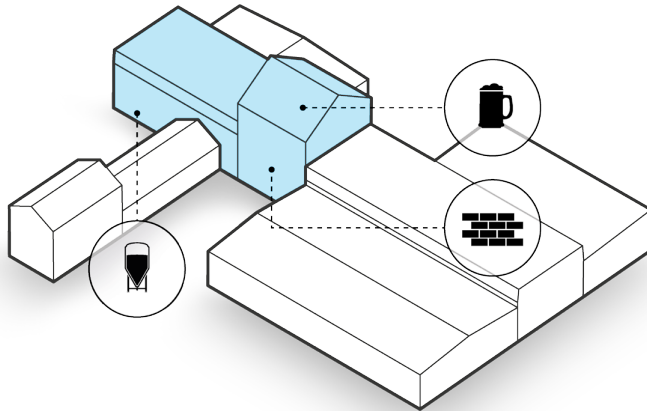
NATUR

Gällivare centrum är i stort sett platt, men höjdskillnaden växer mot söder och Dundret. I dessa områden finns mycket skogsmark och grönytor. Älven som rinner igenom staden erbjuder vattennära aktiviteter sommar som vinter och är en väl utnyttjad resurs för rekreation.

I NÄRHETEN

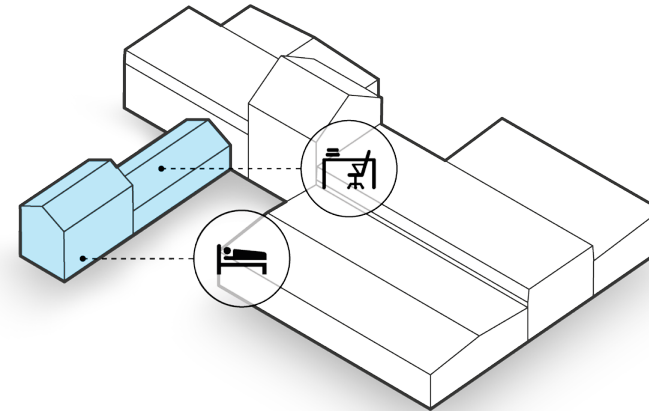

BYGGNADSANALYS

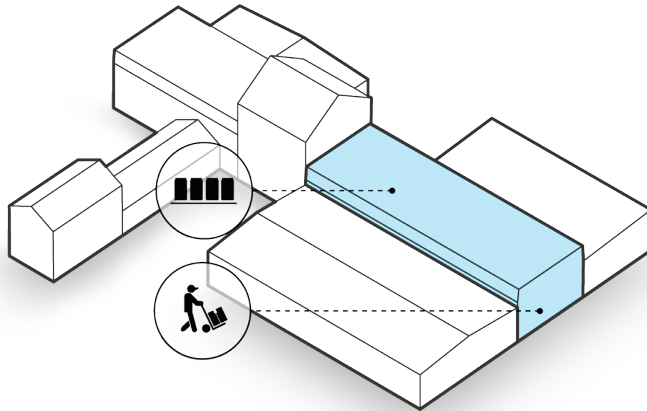
BRYGGERIVERKSAMHET

Bryggeriets äldsta del har tydligast karaktär och de flesta kvalitéer som kan vara värda att bevara. Består av bärande tegelväggar som i originalutförande var exponerat. Några år senare putsades den vackra tegelfasad över med en orange puts. Det var här själva bryggeriprocessen tog plats. I den lägre av de två volymerna finns en källare med över 4 meter i takhöjd där ölen lagrades.

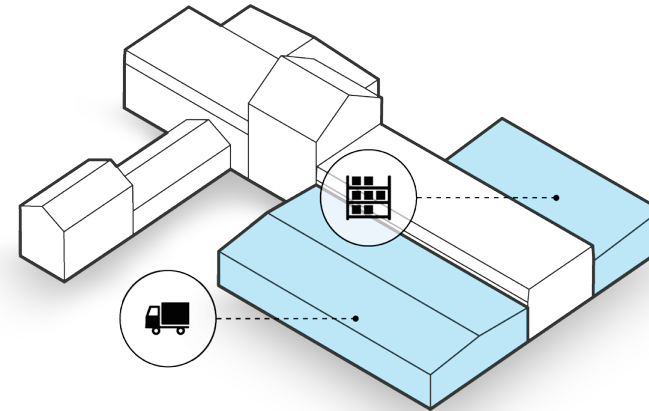
BOSTAD OCH KONTOR

Dessa delar är också en del ifrån originalbyggnaden i slutet på 1800-talet. De består av två volymer konstruerade med timmer. Dessa fungerade som bostäder och kontor åt bryggeripersonalen. Fasaden är idag putsad med en gul färg. Även här är skicket mycket dåligt, och stora delar har med stor sannolikhet drabbats av mögel. Enligt min mening är det inte mycket som är värt att bevara.

LAGER OCH FABRIK

Efter att verksamheten expanderade så byggdes denna del till. Det var först en våning med sadeltak, men fick senare ytterligare en våning med ett platt tak. Dess senaste funktion var lager och logistik på bottenplan och burkfabrik på övre plan. Fasadväggarna består av lättbetong med en orange puts. Detta tak rasade in för några år sedan på grund av snölaster. Övervåningen är obrukbar på grund av detta. Det som kan vara värt att bevara är källaren som kan få fungera som till exempel teknikrum eller förvaring.

LAGER OCH LOGISTIK

Den sista tillbyggnaden i bryggerikomplex är dessa två lager och logistikhallar. De byggdes på 70-talet under Prippts regi. De består av ett pelare-balk system med ett skal av korregerad fasadplåt. Inga direkta kvalitéer som är värda att ta till vara på.

” Cities need old buildings so badly it is probably impossible for vigorous street and districts to grow without them. By old buildings I mean not museum-piece old buildings, not old buildings in an excellent and expensive state of rehabilitation, although these make fine ingredients, but also a good lot of plain, ordinary, low-value old buildings, including some rundown old buildings.

- Jane Jacobs, 1961

DEL II

PROGRAM & DESIGNFÖRSLAG

SAMMANFATTNING DEL 1

Det är en hållbar strategi att ta tillvara på den potential som existerar. Platser och byggnader med en historia som erbjuder rum för nutida och framtida aktiviteter. Människor tenderar att tycka om gamla byggnader med dess unika karaktär. En arkitektonisk mångfald är en viktig komponent i en tät, levande och hållbar stad.

Även om äldre byggnader ofta är dåliga ur energisynpunkt, så är det ett hållbart tänk att använda det som finns. Miljöpåverkan vid tillverkningen av material och byggprocessen är redan gjord en gång i tiden och det är onödigt att belasta miljön igen genom, rivning, återvinning, producera nya material och uppföra en ny byggnad. Ur en ekonomisk synpunkt kan det dock vara mer fördelaktigt att riva byggnaden och ersätta med en ny, istället för att anpassa den gamla fastigheten till dagens standarder. Många kvalitéer som är för dyra att återskapa riskerar då att försvinna, därför bör en noggrann kartläggning om vad som är värt att bevara göras.

Det finns inget förutbestämt resultat och designmetod vid transformeringsprojekt eftersom varje problem är unikt. Det är dock en utmaning som arkitekt att designa med något som redan finns. Arkitektur från olika tidsepoker kan förstärka varandra och genom kontrast mellan objekt uppförda vid olika

tid skapa unika atmosfärer och möten. Hur kontrasten skapas finns inget rätt eller fel sätt, det viktiga är att det är en kontrast mellan arkitektur från olika tidsepoker.

Gällivare

Framtida gruvutveckling och samhällsomvandlingen med flytten av grannstaden Malmberget till Gällivare gör Gällivare unikt, det är en småstad som växer. Just nu råder det akut bostadsbrist i kommunen och efterfrågan på mindre lägenheter är framförallt stor. Gällivare har en geografisk stark position i Norrbotten och är en destination för många som kommer till Gällivare tillfälligt. De som anländer tillfälligt är främst turister, gruvarbetare och patienter med sällskap. Både gruv- och turistnäringen spås att växa i framtiden vilket sätter ett stort tryck på tillfälligt boende, i form av till exempel hotellrum eller vandrarhem i Gällivare.

Mindre städer kan vinna mycket på att marknadsföra sig själva och ha en tydlig identitet för att få en större attraktionskraft. För Gällivare är till exempel historian, gruvorna, naturlandskapet, Dundret, Midnattssol och vinterklimatet med upp till 200 snötäckta dagar om året kärnvärden som till bidrar Gällivares identitet och ger kommunen och invånaren någonting att vara stolta över.

Stärkandet av stadens identitet i denna kontext av en samhällsomvandling och befolkningsökning är viktigt för staden, invånarna och turisterna. Ny arkitektur kan bidra till en arkitektonisk mångfald och hjälpa till att höja Gällivare som denna framtida arktiska småstad av världsklass, som är visionen som skapats mellan kommun och invånare via en medborgardialog. Genom medborgardialogen framgår det att, utöver bostäder och tillfälligt boende, saknas ett större restaurangutbud, utrymme för konst och kultur samt ett behov för fler sociala arenor nu när Gällivare skall expandera.

Projektplatsen

Platsen på andra sidan är centralt beläget med gångavstånd till det mesta. Det är enkelt att angöra med bil ifrån E45, men tillgängligheten för fotgängare är inte lika självklar. Buller från E45 är inte något problem idag. Det är nära till naturområden och många fina vyer då platsen är eleverad något ifrån centrum. Utsikt över staden och vatten i norr, medan Dundret ligger som en fond i söder. I väst finns skog och mark, och kommer man över trädtopparna kan man kanske vid klar väderlek skymta bergsmassiven i fjällvärlden. Andra sidan är i dag glest med några enstaka villor, men är ett perfekt centralt läge nära Dundret och centrum och ligger mitt i utvecklingsområdena för den framtida exploateringen.

Bryggeriet

Bryggeriet är en byggnad med en historia som sträcker sig över 100 år tillbaka. Den har varit en synlig, och på senare tid mindre omtyckt, ikon i staden sedan dess. Dess position i foten av blickfånget Dundret gör att den i stort sett är synlig ifrån de flesta av stadens gator och hörn. Fastigheten är idag i mycket dåligt skick och är i stort behov av renovering, och endast de viktigaste delarna med flest kvalitéer är värda att bevara vid en återanvändning. Framförallt den äldsta tegelbyggnaden som har flest kvalitéer i form av material och spännande rum som påminner om bryggeriverksamheten som en gång var.

Bryggerifastigheten har en historia att transformeras och därmed inget historiskt hinder att det transformeras igen, utan snarare ett innovativt sätt att ta till vara på kvalitéerna och designa med historien. Det finns för närvarande heller inga bevarandekrav på fastigheten vilket ger större friheter i ett gestaltningsförslag. En återanvändning av bryggeriet bör möta Gällivares behov i form av bostäder, tillfälligt boende, nya arbetsplaster och en ny social arena.

BEHOV I NYA GÄLLIVARE

- ➔ Arbetsmöjlighet utöver gruvan
- ➔ Attraktiv modern restaurang
- ➔ Något att göra för turister, samt invånare på fritiden
- ➔ Bättre lokaler för kultur och utställningar
- ➔ Något som bidrar till Gällivare som en arktisk småstad i världsklass och lockar turister och andra människor till kommunen

BEHOV BOENDE

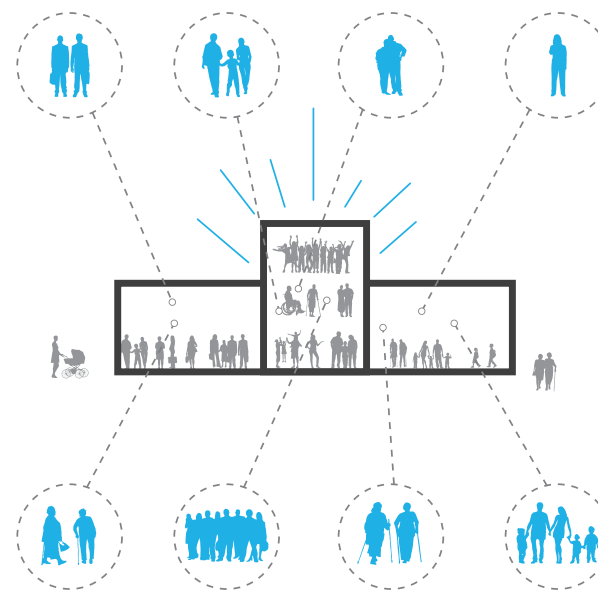
- ➔ Attraktivt boende för turister
- ➔ Korttids/tillfälligt boende för arbetare
- ➔ Tillfälligt boende för anhöriga till patienter
- ➔ Mindre lägenheter för unga
- ➔ Mindre lägenheter för äldre

PROGRAMKONCEPT

PROGRAMKONCEPT

Ett program med en social mångfald är ett koncept som hjälper till att främja den sociala hållbarheten i Gällivare kommun. Att skapa en arena för social interaktion, samtidigt som det kombineras med olika boendeformer för att möta behovet av tillfälligt logi och bostäder.

Det nya programmet kan med fördel innehålla en mångfald av boendekonsumenter, alltifrån turister, arbetare, unga och gamla. Här samlas människor med olika bakgrund och åldrar under samma tak. Publika rum i byggnaden gör att hela Gällivare, den arktiska småstaden av världsklass, kan nyttjas av återanvändningen och transformationen av bryggeriet till denna nya sociala arena.

LOGI + BRYGGERI = LOGIERI

Välkommen till Gällivare Logieri, stället med logi för dig som söker ett boende både nära centrum och natur. Här kan du bo nära inpå det genuina gamla bryggeriet. Logieriet erbjuder boende för dig som är här i Gällivare tillfälligt, eller för dig som vill ha en egen lägenhet året runt.

I det gamla bryggeriet finns den ny-gamla mötesplatsen för alla. Vi erbjuder lokaler för utställning och konst, restaurang, exklusiv bar och mikrobryggeri i en genuin historisk miljö. Sommartid kan du njuta av en drink samtidigt som midnattssolen är närvarande. Slå dig ner var du behagar inuti det gamla bryggeriet, i vårt gemensamma vardagsrum.

Logieriet - Stället att leva, mötas och umgås!

GÄLLIVARE LOGIERI

**STÄLLET ATT LEVA,
MÖTAS OCH UMGÅS!**

MÅLGRUPPER & PROGRAM: LOGI

TURISTEN

Turisten stannar någon enstaka natt i väntan på vidare resa till fjällvärden och passar på att utforska staden. Alternativt så stannar turisten några fler dagar för att ta del av skidåkningen på Dundret.

ARBETAREN

Arbetaren kommer till Gällivare tillfälligt för att arbeta. Arbetaren är i behov av ett enklare veckoboende eller något annat tillfälligt för några månader under arbetsperioden.

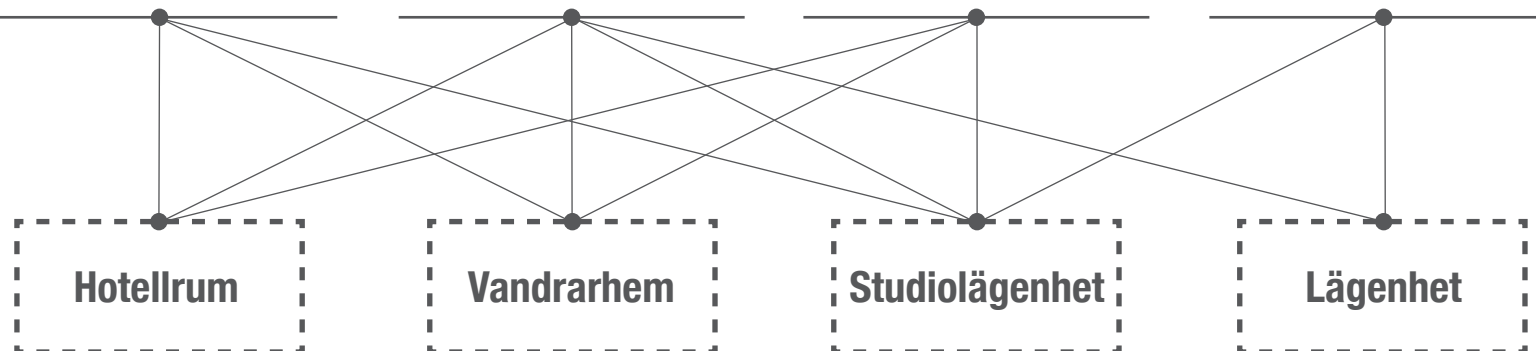
ANHÖRIG

I väntan på att sin släkting är intagen på Gällivare sjukhus så vill den anhöriga ha ett boende utanför sjukhusmiljön och kanske passa på att unna sig en minisemester trots omständigheterna.

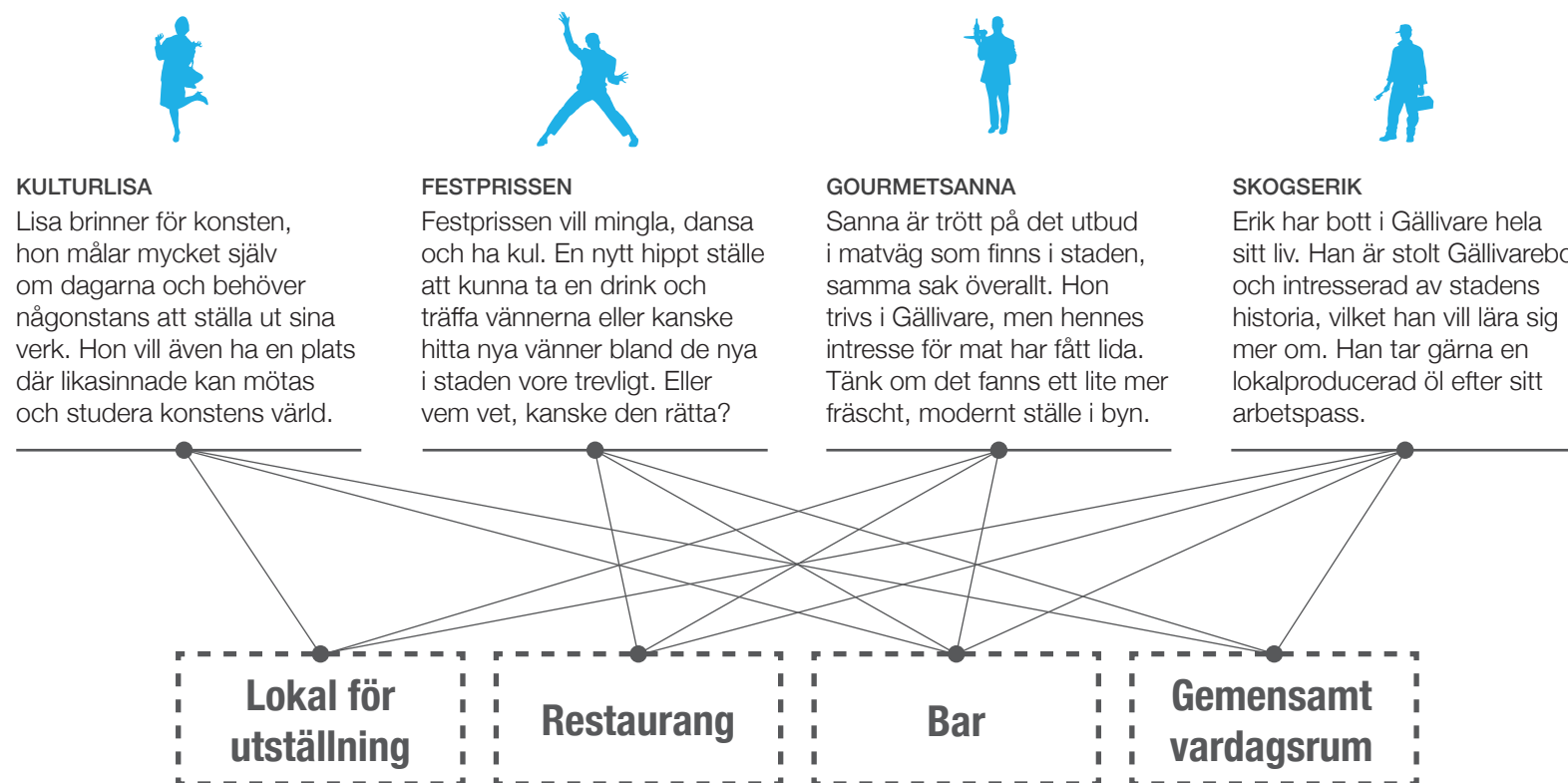

GÄLLIVAREBO

Gällivarebon, framför allt den unga och den äldre generationen, vill ha en mindre lägenhet i staden. De har tröttnat att bo i sin villa i byn utanför staden, respektive vill ha sitt egna första krypin.

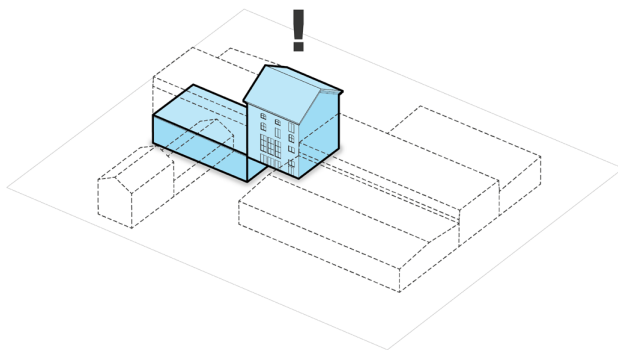
MÅLGRUPPER & PROGRAM: PUBLIKT

VY FRÅN GÄLLIVARE

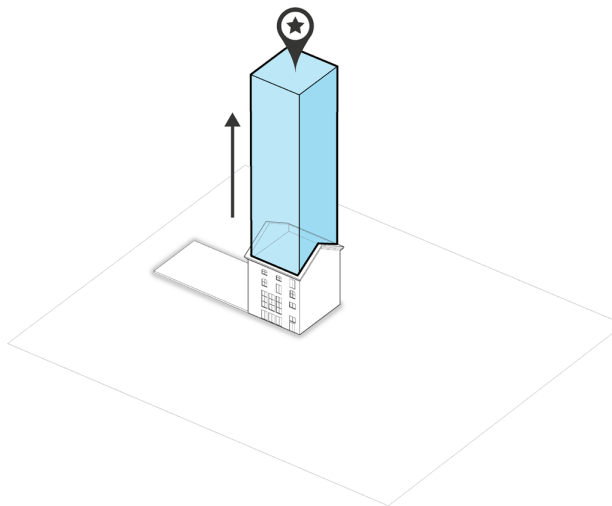
DESIGNFÖRSLAG

1. BEVARA & RENOVERA

Det som behålls är det gamla brygghuset i tegel och lagerkällaren som har kvalitéer som är värda att bevara. En återanvändning av byggnaden gör att människor kan ta del av vad som finns här, vilket de inte kunnat innan.

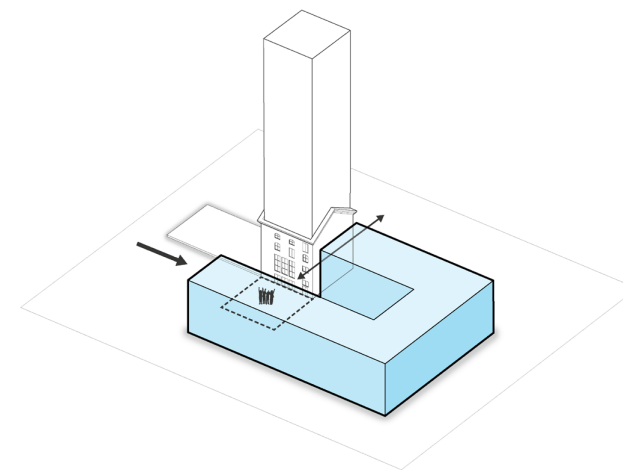
Tegelfasaden exponeras och repareras istället för att putsa om fasaden vilket belyser byggnadens historiska karaktär. Ny grund, tak och nya fönster, som är en imitation av de gamla, är ett nödvändigt ingrepp för att förbättra energistandarden då tegelfasaden behålls som den är.

2. ATTRAHERA

En hög byggnad lämpar sig på platsen. Genom att skapa ett tydligt visuellt objekt gör att platsen och byggnaden uppmärksammas. Ett landmärke som placerar det nya Gällivare på kartan och en ikon för området Andra sidan. Skalan är bekant då tornet får stöd av Dundret i bakgrunden.

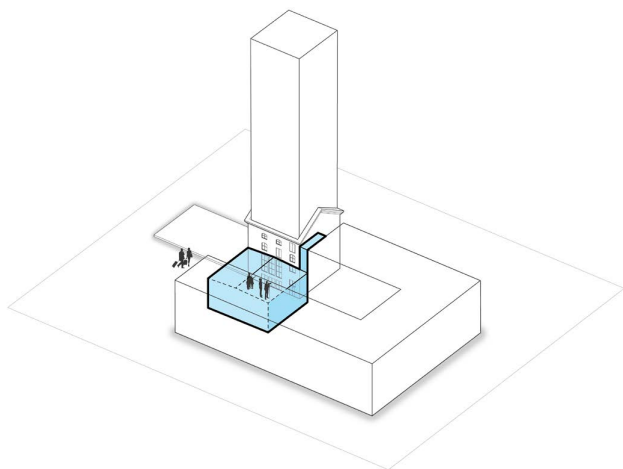
Avsaknaden på bevarandekrav tillåter ett helt nytt uttryck. Brygghuset som tidigare varit en synlig nedgången skamfläck blir nu en hög modern struktur som speglar framtid och förändring som rest sig ur de historiska rötterna.

3. ADDERA

För att bidra med något utöver ett landmärke till Gällivare kommun behövs det adderas ett större program som innefattar lägenheter och annat tillfälligt boende.

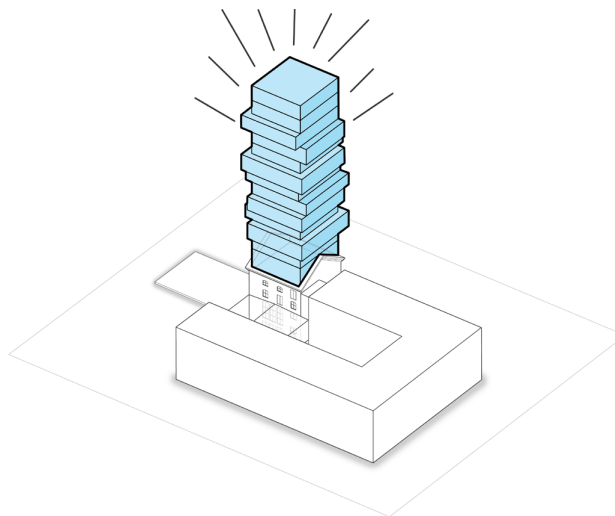
En lägre struktur adderas till brygghuset, men med en distans för att göra det möjligt att utforska rummet mellan arkitektur från olika tidsepoker. Entrérummet definieras och entrén vänder sig mot syd-väst, väst, mot infarten, solen och den nya utvecklingen på andra sidan. Besökaren möts av två gavelfasader från olika tid med olika material, men med en skala som påminner om varandra.

4. SAMMANLÄNKA

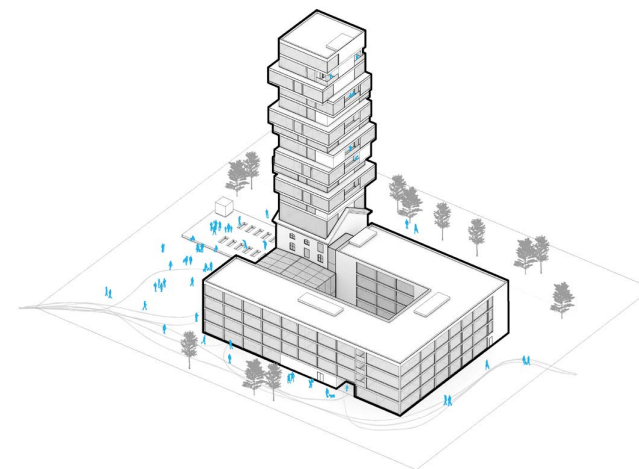
För att kunna nyttja dessa mellanrum mellan gammalt och nytt året om sammanlänkas dessa med en glasstruktur.

Besökaren möts och entrar detta inglasade entrérum och här tillåts en utforskande och nyfiken besökare att studera, känna och röra sig in, ut, upp och ner genom den gamla tegelbyggnaden och genuina rum och miljöer från bryggeritiden.

5. FÖRSTÄRK

Uttrycket förstärks genom förskjutningar åt olika väderstreck som skapar en dynamik i tornet. En tydlig kontrast till brygghusets strikta fasad. Intentionen är att integrera det arktiska klimatet och dessa förskjutningar tillåter att en mindre mängd snö samlas. Hur mycket snö som kan samlas innan det blir en riskfaktor kan studeras vidare, men genom tornets altitud och relativt små förskjutningar har det antagits att större delen blåser bort och endast ett tunt snötäcke blir kvar. Kvalitén att vakna på 17:e våningen med ett tunt vitt täcke som yr utanför fönster har ett vackert mervärde.

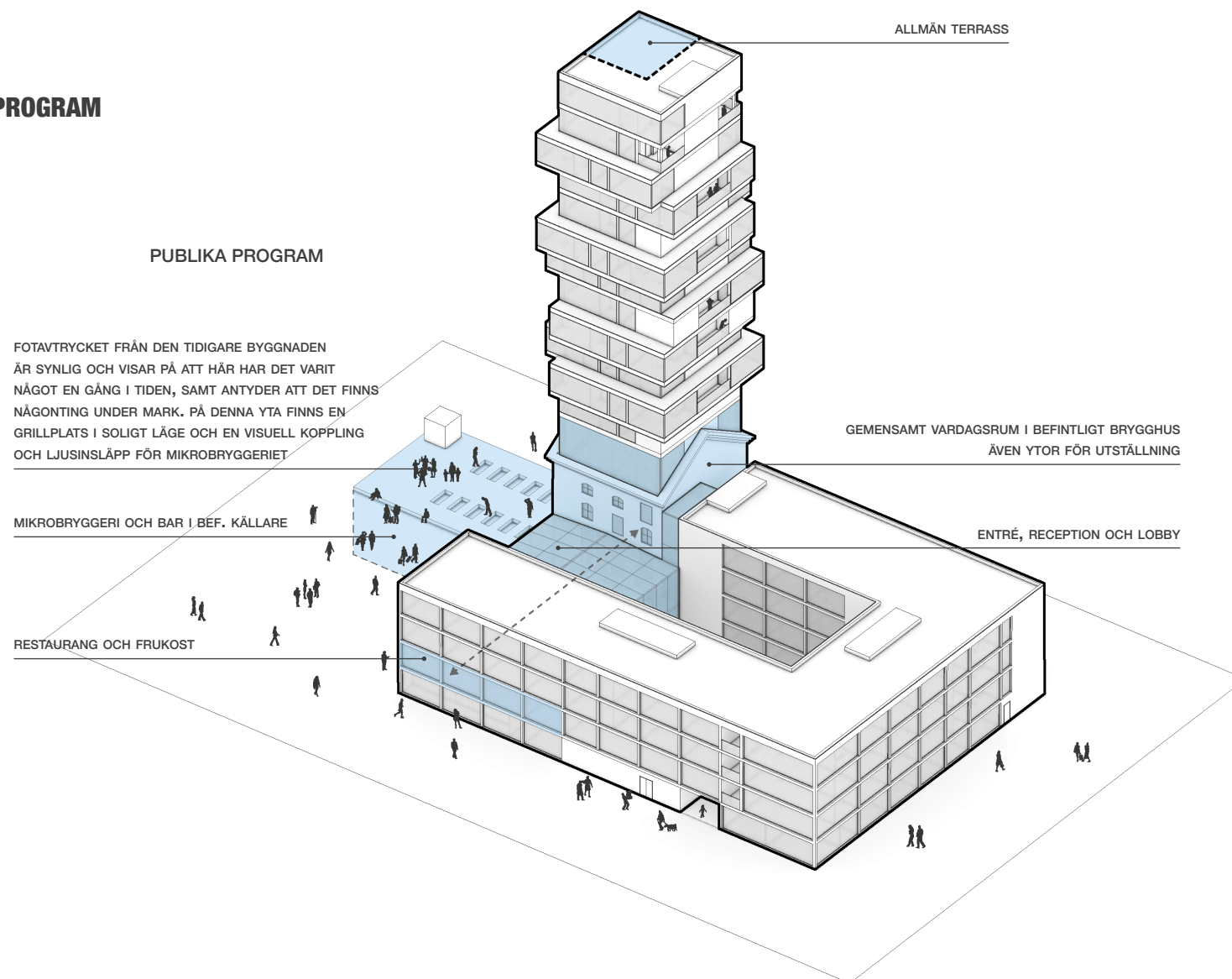

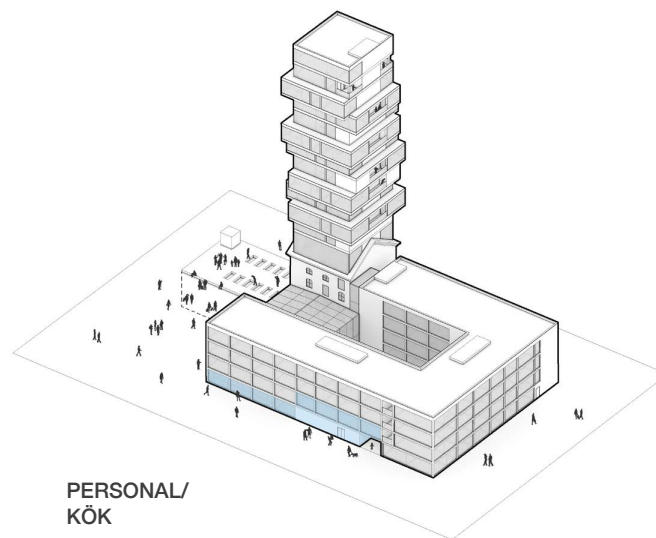
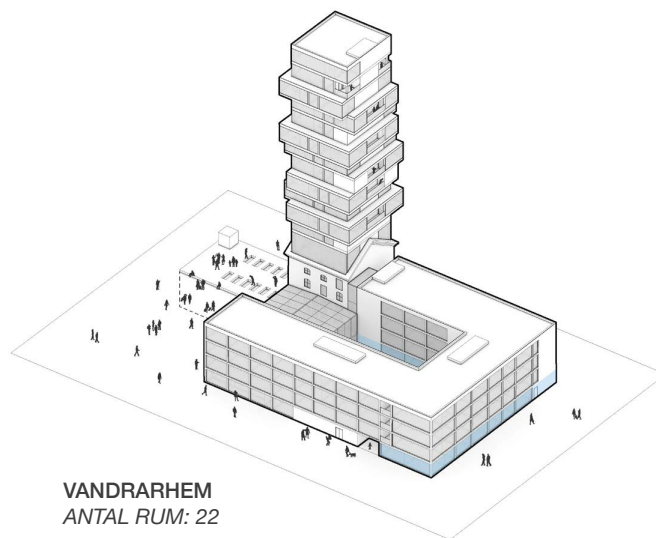
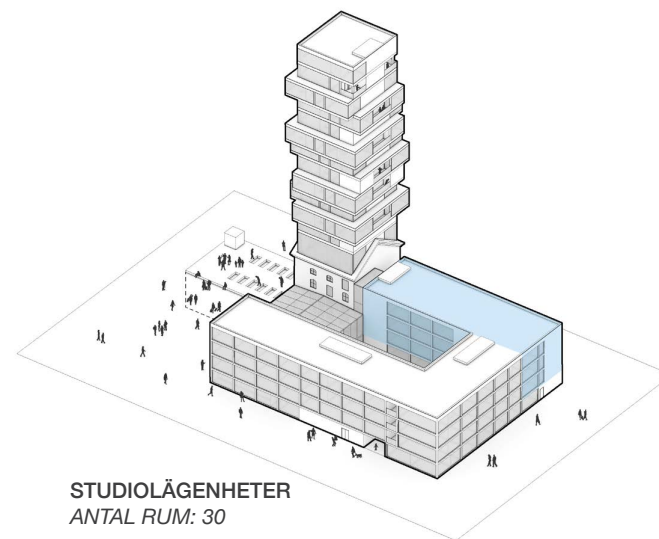
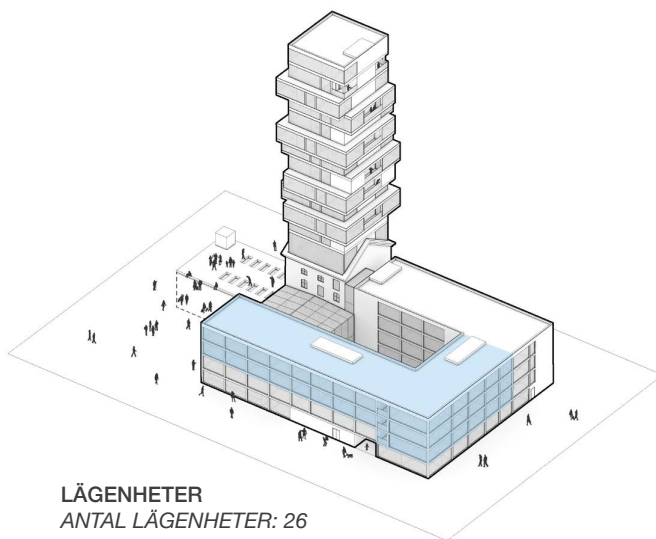
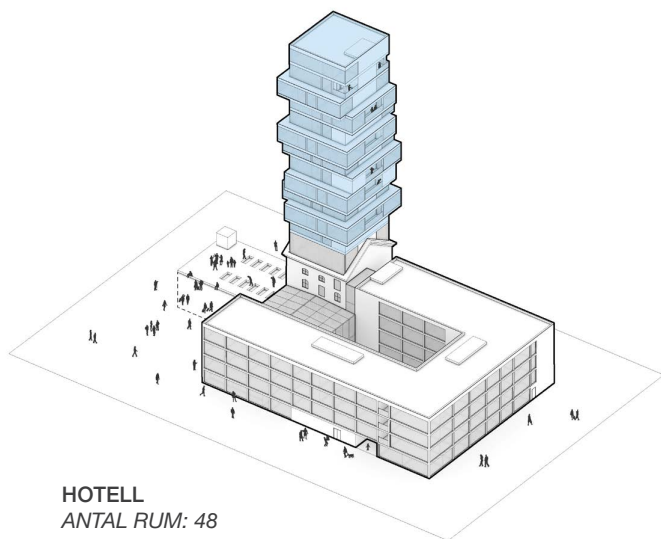
6. GÄLLIVARE LOGIERI

Logieriet fungerar som en symbol och katalysator för det nya Gällivare, där historia och identitet kommer att möta en omvandling och modernisering. En ny mötesplats i en unik miljö för alla olika typer av människor och åldrar.

Under det mörka vinterhalvåret lyser tornets närvaro upp omgivningen och under ljusare delar av året skapas ett levande skuggspel av tornets oregelbundenhet som tar olika karaktär vid soliga vinterdagar till midnattssolens sken.

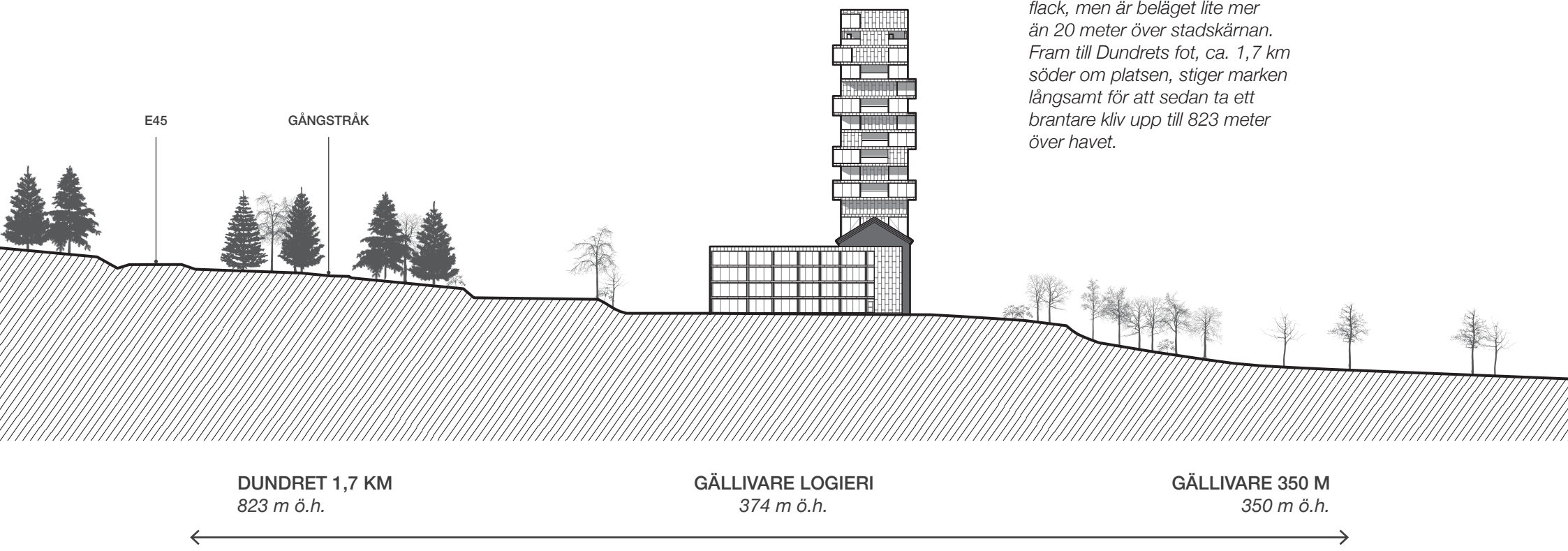
PROGRAM

LANDSKAPSEKTION

0 5 10 20 30 40 50 m
1:1000

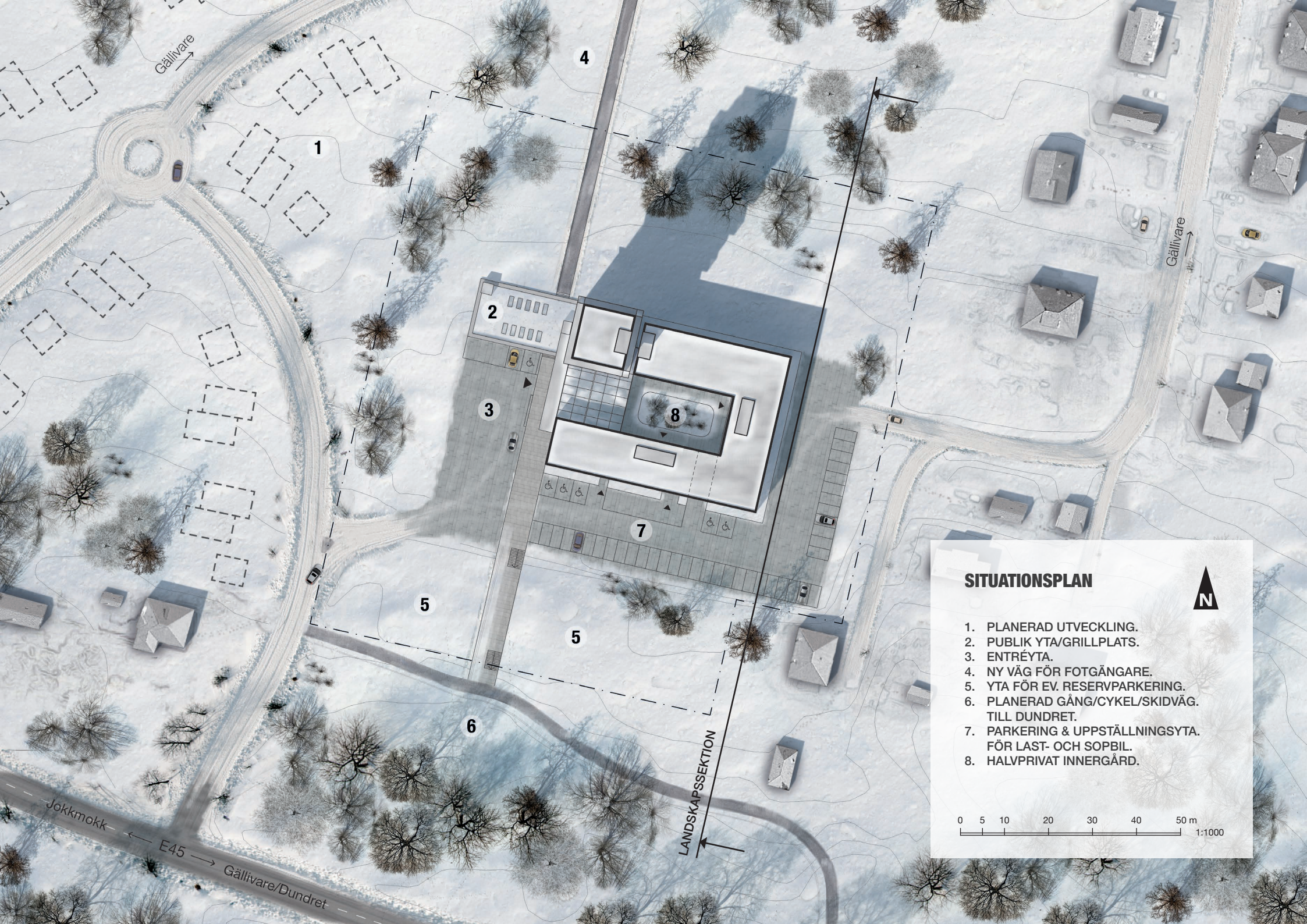
Platsen ligger i gränslandet mellan urbanitet och skog, natur och turismen. Tomten är relativt flack, men är beläget lite mer än 20 meter över stadskärnan. Fram till Dundrets fot, ca. 1,7 km söder om platsen, stiger marken långsamt för att sedan ta ett brantare kliv upp till 823 meter över havet.

DUNDRET 1,7 KM
823 m ö.h.

GÄLLIVARE LOGIERI
374 m ö.h.

GÄLLIVARE 350 M
350 m ö.h.

SITUATIONSPLAN

1. PLANERAD UTVECKLING.
2. PUBLIK YTA/GRILLPLATS.
3. ENTRÉYTA.
4. NY VÄG FÖR FOTGÅNGARE.
5. YTA FÖR EV. RESERVPARKERING.
6. PLANERAD GÅNG/CYKEL/SKIDVÄG. TILL DUNDRET.
7. PARKERING & UPPSTÄLLNINGSYTA. FÖR LAST- OCH SOPBIL.
8. HALVPRIVAT INNERGÅRD.

0 5 10 20 30 40 50 m
1:1000

Jag och familjen kommer körande på E45:an, vi har tänkt spendera påsken i Gällivare för skidåkning på Dundret. Det första vi möter på vägen in till Gällivare, förutom Dundret i söder, är ett torn som reser sig ur den täta barrskogen. På skylten står det Gällivare Logieri, vi svänger in och kollar säger jag till barnen i baksätet.

Då uppenbarar sig något utöver det vanliga. Jag möts av två ståtliga gavelfasader av olika material och en arkitektur som verkar vara ifrån helt olika århundraden. Ifrån den vackra tegelbyggnaden växer ett modernt imponerande torn. Framför byggnaden är det liv och rörelse, konstverk, snöskotrar och folk som njuter av vårens solstrålar.

Vi parkerar och kliver ur bilen, möts av den ljuvliga doften av att någon eldar och ser ett gäng i skoteroveraller som grillar. Möter en yngre kvinna på längdskidor och jag frågar vart jag har kommit. Hon berättar att jag är på Logieriet, Gällivares nya mötesplats som faktiskt även erbjuder boende i alla dess former. Hon berättar stolt att detta är Gällivares gamla bryggeri och att hennes morfar en gång arbetade här och att hon nu själv bor här i sin första lägenhet.

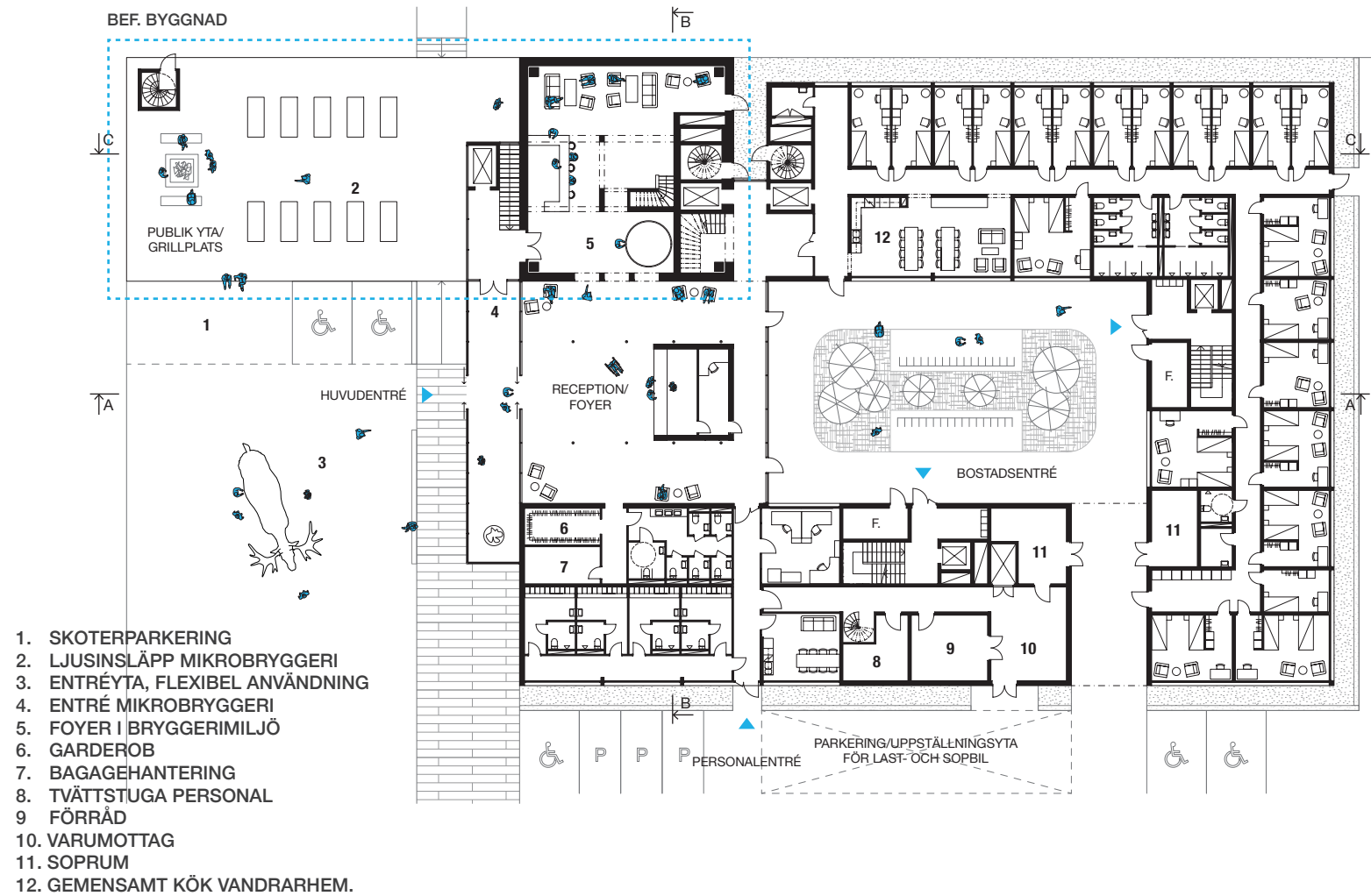
Vi bestämmer oss för att ta in här istället för rummet vi brukar hyra i stan. Härifrån är det ju närmare till Dundret, men ändå gångavstånd till centrum. Jag hinner knappt mer än in till rummet förrän jag tar med mig barnen och beger mig till det gamla brygghuset för att utforska vad som finns där...

PLAN 1. ENTRÉPLAN

Reception, personal och vandrarhem

PLAN 2.

Andra våningens publika delar består av en restaurang/frukostlokal som nås via kommunikation ifrån det gamla bryggeriet. Möjligheten att sitta ner i olika rumsligheter och miljöer är möjlig. Närmast köket finns det mest bord och stolar, men närmare det gamla bryggeriet är det möjligt att slå sig ner i en mer loungeliknande miljö. Eller varför inte ta med sig sin kopp kaffe och avnjuta den någonstans inuti bryggghuset?

1. BRYGGHUS MED VÖRTPANNA
2. LOUNGE/FRUKOST
3. FRUKOST/RESTAURANG
4. FÖRRÅD/INTERNTRAPPA
5. STUDIOLÄGENHETER
6. TVÄTTSTUGA STUDIOS
7. LÄGENHETER

VY INIFRÅN BRYGGHUSET

Brygghuset är det gamla bryggeriets hjärta och mest karaktärsfulla rum, med olika nivåer och element som är kvar sedan bryggeritiden.

Rummet renoveras och putsas upp, originaldetaljer som räcken, rör och vörtpannor behålls. Den ena av två vörtpannor gjordes obrukbar i slutet på verksamheten för att ingen skulle kunna fortsätta brygga öl. Den måste lagas eller ersättas.

PLAN 3.

Logieriets studiolägenheter (3) är placerade i den norra delen i anslutning till den befintliga byggnaden. De flesta rum har utsikt över Gällivare och älven.

De vanliga lägenheterna (5) nås via en loftgång med separata trapphus för de mer permanent boende. Merparten av rummen vetter mot söder med en utsikt över grönområdena med Dundret som fond.

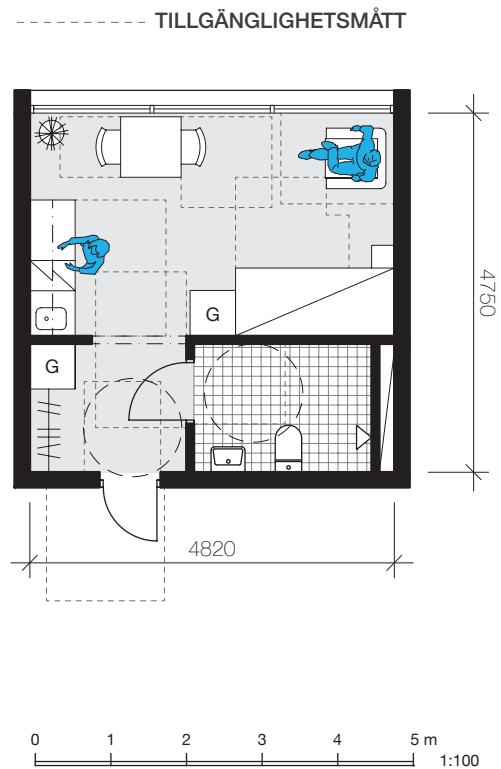
1. BRYGGHUS/GEM. VARDAGSRUM
2. MINDRE GEM. RUM FÖR STUDIOS
3. STUDIOLÄGENHETER
4. TVÄTTSTUGA STUDIOS
5. LÄGENHETER

TYPLÄGENHET: STUDIO

19 m² Antal: 24 st.

Till exempel för den veckopendlande arbetaren

TYPLÄGENHET: BOSTAD 1 ROK.

37 m² Antal: 18 st. Till exempel första lägenheten för den unga Gällivarebon

PLAN 4.

Inuti det gamla bryggeri på plan 4, delas det gamla förrådsviden, delas det gemensamma vardagsrummet med en bryggeriutställning. Här finns gamla objekt och utrustning som använts under bryggeritiden samt fotografier och information om vad Gällivare bryggeri en gång var.

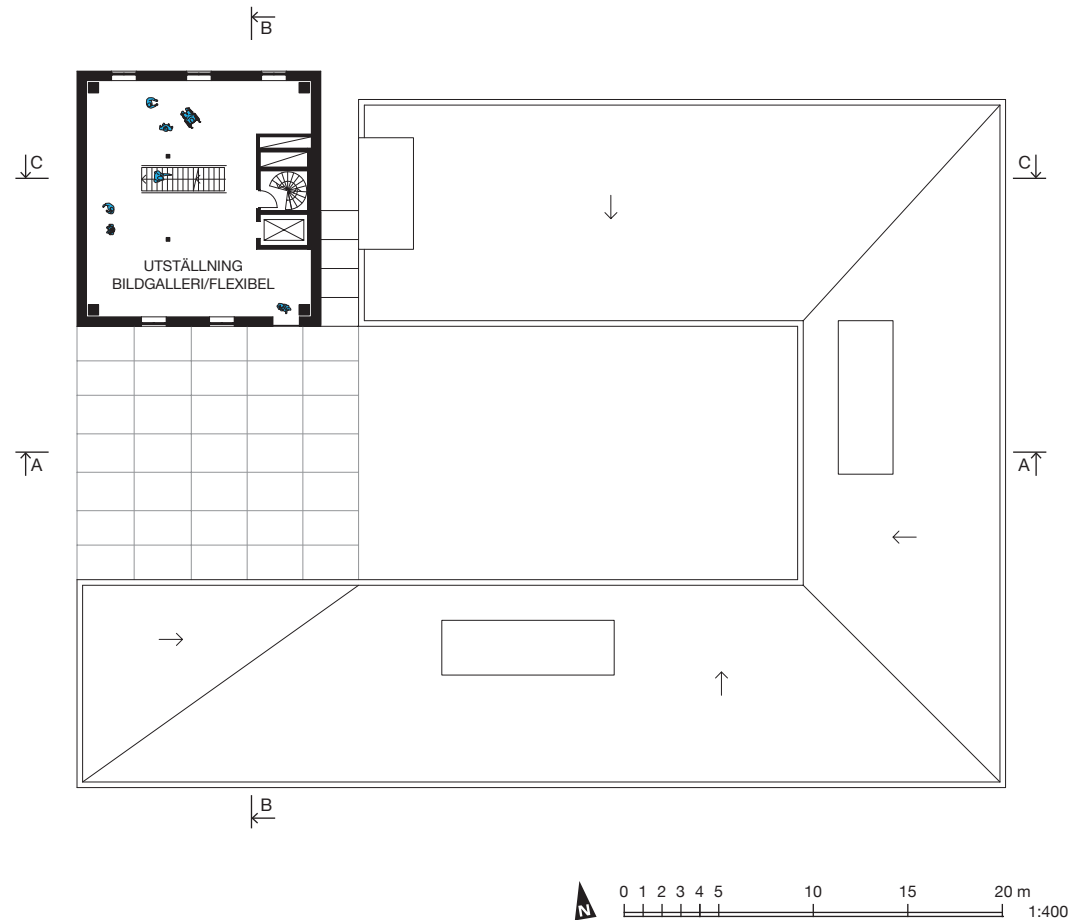
1. GEM. VARDAGSRUM
BRYGGERIUTSTÄLLNING
2. MINDRE GEM. RUM FÖR STUDIOS
3. STUDIOLÄGENHETER
4. TVÄTTSTUGA STUDIOS
5. LÄGENHETER.

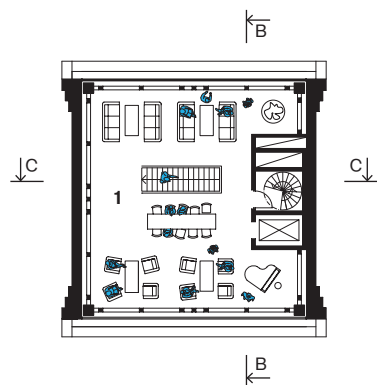
PLAN 5.

I den gamla krossvinden på plan 5 inryms en flexibel yta för utställning av olika typer av konst och kultur.

I grannstaden Malmberget finns idag ett väldigt stort bildarkiv med fina historiska bilder från Gällivare och Malmbergets tidiga historia fram till idag. I och med flytten av malmberget kommer detta bildarkiv antagligen behöva nya lokaler. Logieriet kan vara en tänkbar plats för utställning av en del av dessa karaktärsfulla bilder.

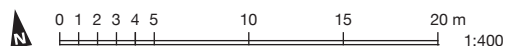

PLAN 6

1. GEMENSAMT VARDAGSRUM

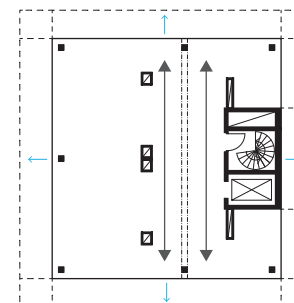
I detta rum på översta våningen för det gemensamma vardagsrummet och den gamla tegelbyggnaden möter den nya strukturen den befintliga tegelvolymen, där mötet mellan arkitektoniska element är påtaglig. Plan 6 erbjuder i stort sett en 360 graders utsikt över Gällivare och Dundret. Extra vackert blir detta monumentala rum i midnattssolens sken.

PRINCIP HOTELLPLAN 7-18

Hotellplanen varierar för varje våning i storlek och förskjuts åt olika väderstreck. Våningarna har i regel mellan 3-6 rum av olika karaktär. Korridoren varierar mellan två lägen beroende av våningsplanets storlek, men har alltid en nord-sydlig riktning. På våning 15 finns två mindre mötes/konferensrum att nyttja. Våning 17 har två mindre allmänna balkonger åt sydost och nordost medan på plan 18 finns en större publik terrass.

Strukturen för hotellplanen tillåter en flexibilitet och fungerar för alla olika kombinationer av förskjutningar i plan.

HOTELLKLASSER:

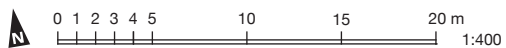
H1: LUXURY (42 m²) 1 st
Ett lyxigt hotellrum på högsta våningen med panorama-utsikt över Dundret

H2: SUPERIOR (30-37 m²) 7 st
Rummet med det lilla extra, större rum, större säng och större badrum.

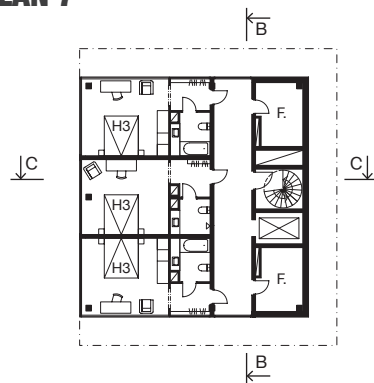
H3: STANDARD (22-26 m²) 31 st
Hotellrets standardrum

H4: MODERATE (13-20 m²) 9 st
Ett billigare alternativ, mindre rum med enkelsäng.
(ej tillgänglighetsanpassat)

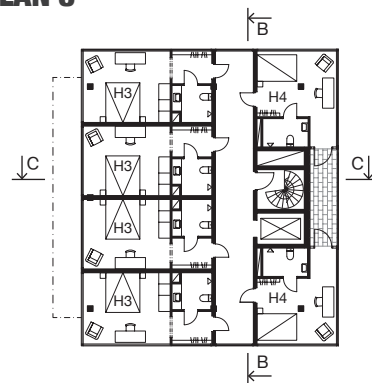

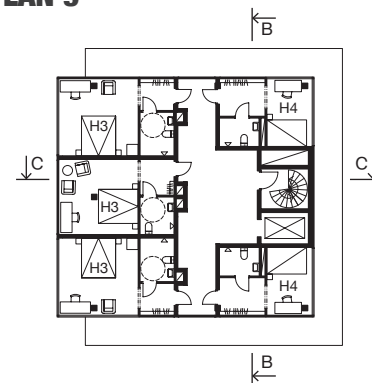
PLAN 7

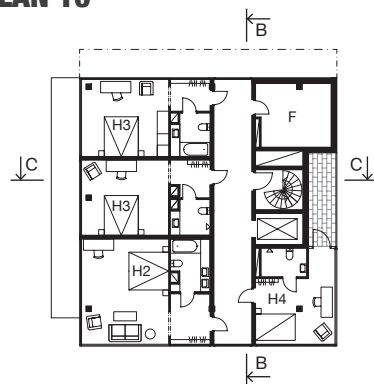
PLAN 8

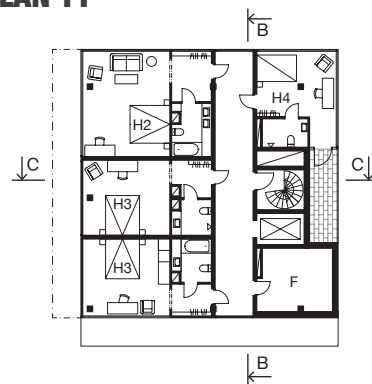
PLAN 9

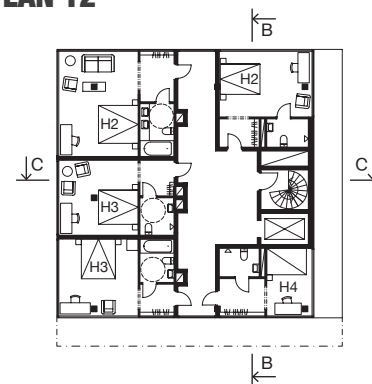
PLAN 10

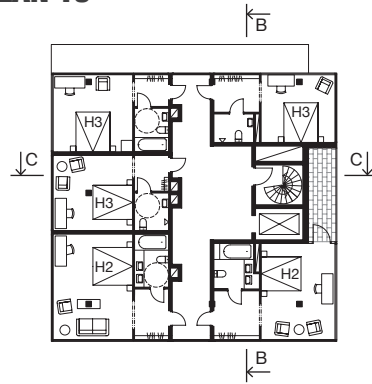
PLAN 11

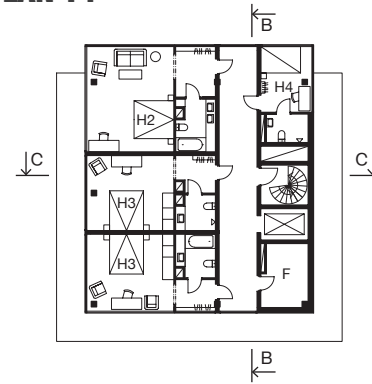
PLAN 12

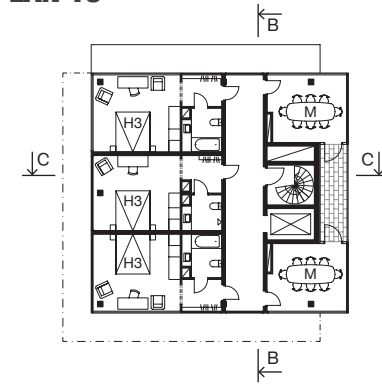
PLAN 13

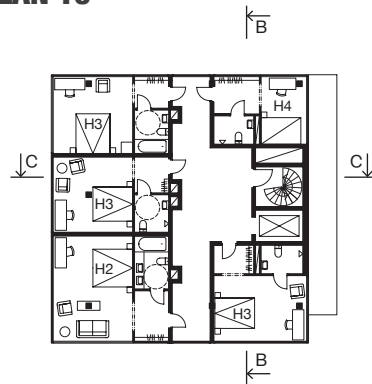
PLAN 14

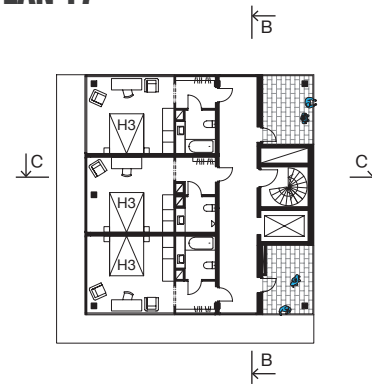
PLAN 15

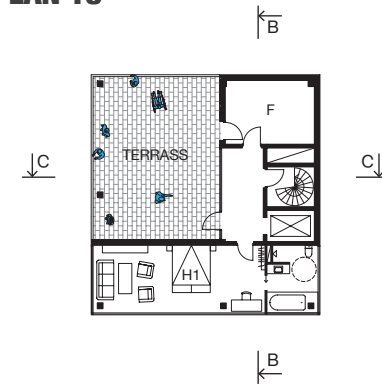
PLAN 16

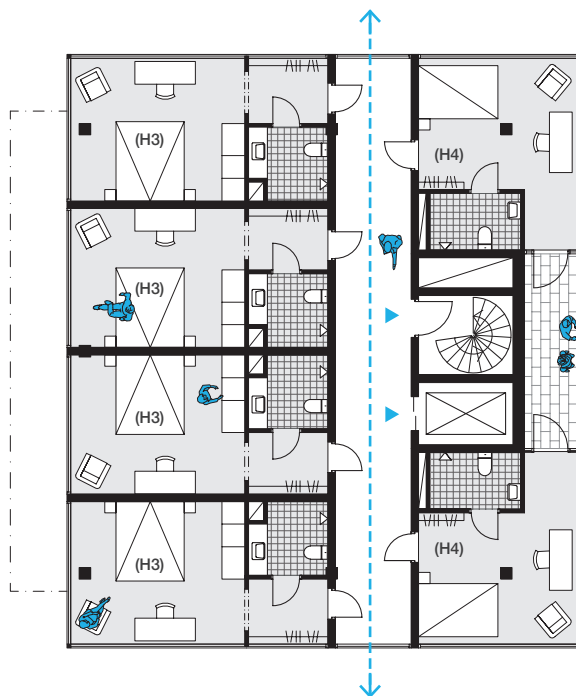
PLAN 17

PLAN 18

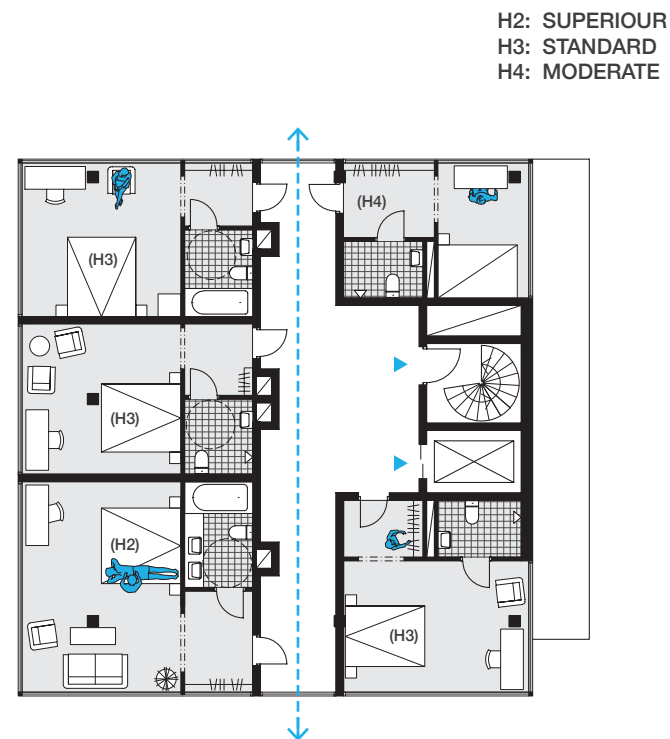

HOTELLPLAN INZOOM: PLAN 8 & 16

PLAN 8

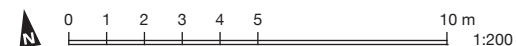
Plan 8 visar på situationen då 4 hotellrum rymmer sig i planets västra del. Anledningen till att de flesta rummen orienterar sig åt väst i hotelldelen är utsikten. Plan 8 visar även vad som händer när hotellplanet förskjuts åt öst. Bakom den vertikala kommunikationen blir det utrymme för en privat, eller delad, balkong för gästerna.

PLAN 16

Då hotellplanet förskjuts åt väst gör korridoren likaså och schakten hamnar utanför hotellrummet. Pelaren hamnar i detta fallet även mitt i rummet, vilket är ett medvetet val då konstruktionen blir en del av hotellrummets karaktär. I sydvästra hörnet finns ett superiorrum.

H2: SUPERIOUR
H3: STANDARD
H4: MODERATE

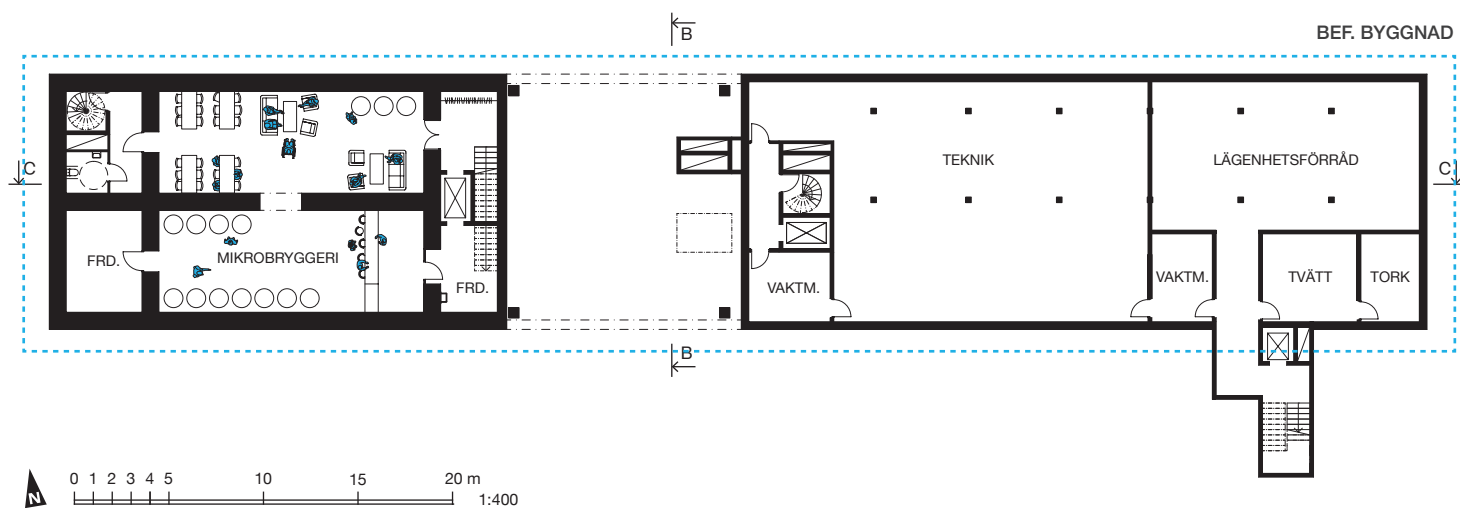
SUPERIOR. PLAN 16

Hotellrummen har enkla material och en rå, industriell karaktär för att göra besökaren påmind om att de bor på en plats och i en byggnad med en industriell historia. Den vertikala strukturen gör sig i vissa rum påmind då pelaren penetrerar hotellrummet. Golvet består av slipad betong och undertaket av skräckmetall som ger en viss genomsikt till mindre installationer. Fönsterytan är maximerad för att erbjuda en enastående utsikt från rummets alla hörn.

PLAN -1. KÄLLARPLAN

Logieriets egna mikrobryggeri finns i den gamla befintliga lagerkällaren. Över 4 meter i takhöjd och robusta väggar gör rummet unikt och har därför valt att bevaras. Äldre lagertankar finns delvis kvar som ett minne och blandas med nyare bryggeriutrustning.

Fotavtrycket på den befintliga källaren öster om brygghuset används för att slippa anlägga en ny. Här inryms bland annat teknikrum och faciliteter som förråd och tvättstuga till Logieriets lägenheter.

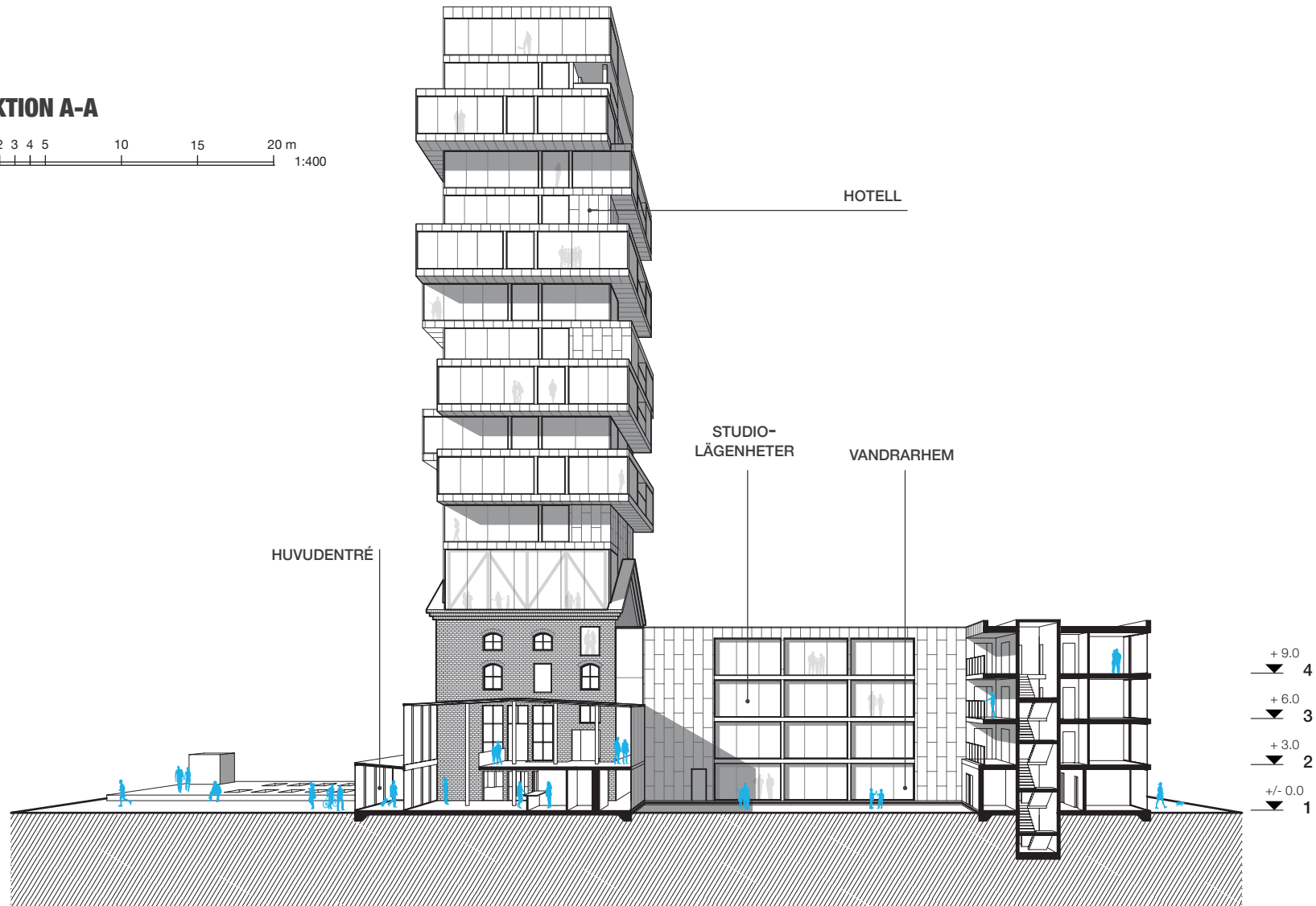

MIKROBRYGGERIET

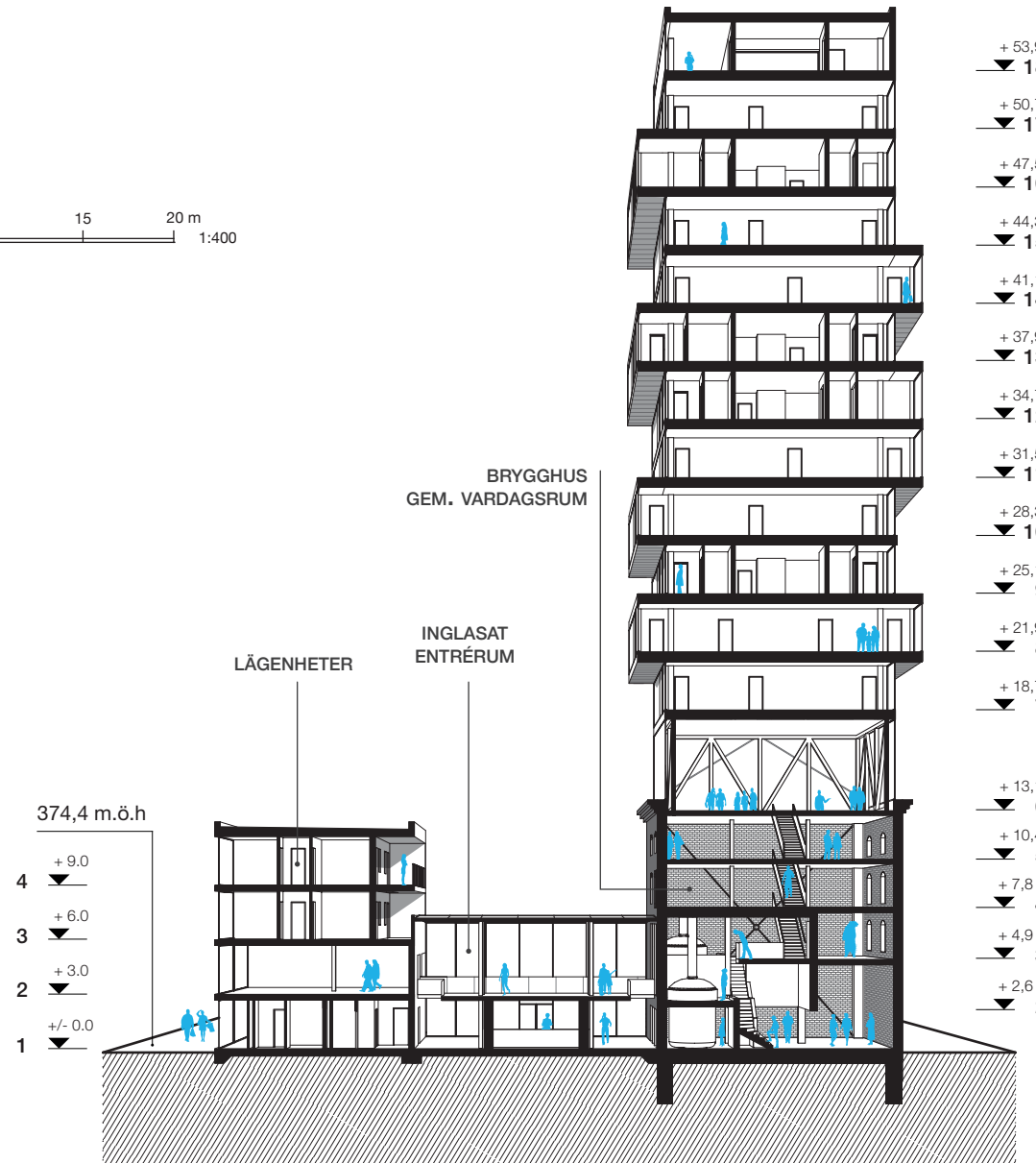
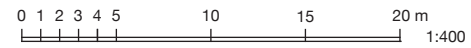
På vardagar dagtid sker verksamhet här då den egna ölen produceras, som dessa tider kan avnjutas i baren på entréplan. Kvällar och helg tillåts allmänheten att ta del av dessa faciliteter och den goda ölen.

SEKTION A-A

0 1 2 3 4 5 10 15 20 m
1:400

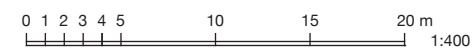
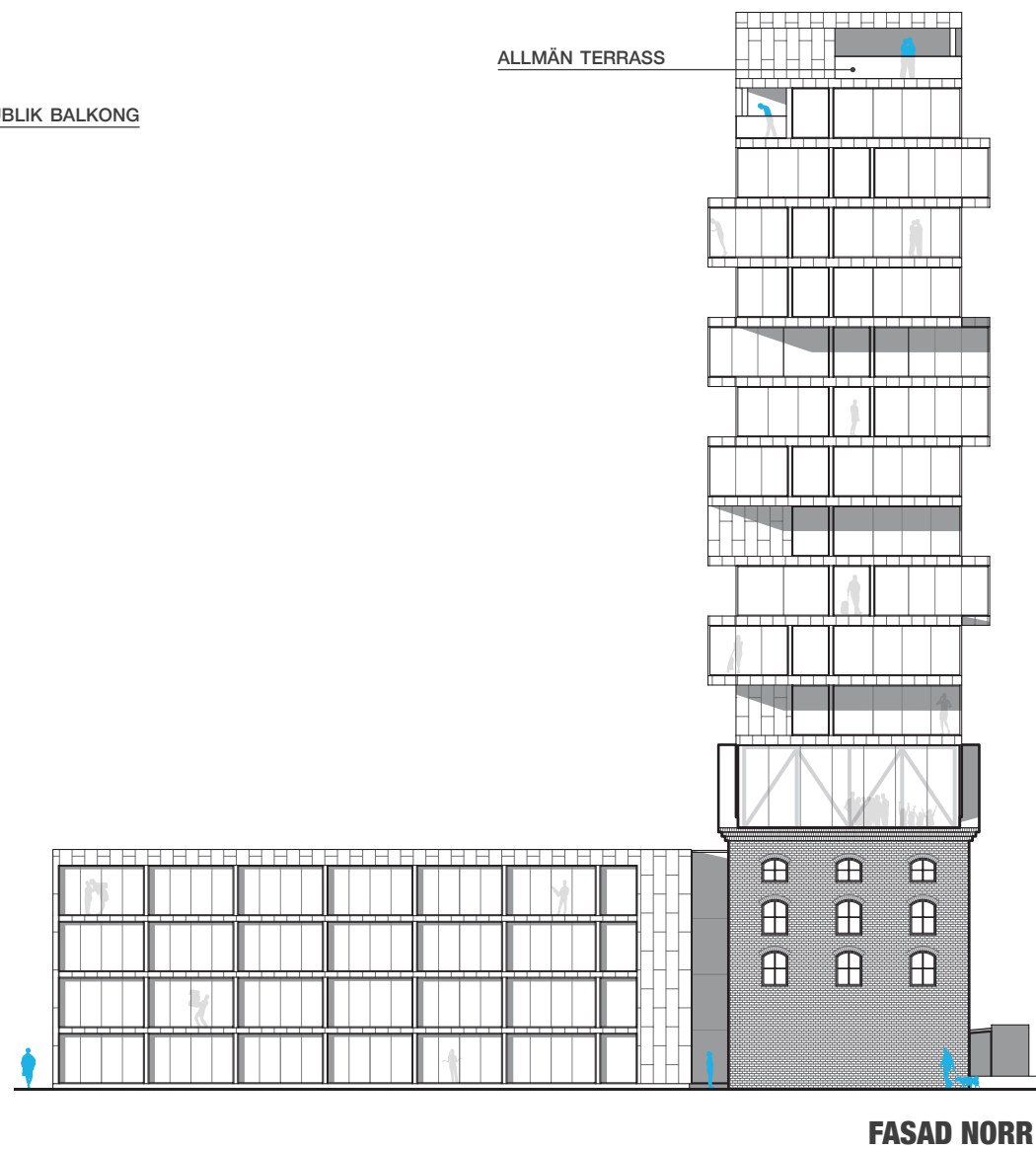
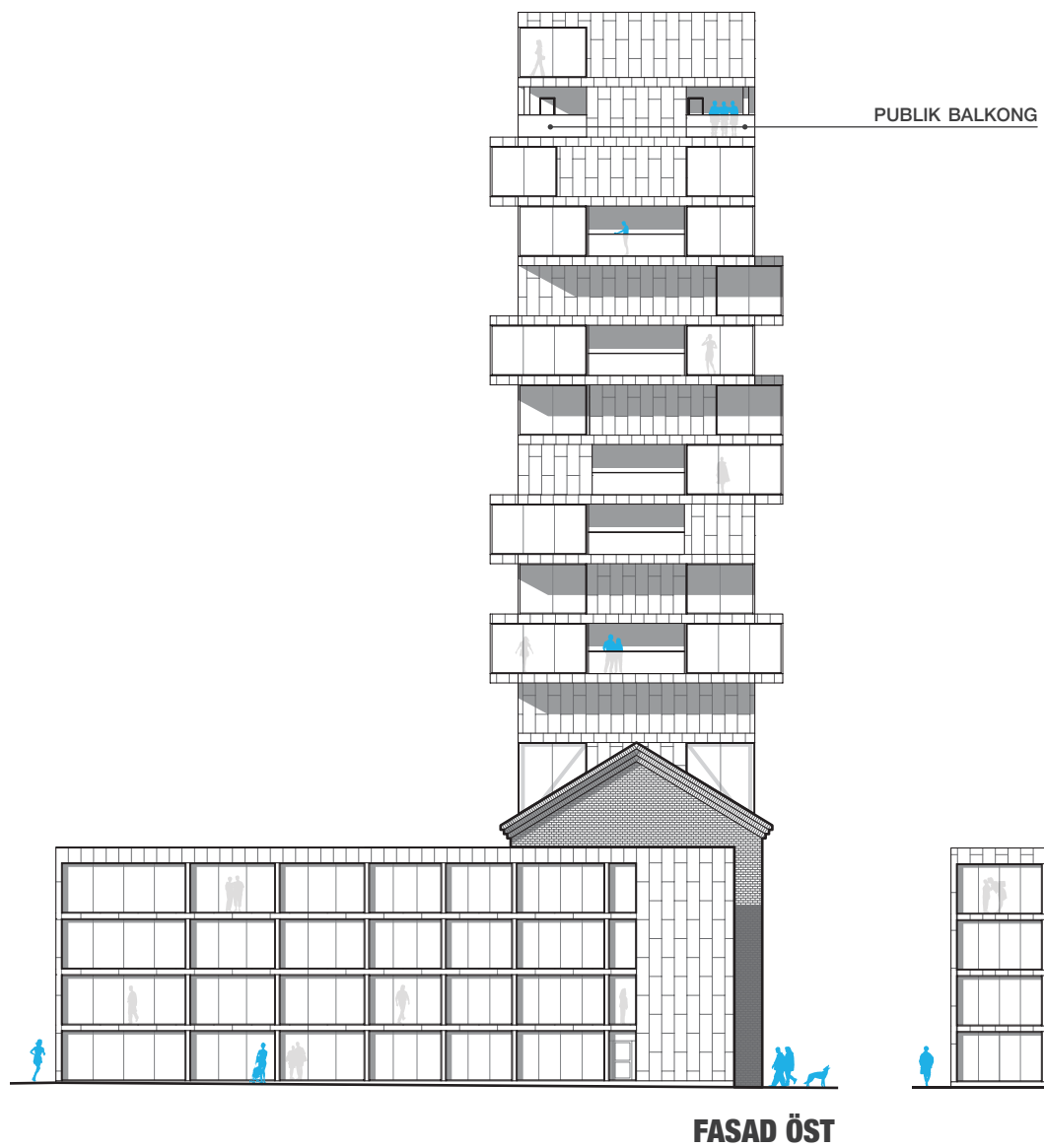
SEKTION B-B

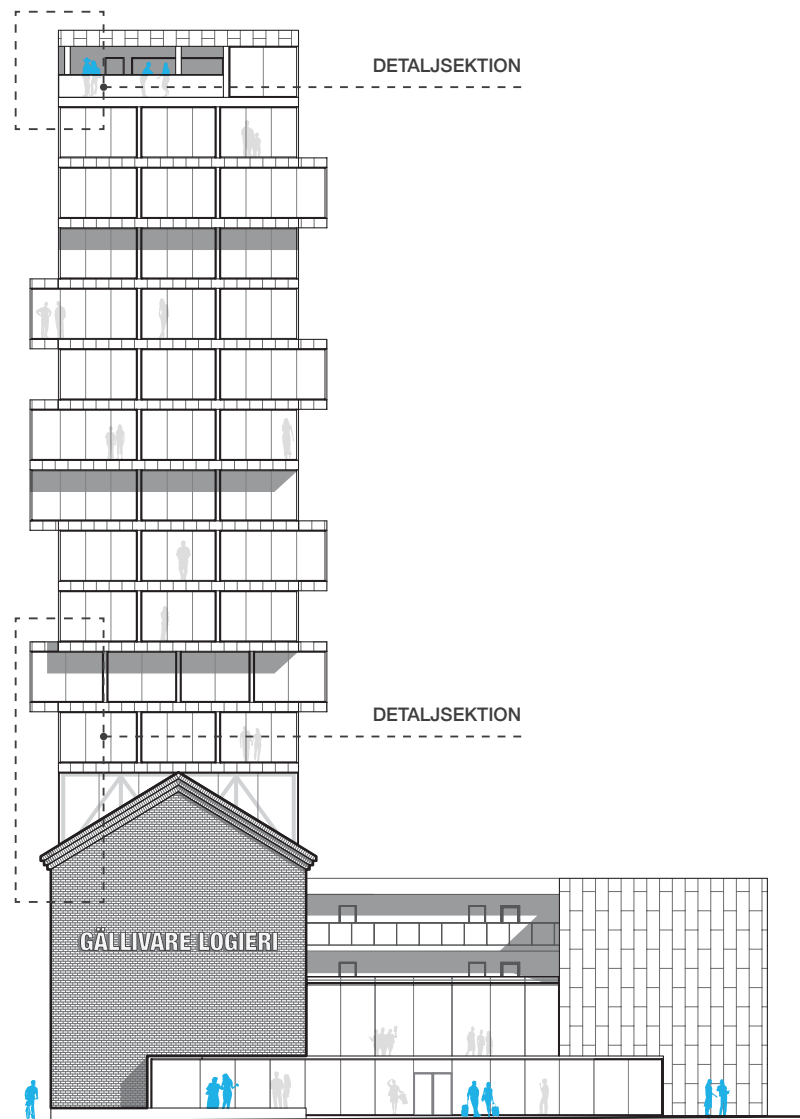

SEKTION C-C

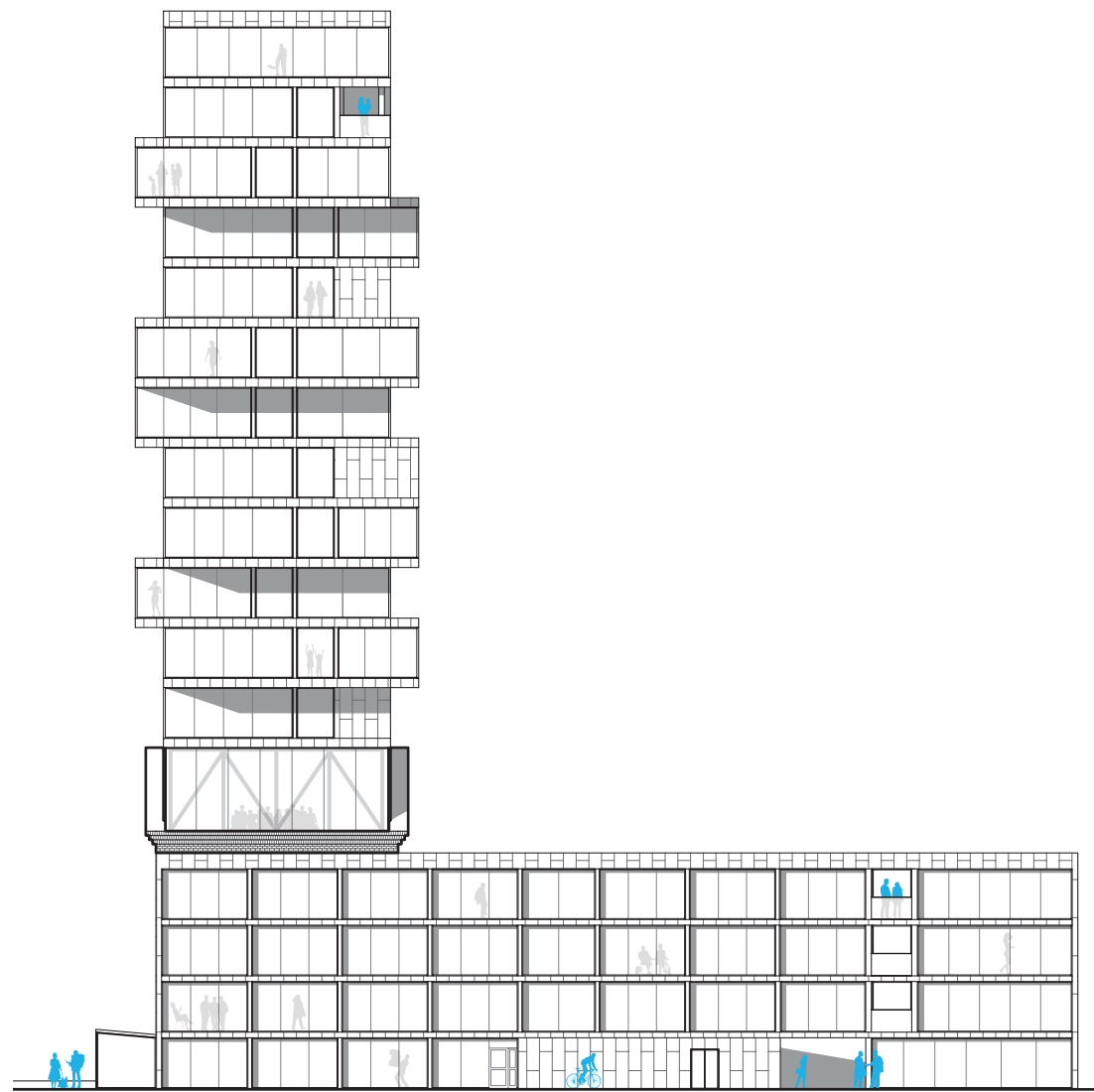
0 1 2 3 4 5 10 15 20 m
1:400

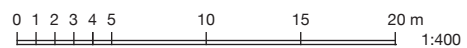

FASAD VÄST

FASAD SYD

VANDRARHEM

SINGEL: 15 st
DUBBEL: 7 st

STUDIOLÄGENHET

SINGEL: 24 st
DUBBEL: 6 st

LÄGENHET

1 ROK: 18 st
1,5 ROK: 3 st
2 ROK: 5 st

HOTELL

MODERATE: 9 st
STANDARD: 31 st
SUPERIOR: 7 st
LYX: 1 st

TOTALT: 22 st

TOTALT: 30 st

TOTALT: 26 st

TOTALT: 48 RUM

BYGGNADSAREA

LOGIERIET: 1814 m²

BEF. IDAG: ca. 2850 m²

BRUTTOAREA

LOGIERIET: 8560 m²

BEF. IDAG: ca. 6010 m²

BYGGKOSTNAD

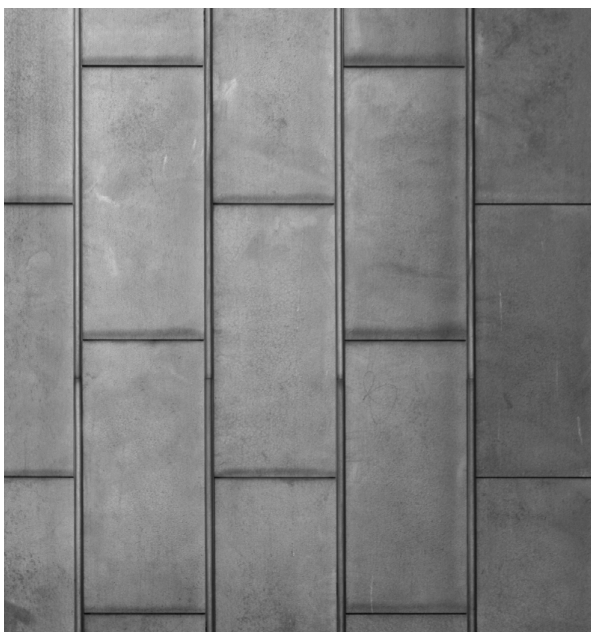
Grovt uppskattad byggkostnad: 350 M.kr

Baseras på en jämförelse med ett liknande projekt som Clarion hotell post, som hade en kostnad på ca. 1,4 Miljarder kronor och en yta på ca. 34 000 m²

DETALJERING

MATERIAL & KONSTRUKTION

MATERIAL & UTTRYCK

BYGGNADENS UTTRYCK

Intentionen har varit att arbeta med mycket glas, som skapar en öppenhet i kontrast till det robusta bryggeriet, samt att använda ett material som skapar en tydlig kontrast mot den befintliga tegelfasaden för att skapa en olikhet mellan ny och gammal arkitektur.

Materialet skall även skapa en kontrast mot snön vintertid, men samtidigt harmonisera med omgivningen dagar då marken inte är snötäckt. Materialet som täcker den nya arkitekturens fasad är en zinkplåt som är förpatinerad.

FÖRPATINERAD ZINK

Zink harmoniserar och integrerar sig själv vackert med andra former av material och olika typer av miljöer. Zinkplåten blir ett tillägg med egen känsla och karaktär till fasaden och erbjuder en vacker materialitet. En förpatinerad zink får redan från start en karaktär som aldrig blir platt och tråkig. Zinkfasadens uttryck skiftar med olika ljus- och väderförhållanden och är ett levande material, precis som teglet.

BÄRANDE SYSTEM

PELARSTOMME

Pelarstommen i tornet tillåter en icke bärande fasad och en planlösning som varierar mellan våningsplanen.

FACKVERK

På plan 6 fördelas tornets laster ner i hörnen genom ett fackverk, som blir en del av rummets uttryck

FRISTÅENDE

Den nya strukturen är självbärande och är inte en del av den befintliga konstruktionen

UTRYMNING

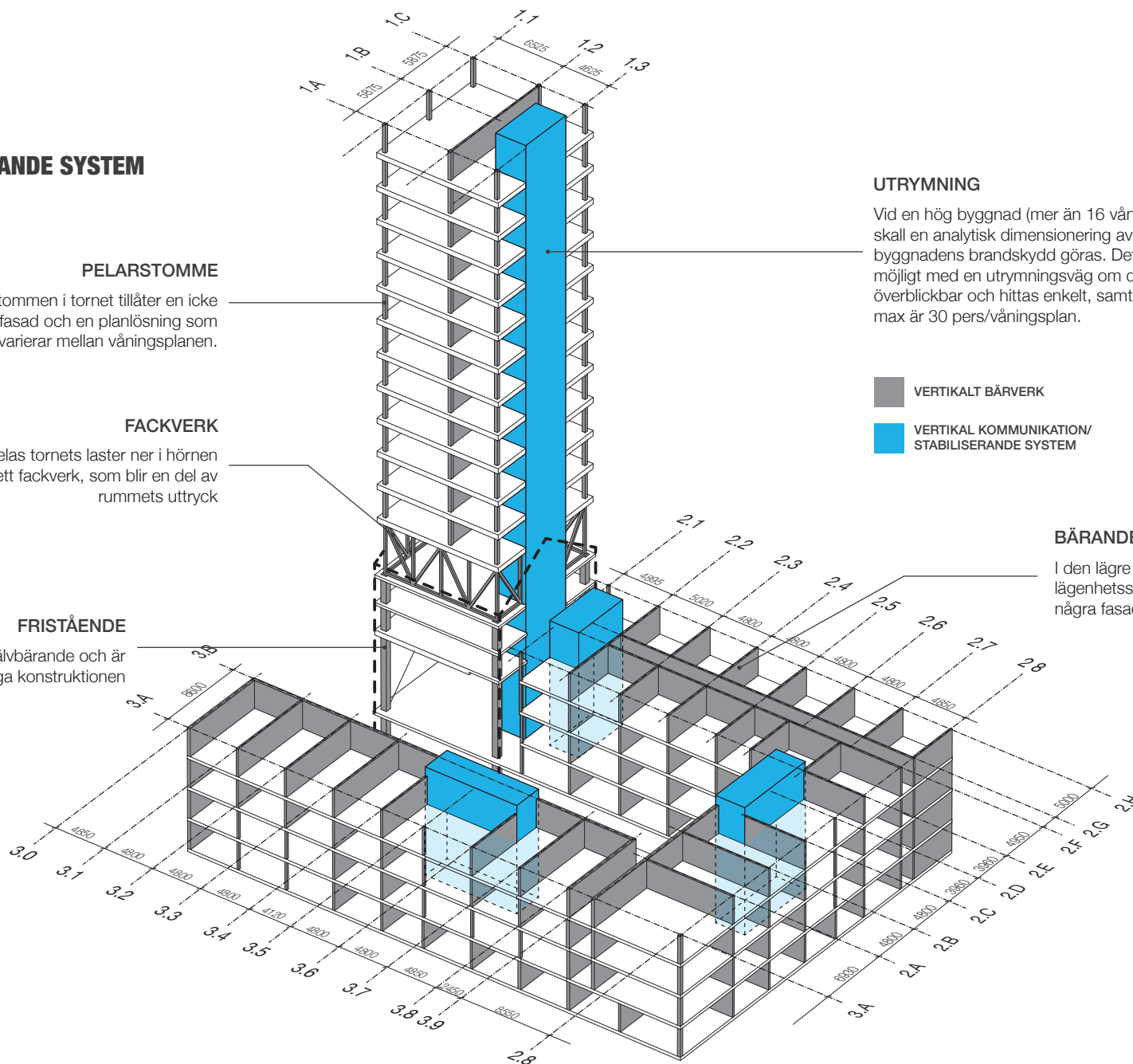
Vid en hög byggnad (mer än 16 våningar) skall en analytisk dimensionering av byggnadens brandskydd göras. Det är möjligt med en utrymningsväg om den är överblickbar och hittas enkelt, samt att det max är 30 pers/våningsplan.

VERTIKALT BÄRVERK

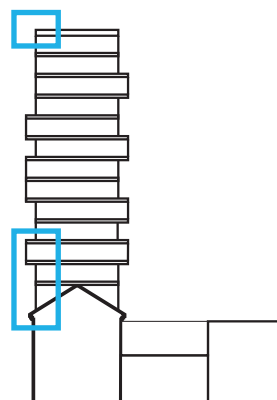
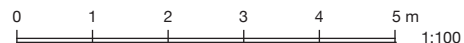
VERTIKAL KOMMUNIKATION/
STABILISERANDE SYSTEM

BÄRANDE VÄGGAR

I den lägre byggnadsvolymen är de lägenhetsskiljande väggarna bärande samt några fasadväggar.

DETALJSEKTION

UTSNITT DETALJSEKTION
(FASAD VÄST)

Prefabricerade sandwichelement
i betong beklädda med zinkplåt

Betongbjälklag

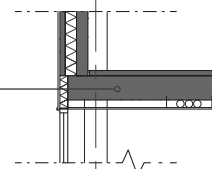
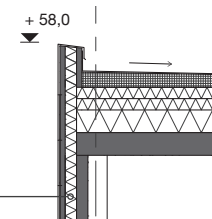
Utskjutande delar kan liknas med
en balkonglösning. Dels genom infästningen och
dels att det inte samlas stora mängder regnvatten så
det tillåts att rinna fritt över krönet.

Intentionen är att dölja den nedre karmprofilen i
glaspartiet för att uppnå en sömlös avslutning på
golvet.

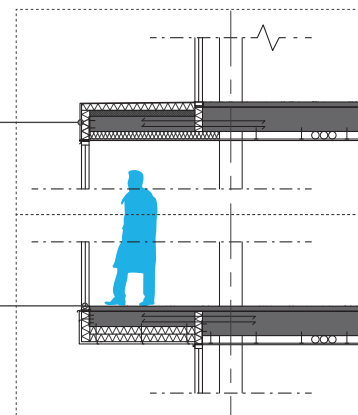
Mindre installationer från övre våningar samlas i
undertaket på plan 6 och förs ner till teknikrummet i
källarplan genom ett gemensamt schakt.

Befintlig tegelfasad förutsätts repareras till ett
brukbart skick. Tegel från rivna delar av bryggeriet
kan användas till reparation och igenmurning av
eventuellt önskade öppningar och hål.

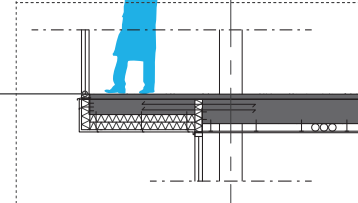
Ingen tilläggsisolering föreslås på tegelfasaden,
istället förbättras energivärden genom nya fönster
med isolerglas samt förbättringar i bjälklagen och
bottenplattan.

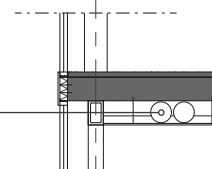
+ 53,9
PLAN 18

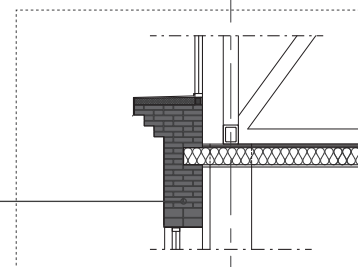
D1
+ 25,1
PLAN 9

D2
+ 21,9
PLAN 8

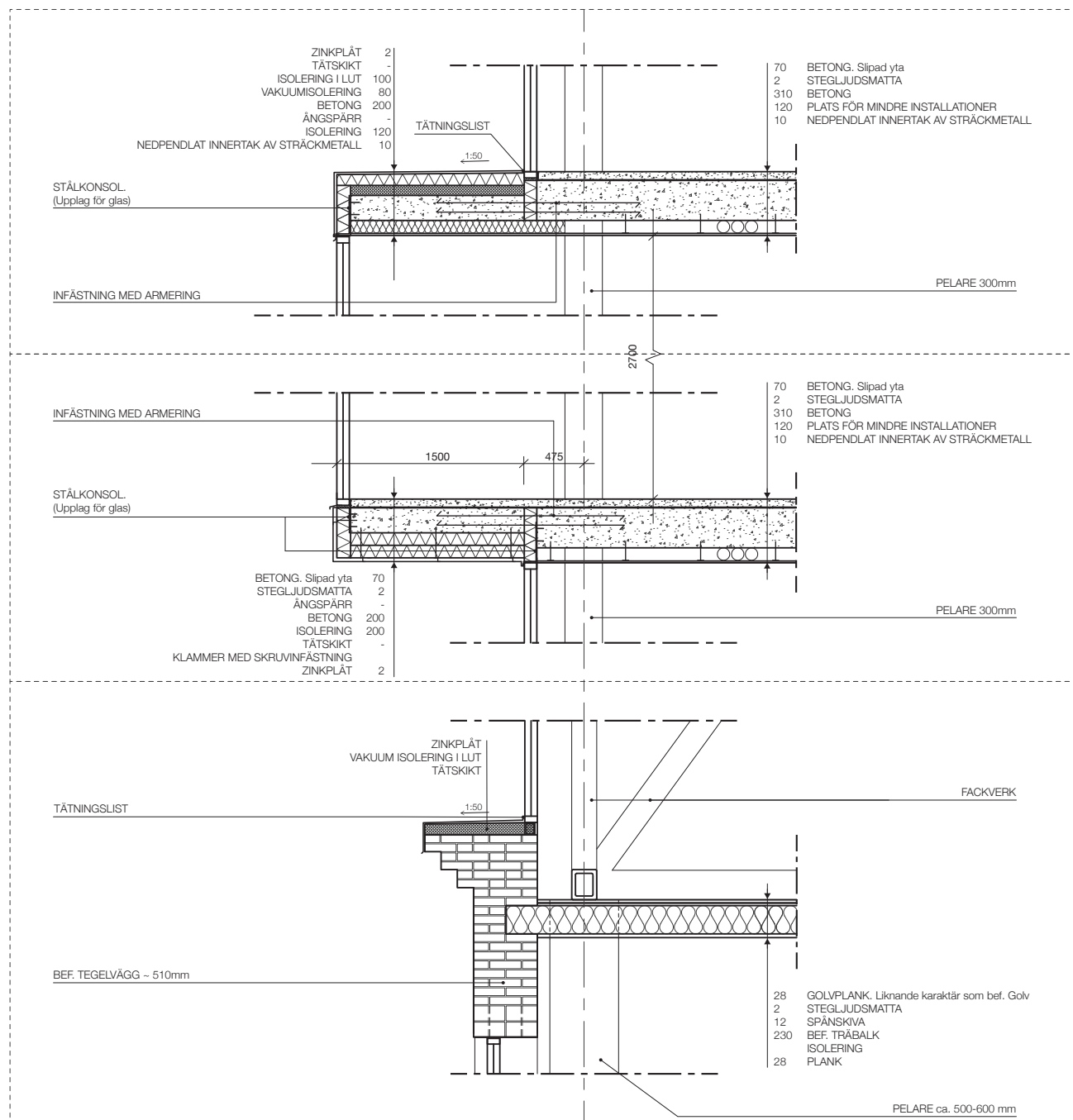

+ 18,7
PLAN 7

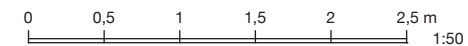

D3
+ 13,1
PLAN 6

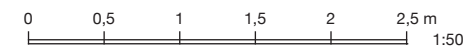
(+/- 0.0 PLAN 1)

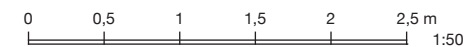
PRINCIPDETALJ D1

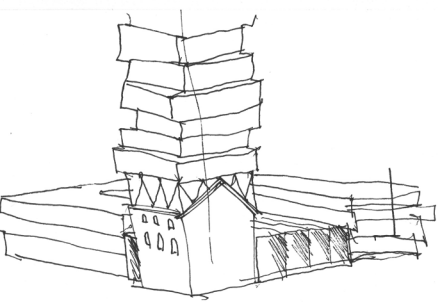

PRINCIPDETALJ D2

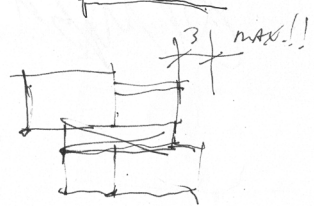
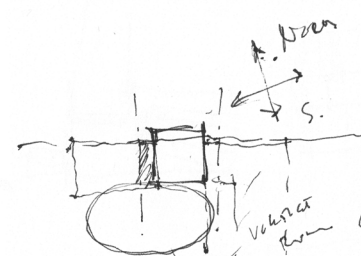
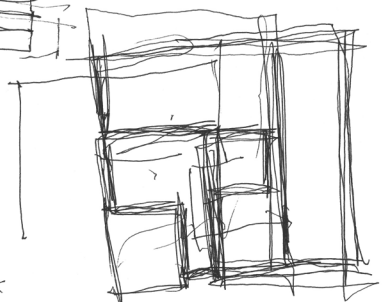
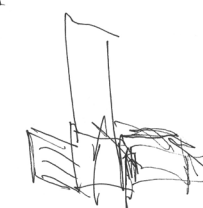
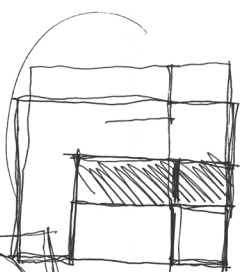
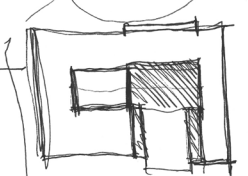
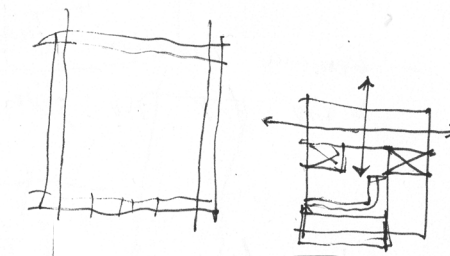
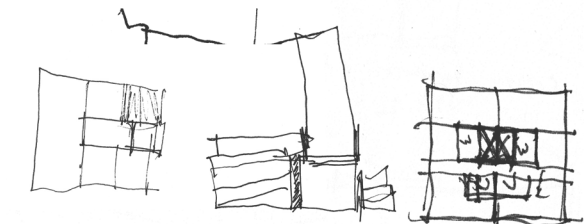
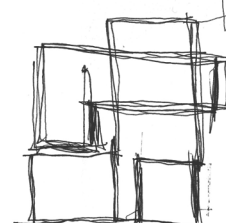
PRINCIPDETALJ D3

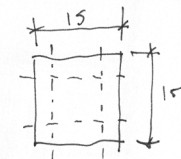
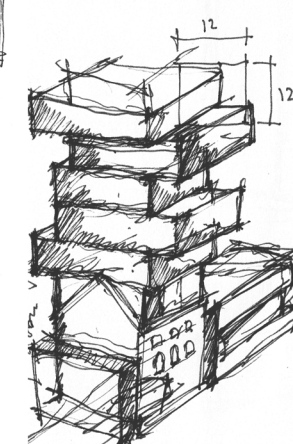
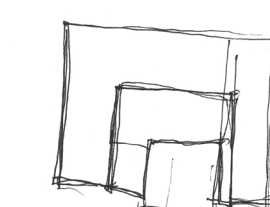

12-5

2.

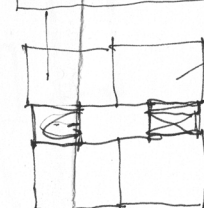
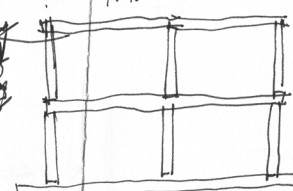
ok. 2nd floor

Financing
+ 100% + TOP 2
+ COOP + SWIFT
+ FORD
ART. SYNG

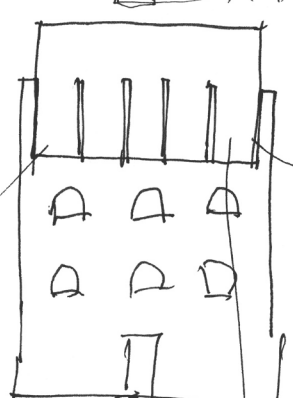
- KANSAS CITY?
- SONY ANIMATION
- HISS + TRAPPA PROBLEM

4m. OK!

Zone

BEFORE
PELLE
500 x 500?

BARBAR +
1504 GRS

MIDNIGHTS

ok. 104
gallivue

DEL III

DISKUSSION, PROCESS & AVSLUTNING

DISKUSSION

Ett projekt som föreslår en förändring av en byggnad med en historisk förankring kommer att påverka och spela på stadens och invånarnas känslor och identitet. När detta sker i en okänd stad bör en mer omfattande studie om staden och objektets karaktär och identitet göras.

Jag har sett min sida av Gällivare och det baseras mest på minnen från yngre dagar, men av det jag studerat angående Gällivare verkar dela min uppfattning. Gruvverksamheten, historia, skog, natur och framförallt Dundret är tydliga faktorer som är viktiga för identiteten i Gällivare. Frågan är hur Gällivares identitet kommer att skilja sig i framtiden då två städer blivit en. Kommer den att förändras? Med säkerhet kommer i vilket fall *Andra sidan*, området där bryggeriet ligger, att få en annan karaktär och förändras genom den planerade utvecklingen. Från en gles bebyggelse till en plats med mer liv och rörelse. Målet att förstärka Gällivares kärnvärden och bli en arktisk småstad i världsklass med den nya utvecklingen är det jag har utgått ifrån. Det är i denna kontexten detta examensarbete tar plats. Gällivare kommuns antaganden om framtiden kan jag tycka är till viss del alltför optimistiska och kanske speglar ett ideal. I själva verket kommer nog mycket att bero på gruvans situation. Vad händer med det framtida Gällivares identitet och vision om gruvverksamheten visar sig gå sämre? Hade då detta förslag med ett landmärke och en social arena lämpat

sig lika bra? Jag har dock ändå utgått ifrån att Gällivare kommer bli så bra i framtiden som det på pappret verkar. Vilket ställer ett behov på bostäder, tillfälligt boende, en social arena och andra aktiviteter jag tagit upp. Anledningen till att jag väljer att sammanföra alla behoven i detta bryggeri är för att få en mångfald av olika människor för att det just skall bli en social arena. Jag har också sett det som en utmaning för mig själv att gestalta ett projekt där olika typer av boendeformer kombineras. Det skulle även kunna adderas ytterligare program som skulle ge mervärde åt denna transformation. Till exempel konferens- eller träningsanläggning som brukar finnas i anslutning till ett hotell, men det finns bra träningsanläggning i Gällivare och nyligen har ett spa/konferenshotell öppnat i centrum. Jag valde därför att fokusera på andra program som kan bidra till sociala värden.

Av det jag personligen hört och studerat om bryggeriet är det en byggnad som Gällivares invånare inte direkt är stolta över. Vid studieresorna mötte jag personer som undrade vad jag gjorde i Gällivare. När jag berättar om mitt examensarbete så får jag intressanta reaktioner. En del vet inte ens vart bryggeriet ligger, fastän det är väl synligt från staden. Andra nämner att det ser fruktansvärt ut och att det är på tiden att något händer. Ingen verkar ha varit där, men en del undrar hur det ser ut inuti. Med det i åtanke så ser jag inga hinder att förstå en i

stort sett total omvandling och avsaknaden på bevarandekrav tillåter en frihet. Jag behöver inte tänka på att respektera något av det gamla bryggeriet för Gällivare och invånarnas skull, det verkar faktiskt inte ha något större historiskt värde i stadsbilden. Bryggeriets skick är mycket dåligt och alla delar är i renoveringsbehov, en konsekvens då Gällivare kommun ansåg det alldeles för dyrt att tidigare renovera byggnaden. I praktiken så tror jag tyvärr att framtiden för Gällivares bryggeri innebär att det jämnas med marken som ifrån en ekonomisk synvinkel är mest fördelaktig.

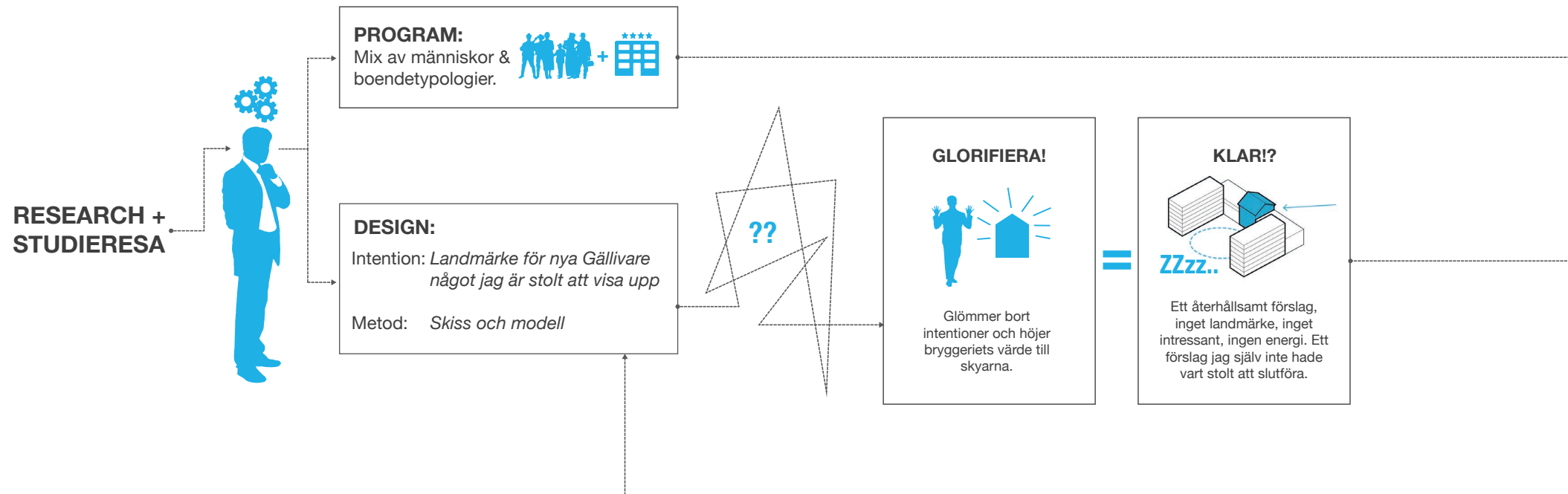
Dock så finns det en flertalet kvalitéer som är värda att bevara. Närmar man sig bryggeriet så uppenbarar sig en karaktärsfull tegelfasad under den trasiga putsfasaden. På insidan i den äldsta delen är tegelväggarna exponerade. Det är genuina miljöer och det finns kvar detaljer och element från bryggeritiden som är synd att förkasta. Denna karaktärsfulla värld har i stort sett ingen i Gällivare bevittnat då fastigheten omsluts av ett högt stängsel. Genom en upprustning och en transformation gör att alla kan få ta del av dessa historiska värden som faktiskt finns. En återanvändning kommer bli ett mervärde för det framtida Gällivare och som på sikt kan innebära en förstärkning av Gällivares identitet, fler turister och människor som söker sig till denna arktiska stad av världsklass. Även om en renovering och tillbyggnad blir kostsam för

ägaren, kan det på sikt bli en lönsam investering då den initiala kostnaden för bryggeri nästan var obefintlig. Det är synd att jämna historien med marken.

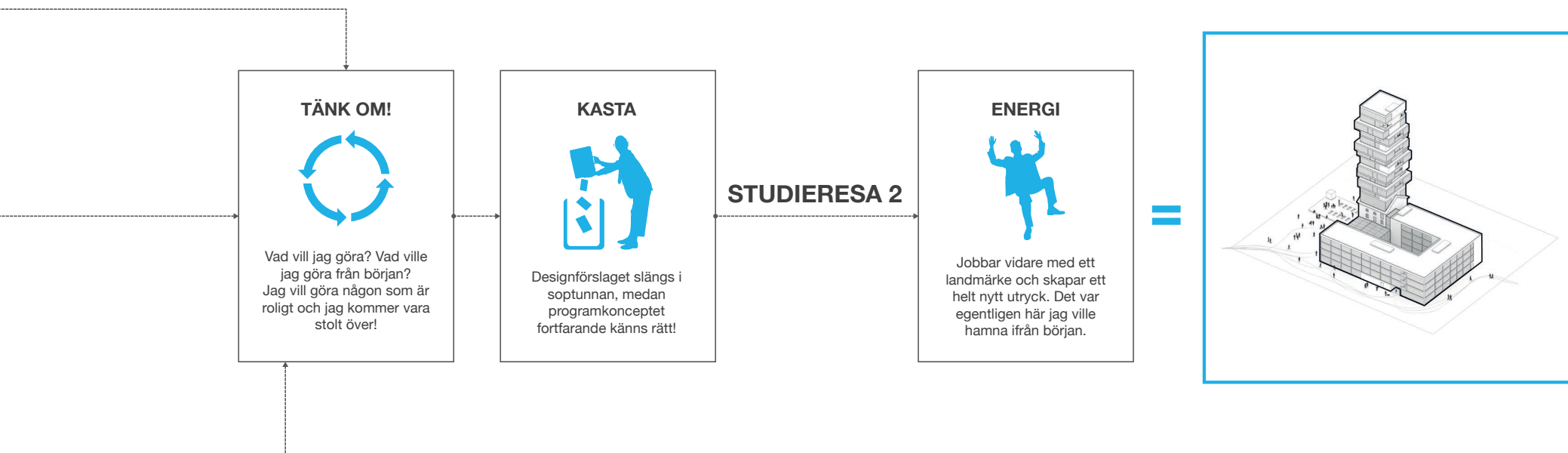
En transformation av Gällivare bryggeri kan ta ett flertal olika inriktningar och utseende. Som *Francoise Bollack* nämner i sin bok, *Old buildings, New Forms* så finns det inget förutbestämt eller självklart resultat. Jag förslår en transformation som är ganska extrem med en hög byggnad som reser sig ur den gamla volymen. Självklart hade resultatet kunnat vara något mer återhållsamt, vilket jag var inne på i början, men anser att skall detta bryggeriet transformeras så behöver det vara något utöver det vanliga, en tydlig kontrast och med en arkitektur som väcker en viss uppmärksamhet och skapar en attraktionskraft. Annars finns det risk att med ett blygsamt ingrepp glöms bryggeriet och dess kvalitéer bort.

Med utgångspunkten att det bör vara någon form av landmärke betyder det inte automatiskt en hög byggnad. En hög struktur kändes däremot rätt då platsen och byggnaden är placerad mellan Gällivare och Dundret i en topografiskt skiftande kontext. Hade det varit mindre topografiska skillnader och en omgivning som var mer platt, så hade antagligen mitt förslag av transformationen av detta förfall sett annorlunda ut.

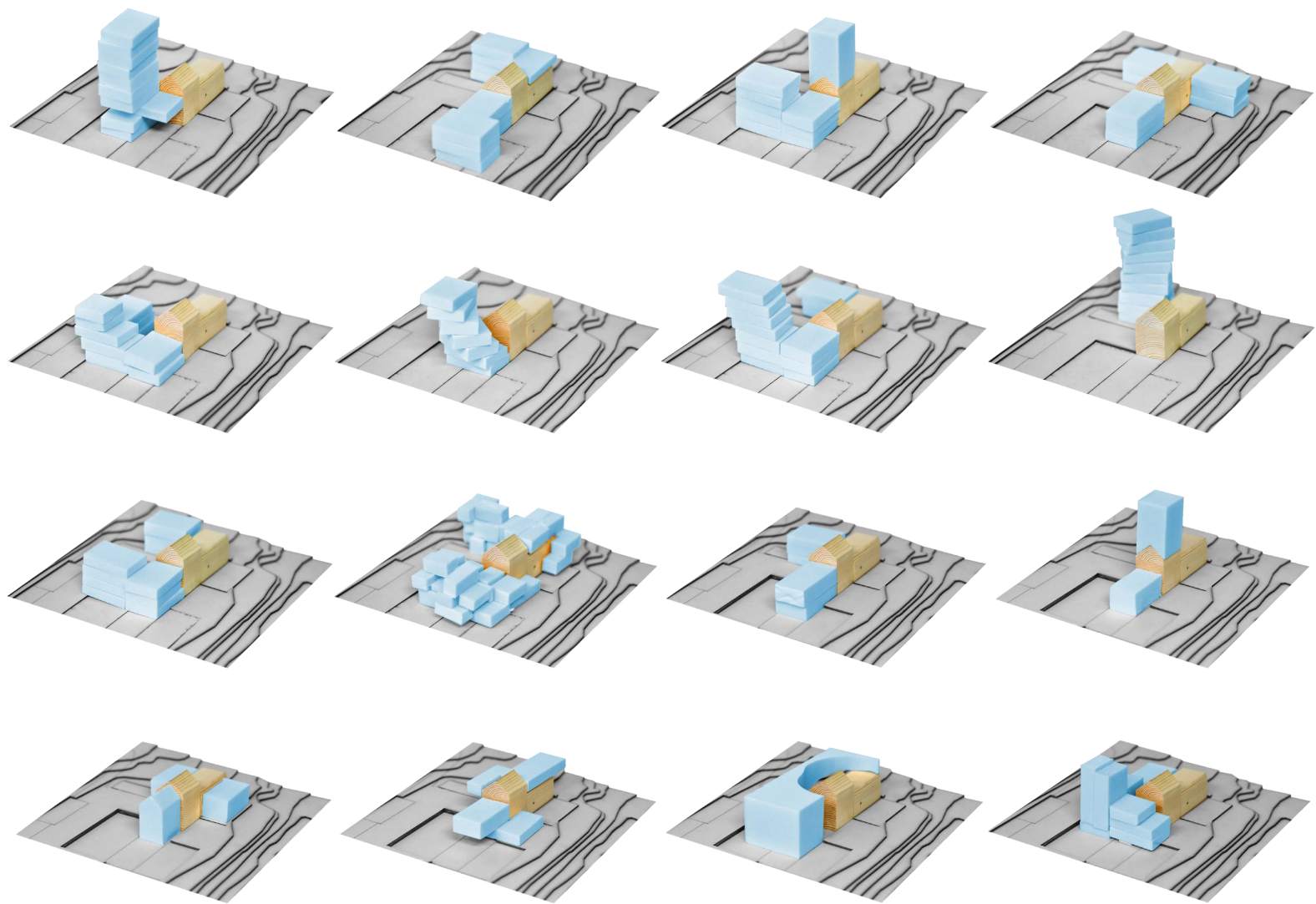
PROCESS

FÖRE MITTKRITIK

EFTER MITTKRITIK

REFLEKTION & AVSLUTANDE ORD.

Från start var mitt mål med min arbetsprocess att jag skulle bestämma mig för ett designkoncept redan tidigt och ta det så långt jag kunde och ha gott om tid för presentationsmaterial.

Det innebar att jag vid ett ganska tidigt datum skulle vara bestämd med vad jag skulle göra. Det resulterade i ett förslag jag själv egentligen inte alls var nöjd med. För att överhuvudtaget kunna ha roligt och fortsätta detta arbete så ändrade jag mig halvvägs till ett nytt förslag, med mer energi och mer likt det jag tänkt från början i huvudet, men som även tangerades i skiss och modellstudier.

Jag är dock glad att jag bestämde mig tidigt, för hade jag inte producerat ett förslag då som jag kunde utvärdera och förkasta hade jag kanske inte heller kommit fram till detta resultat. Programkonceptet kändes genomarbetat och var därmed inte förkastat arbete.

Det har varit en viss utmaning att göra ett projekt i Gällivare, en resa på 20 timmar med tåg för att besöka platsen och ta några foton var inget jag kunde göra varje vecka. Det har även varit en utmaning att få tag på bra kart- och ritningsunderlag för platsen och bryggeriet. Då jag besökte bryggeriet var det tyvärr svårt att se och få bra fotografier. Fönstren var igenbommade

och med endast en ficklampa blev antalet och kvalitén på bilderna lidande, annars hade jag gärna visat mer av både de kvalitéer och det förfall som fanns.

Jag kan inte undgå att fundera över mitt val av examensarbete. Från första början hade jag kanske tänkt göra något på en mindre skala, verkligen komma ner i detalj och vända på varje liten skruv. Då jag inte tycker vi har gjort projekt av den mindre skalan under utbildningen. Kanske var det den personliga kopplingen till Gällivare som gjorde att jag ändå valde detta. Ett projekt som blev ganska komplext och som istället snuddar vid tidigare projektkategorier från Chalmers, som ombyggnad, bostäder och hotell.

Min intention har varit att vara en inspirationskälla och väcka en diskussion i Gällivare, så jag planerar att dela med mig av mitt examensarbete och har dragit i lite trådar för att eventuellt hålla en presentation och en mindre utställning i Gällivare om det skulle bli aktuellt framöver.

REFERENSProjekt

CLARION HOTEL POST

Arkitekt: *Semren+Månsson*
Typ: *Hotell*
År: *2012*
Metod: *Addering*

Posthuset har fått ett nytt program och transformerats till ett hotell. Den befintliga byggnaden renoverades, detaljer och karaktär bevarades och anpassades till den nya användningen. Additionen respekterar det horisontella rutnätet i den gamla fönsterlayouten, men den nya arkitekturen har en visuellt tydlig kontrast.

S(CH)AUSTALL

Arkitekt: *FNP Arkitekten*
Typ: *Showroom*
År: *2004*
Metod: *Införa*

Kvar av originalbyggnaden är bara ruiner, men arkitekten såg potential i denna byggnad. Konceptet var att behålla ruinen som den var och föra in ny arkitektur som använder den gamla som skydd. Även om platsen var skyddad mot nybyggnationer så lyckades arkitekten med att skapa en återanvändning av denna potential med originalskalet intakt.

ROYAL ONTARIO MUSEUM

Arkitekt: *Studio Daniel Libeskind*
 Typ: *Museum*
 År: *2007*
 Metod: *Parasit*

Byggnadens strategiska urbana position ger det nya programmet för museet en fantastisk möjlighet för att skapa en dramatisk ny arkitektur och en stor offentlig attraktion. Kontrasten är intensiv mellan tradition och innovation. Tillägget, som är helt annorlunda till uttrycket, är den beroende av den gamla byggnaden.

CAIXA FORUM

Arkitekt: *Herzog & de Meuron*
 Typ: *Cultural centre*
 År: *2007*
 Metod: *Nya kläder*

Endast skalet av den ursprungliga byggnaden har använts som historisk resurs, arkitekterna tog bort de delar av byggnaden som inte längre var relevant. Färg och materialitet av de två epoker är liknande, men det är omöjligt att missa sötmen där det nya och gamla smälts ihop. Sett utifrån finns det en extrem kontrast mellan nytt och gammalt.

REFERENSER

Tryckta källor

Ahlbom, N. (1959) *Hurra för Humle, Hurra för Malt*. Stockholm: Rabén & Sjögren

ALMA Arkitekter, Gällivare Kommun, (2014) *Utvecklingsplan Vassara*. Gällivare: Gällivare Kommun

Baum, M. Christiaan, K. (2013) *City as Loft*. Zürich: Gta publisher

Bloszies, C. (2012) *Old Buildings, New Designs*. New York: Princeton Architectural Press.

Bollack, F. (2013) *Old buildings, New Forms*. New York: Monacelli Press

Forsström, G. Strand, B (1977) *Gällivare, tätort och landsbygd*. Luleå: I-tryck. (Gällivare kommun del 2)

Gällivare Kommun. (2014) *Översiktsplan Gällivare kommun 2014*. Gällivare: Gällivare Kommun

Gällivare Kommun. (2014) *Fördjupad översiktsplan Gällivare, Malmberget och Koskullskulle 2014-2032*. Gällivare: Gällivare Kommun.

Gällivare Kommun. (2010) *Sammanställning medborgardialog Workshop 1*. Gällivare: Gällivare Kommun

Jacobs, J. (1961) *The Death and Life of Great American Cities*. New York: Random House

Klanten, R. Feireiss, L. (2009) *Build-On*. Berlin: Die Gestalten Verlag.

Petré, P-E. (1985) *Bryggeriet i Gällivare 1898-1982*. Sundsvall: AB Prippts bryggerier

Elektroniska källor

Bergmark, K. (2014) *Vad händer med bryggeriet i Gällivare?* Norrbottens Kuriren. 26 juni. <http://www.kuriren.nu> (2014-11-06).

Filipsson, J. (2012) *Bryggeriet hotas av rekordböter.* NSD. 25 februari. <http://www.nsd.se> (2014-11-06).

Ridderström, M. (2012) *Striden om det gamla bryggeriet fortsätter.* NSD. 21 september. <http://www.nsd.se> (2014-11-10).

SVT - Nordnytt (2013) *Bostadsbrist i Gällivare.* www.svtplay.se (2015-01-09)

Sveriges Radio (2013) *Akut bostadsbrist i Gällivare.* www.sverigesradio.se (2015-01-09)

Övrigt

Åström, H. - *Bryggeriets ägare.* (Personligt möte den 2014-10-12)

Statistiska centralbyrån. *Diverse statistik och information.* www.scb.se

www.skalgubbar.se

Gällivare

The arctic small town of world class

”*New ideas must use old buildings*”

- Jane Jacobs, 1961

